

ΟΙ ΑΛΑΝΙΑΡΙΔΕΣ

Καὶ ζήτησε τὸ πλοῖο καὶ τὸ βοήκη σὰ νὰ τὸ εἶχαν ἀφίσει ἔρημο, αὐτὸς καὶ οἱ συντρόφοι του, σὲ ἄγνωστο, ἐρημικὸ νησάκι...

Καὶ αὐτὴ μέσα μπήκανε γιὰ νὰ ἀρχίσουνε τὰ ταξείδια στὶς ἄγνωστες χῶρες, στὶς ἄγνωστες θάλασσες καὶ γιὰ νὰ πᾶνε στὸ νησί, ποῦ βοισκόταν ἡ ὁμορφὴ κόρη τοῦ ἄρχιου Βασιλιά...

Ὁ Ἀλίμπης συνῆρθε καὶ χαμογέλασε.

— Τί ὠραία ! εἶπε.

Ἀλλὰ τί ἔπαθε καὶ τοῦ ἦρθε σήμερὰ νὰ τρέξει σὲ ὄνειρα ποῦ ἔκανε μικρός ;

Οἱ πολλὲς φωνὲς τοῦ ἀνέμου ποῦ σφυρίζανε, βογκούσανε, φωνάζανε, σταμάτησαν. Καὶ στὴ σιωπὴ ποῦ ἔπese, μιὰ βουὴ ἦρθε, ἀναδεύτηκε ἡ βουὴ τοῦ τράμ, σὰν ἀνατρίχιασμά της. Ἀκουσε ἀπὸ πάνω ἓνα διάβασμα βραδύ, κομμένο, συρμένο. Ἦταν ἡ κόρη τοῦ σπιτονοικοκύρη του, ποῦ διάβαζε.

Μιὰ φωνή, ἡ φωνὴ τῆς μάνας του.

— Μίτσο !.

— Ἐδῶ !. ἀπάντησε.

Τὴν εἶδε νὰ βγαίνει μὲ ἀνακατωμένα μαλλιά καὶ τὰ μάτια πρισμένα ἀπ' τὸν ὕπνο.

— Τὴν ἔπαθα ! τοῦ εἶπε, μὲ πῆρε ὁ ὕπνος γιὰ καλὰ !. Θὰ εἶνε περασμένη ἡ ὥρα ;.

— Ὁχι καὶ τόσο !.

— Τί καιρὸς εἶνε !. Πωπῶ !. Συννεφιά !.

— Καλὸ θάτανε νὰ μὴν ἦτανε, τώρα ὅμως ποῦ εἶνε, τί νὰ κάνουμε ; τῆς εἶπε αὐτὸς χαμογελῶντας.

— Μὲ στενοχωρεῖ, βρὲ παιδί ! τοῦ ἀπάντησε αὐτὴ σιάζοντας τὰ μαλλιά της, τρίχες, τοῦφες, ποῦ κρεμώντουσαν πολὺ. Ὑστερα ρώτησε.

— Καὶ τί θὰ φᾶμε ;

Τὸ χέρι της εἶχε μείνει πάνω στὸ κεφάλι της καὶ τὸν κύταξε μὲ θλιβερὰ μάτια.

— ὦ, αὐτὸ τὸ φαί !. Τί θὰ φᾶμε ! Νά, τίποτα !

— Μακάρι νὰ μπορούσαμε !. ἔχουμε ἀκόμα δυὸ κότες καὶ ἓναν πετεινό !.

— Νᾶτο !. Τί μὲ ρωτᾷς λοιπόν ; Ἀφοῦ θὰ φᾶμε σὰν πλούσιοι ;.

— Ματί :. νὰ τίς φᾶμε μεῖς ;.

— Ἀμ' τί !. Τί ἔλεγες ; γιὰ νὰ τίς πουλήσω ; Μωρέ !. Ὁχι, ὄχι !. Φθάνει πιά !. Νὰ δυὸ ὄρνιθες καὶ ἓνας πετεινός, ποῦ δὲ θὰ περάσουνε ἀπ' τίς μασέλες τῶν κυρίων πλουσιῶν ! Καλλίτερα μεις !. Καὶ ἐπὶ τέλους, γιὰ νὰ τὰ ποῦμε καὶ καλλίτερα ! Ἄν πρόκειται νὰ πεθάνουμε μετὰ ποῦ δὲ θὰ ἔχουμε τίποτα, καλλίτερα ἔτσι !. Τὸ ψω-

μοτύρι μόνο καμπόσες μέρες ζωή περισσότερη θά μᾶς ἔδινε !. Καί τί ζωή !. Πάω νά σφάξω μιὰ !. "Άσε με !. Δός μου μόνο ἓνα μαχαίρι !. "Ά, νά βρῆκα ! Κόβει ;. Τό περνῶ λίγο πάνω στή σπα-σμένη στάμνα !.

"Όταν βγῆκε στήν αὐλή εἶδε τίς δυο ὄρνιθες καί τόν πετεινό νά σκαλίζουνε, στόν μικρόν ὀρνιθῶνα, τὸ χῶμα.

"Ένα πανί σκοῦρο, μάλλινον, ποῦ τοὺς εἶχε βάλει γιά τέντα, νά τὰ προφυλάει ἀπ' τῇ βροχῇ, εἶχε φύγει τώρα ἀπ' τῇ μιᾷ μεριά, ποῦ ἦτανε δεμένο σ' ἓνα δεύτερο καί κρεμῶτανε.

Ποιὰ θά ἔπιανε ; Ποιὰ θά ἔχανε τῇ ζωῇ της ;.

Τίς εἶδε ἀμέριμνες νά σκάβουνε γιά νά βροῦνε τροφή.

Σκαλίζουνε, σκαλίζουνε καί νά βροῦνε νά φᾶνε καί αὐτὸ τὸ φαί, εἶνε ἡ εὐτυχία τους ! Μὰ μὴ διαφέρουν πολὺ ἀπ' τὸν ἄνθρωπο ; Κεῖνος χειρότερα καί χειρότερα ! Δουλεύει, πάσχει, δέρεται γιά νά ζήσει ! Καί εἶνε αὐτὸς λογικὸ ζῶο !. Μὰ ἀξίζει ἡ ζωὴ τόση τυραννία ;. Θυμῆθηκε καί τίς ἄλλες ποῦ εἶχανε πουλήσει καί ἔτσι σὰ νά τίς εἶδε πάλι στὰ χέρια τοῦ ἀγοραστή, κρεμασμένες ἀπ' τὰ πόδια, χωρὶς νά βγάζουνε φωνή. Πόσο τίς εἶχε λυπηθεῖ !. "Άλλοιῶς ὅμως νά κάνει δὲ μπορούσε. "Η φτώχεια τὸ ἤθελε !.

Κυνήγησε καί ἔπιασε μιὰ κίτρινη ὀρνιθα.

Μιὰ φορὰ τοὺς γεννοῦσε, τοὺς πλήρωνε μὲ τὸ πάρα πάνω τὴν τροφή, ποῦ τῆς ἔδιναν. Τώρα εἶχε πάψει γιά νά ξεκουραστεῖ. . .

— "Έλα, ἔλα, φεύγα ἀπ' τὸν κόσμον, εἶπε στήν ὀρνιθα καθὼς τὴν κρατοῦσε καί ποῦ τὸν πείραξε πολὺ, γιὰτὶ αἰσθάνθηκε στὰ χέρια του τὴν καρδιά της νά χτυπᾶ δυνατὰ, φεύγα ἀφοῦ ἡ μοῖρα σὲ ἔκανε μὲ φτεροῦγες ἀντὶ μὲ χέρια !. "Ισως ξανάρθεις μὲ χέρια καί τότε ἴσως ἐγὼ θά εἶμαι μὲ φτεροῦγες !.

Τὴν ἐξάπλωσε χάμω πατώντας τίς φτεροῦγες της καί τὰ πόδια της καί κρατῶντας τὴν ἀπ' τῇ μύτῃ. . . Εἶδε τὰ μάτια τῆς ὀρνιθας νά τὸν κυτᾶζουνε μὲ μιὰ ἔκφραση ματιῶν ἀνθρώπου καί κάτι νόμισε ὅτι τοῦ λέγανε. . . Θύμωσε ὅμως, τὸ ἔδωξε καί τὸ μαχαίρι γρήγορα καί δυνατὰ κινήθηκε στὸ λαιμὸ της.

Τὸ αἷμα τοῦ πιτοῖλισε τὰ χέρια. Αἰσθάνθηκε τὴν ὀρνιθα νά ταράζεται. Αὐτὸς μὲ σφιγμένα δόντια, ἄγριος τὴν κρατοῦσε.

"Όλα εἶχανε χαθεῖ, ἡ λύπη, ἡ σκέψη εἶχανε κρυφτεῖ.

Καί ἔπιασε τὸν ἑαυτὸ του σκληρά, ἄγρια νά κυτᾶζει τὸ αἷμα σὰ νά τοῦ εἶχε ξυπνήσει ἡ θεά του κάτι αἰμοβόρο, ποῦ κοιμισμένο βρισκότανε μέσα του.

Μετὰ λίγη ὥρα ὁ "Αλίμπης βγῆκε. Πῆγε πρῶτα ἀπ' τὸ μεσιτικὸ γραφεῖο, γιά νά δεῖ γιά δουλιά, ἔπειτα πῆρε τὸ δρόμον τῆς ταβέρνας, ποῦ σύχναζε αὐτὸς καί οἱ φίλοι του.

"Άλλ' ἐκεῖ δὲν εἶχανε πάει ἀκόμη οἱ "Αλανιάριδες, ὅπως ὁ ταβερνιάρης ἔλεγε τοὺς δύο φίλους του, καί ποῦ εἶχε κάνει τὸν "Αλίμπη, δίκαια, νά σκεφτεῖ, πῶς ἔτσι θά ἔλεγε καί αὐτὸν ὅταν δὲν ἦταν ἐμπρός.

Αὐτοί, κατὰ τὰ λόγια τοῦ ταβερνιάρη, ξυπνοῦσανε σὰν πλούσιοι, ὅταν θὰ πλησίαζε τὸ μεσημέρι!.

Καὶ ὁ ταβερνιάρης, ἀφοῦ εἶπε καὶ λίγα ἀκόμα γι' αὐτούς, ἄρχισε νὰ περπατᾷ, πάνω, κάτω σιγά.

Αὐτὸ τὸ βάδισμα, μὲ τὰ παληοπάπουτσα τὰ κομμένα σὰν παντοῦφλες, τὸ βραδύ, τοῦ θύμισε, ἔτσι σὰ νὰ μοιάζανε, τὸ διάβασμα τῆς κόρης τοῦ σπιτονοικοκύρη του. Κύταξε ὅμως κ' αὐτὸς τὰ δικὰ του παπούτσια καὶ τὰ εἶδε νὰ παλιώνουν. Τότε ἡ ἀπελπισία, σὰ νὰ ζητοῦσε ἀφορμὴ, πάλι τὸν ἔπιασε. Τί θὰ γινόντουσαν! "Ἄν δὲν εὔρισκε δουλιὰ πῶς θὰ ἔκαναν ;. Ἡ μάνα του !.

Ἐπέρασε ἀρκετὴ ὥρα.

Ἐπὶ τέλους παρουσιάστηκε ἓνας, ὁ Μίρλας, χαϊδεύοντας τὶς λιγοστὲς τρίχες, ποῦ εἶχε γιὰ μουστάκι, μὲ τὰ δυό του χέρια.

— Ἐδῶ εἶσαι ;. Ὁ Λεώπης ;.

Ὁ Μίρλας εἶχε ὄρεξη γιὰ κουβέντα καὶ μόλις κάθησε ἄρχισε νὰ τοῦ λέει, νὰ τοῦ λέει. Τοῦ διηγήθηκε καὶ πῶς τοὺς διώξανε, μιὰ φορὰ, αὐτὸν καὶ τὸν Λεώπη, ἀπὸ ἓνα θέατρο, ποῦ εἶχανε πάει γιὰ κομπάσοι, γιατί δὲν μποροῦσαν νὰ μείνουν βουβὰ πρόσωπα καὶ μιλοῦσαν κ' αὐτοί !.

Πάνω σαντὰ στὴν πόρτα φάνηκε καὶ ὁ Λεώπης.

— Εἶδατε μαυρίλα ; τοὺς ἔκανε ἀπ' ἔξω δείχνοντας ψηλά, βάζω στοίχημα πῶς θὰ βρέξει μελάνη ἀντὶ γιὰ νερό !.

Καὶ μπῆκε μέσα καὶ ἀργὰ πῆγε κοντὰ τους. Ἀντὶ ὅμως νὰ καθήρει στὸ κάθισμα, ποῦ τοῦ ἔσυρε ὁ Ἀλίμπης, στάθηκε ὀρθὸς βλέποντας τὰ χέρια στὴ μέση.

— Κάθησε !.

— "Ἄσεμε, βρὲ ἀδελφέ, καὶ κοντεῦω νὰ σκάσω !.

— Γιατί, Ὁράτιε ; τὸν ρώτησε ὁ Μίρλας πέρνοντας ὕψος μελοδραματικό, μὲ φωνὴ τριζάτη μπάσου.

— Γιατί ἔτσι !. ἀπάντησε αὐτὸς χωρὶς νὰ ἀλλάξει τὴ φωνή του.

— Γιὰ πές μας τὰ νέα σου λοιπόν ; Γιὰ νὰ κάνεις ἔτσι θὰ πεῖ ὅτι ἔχεις νέα !.

— Κακὰ καὶ ψυχρά !. Αὐτὰ ἔχουμε !. Δὲν ὑπάρχει ἄλλο γιὰ μᾶς !

— Μήπως πῆγες γιὰ ἐργασία καὶ σύ ; τὸν ρώτησε ὁ Ἀλίμπης.

— Ἐγώ ; Ἐγὼ γιὰ ἐργασία ; Τί λές ! Ἐχουμε ποῦ ἔχουμε τὸ ὄνομα τοῦ τεμπέλη !. Ἄν καὶ πεντάρα δὲν δίνω τί λέει ὁ κόσμος !.

— Καὶ ἡ Ρηνούλα ; κυτᾶζοντάς τον σκυφτὸς καὶ ἀπὸ κάτω τοῦ εἶπε ὁ Μίρλας τρίβοντας τὰ χέρια.

— Ὅρεξη ἔχεις σπανιούλιακα !.

— Νὰ ὁ μουστακαλῆς !.

— Σκάσε βρέ, γιατί σ' ἀρπάζω... .

Ὁ Ἀλίμπης τοὺς διέκοψε.

— Οὔφ !. ἀφήστετα αὐτὰ πιά !. Θὰ καθήσεις ;

— Βρὲ νὰ πάρει ὁ διάβολος, ἔκανε αὐτὸς ἀνοίγοντας τὰ χέρια λίγο, ἤρθα θυμωμένος κ' ἐγὼ μιὰ φορὰ καὶ ἀντὶ νὰ σεβαστοῦνε τὸ θυμὸ μου, θυμώνουν κ' αὐτοί !.

Καὶ ἀφοῦ κούνησε τὸ κεφάλι.

— "Ἄς καθήσω !.

- Θα πιούμε τίποτα ; ρώτησε.
 — "Έχεις ;.
 — Ψιλά !.
 — Κ' εγώ !
 — Κ' εγώ !
 — "Η παρέα τῶν παραλήδων !
 — Πῶς νὰ κάνουμε ;
 — Μωρὲ παιδιά, ξεραθήκανε τὰ χεῖλια μου !.
 — "Εμένα ἢ καρδιά μου !
 — Σταθῆτε. νὰ σᾶς πῶ ἐγὼ τί νὰ κάνουμε ! τοὺς εἶπε ὁ Λεώ-
 πης. Μισὴ ντροπὴ δικιά του καὶ μισὴ δικιά μας ! Νὰ τοῦ ποῦμε νὰ
 μᾶς δώσει μισὴ καὶ νὰ τὴν γραῖναι χώρια, μὴ τὴν βάλει μὲ τ' ἄλλα !.
 καὶ αὐριο, νὰ τοῦ δώσουμε τὸ λόγο μας, πῶς θὰ τοῦ τὰ δώσουμε !.
 — Μωρὲ αὐτὸ ἦτανε !. Καὶ εἶπα κ' ἐγὼ πῶς κάτι θὰ σοφίστηκε.
 — Τί δὲ σᾶρσε ;
 — Μωρὲ τί λές ; εἰσε στὰ καλά σου ; Αὐτός, μωρέ, κάθε μέρα
 πᾶει στὸν μαυροπίνακα μπροστὰ καὶ κλαίει, κλαίει γι' αὐτὰ ποὺ τοῦ
 χρωστοῦμε καὶ σὺ κάθεσαι καὶ ὀνειρεῦσαι νὰ μᾶς δώσει καὶ ἄλλα !.
 — "Έχει δίκαιο ὁ Μίρλας ! Δὲ μᾶς τὸ ξέκοψε ;
 — Στὸ διάλογο Κάσιε !. Καὶ τώρα τί θὰ κάνουμε ;. "Ετσι θὰ
 μένουμε ;. "Ενα τσιγάρο ;.
 — Πέτυχες !.
 "Ο Λεώπης ἔξυσε τὸ μάγουλό του.
 — Κακὰ πράγματα ! εἶπε.
 — "Ελα, νὰ ποῦμε τίποτα, καμμιὰ ἱστορία, κανένα παραμῦθι !
 — "Ολα χαθήκανε !
 — "Ελα πὲς κάτι ! καὶ οἱ τρεῖς στὴ γραμμὴ, γιὰ νὰ περάσει ἡ
 ὥρα !.
 — Μὰ τί διάβολο νὰ πῶ ; "Αν δὲν πῶ ἐγὼ δὲν κατεβάζω ἰδέες.
 — Γιὰ τὴ Ρηνούλα !.
 — "Αρχισες κιτρινιάρη ;
 — "Οχι, ὄχι !.
 "Εγείνε σιωπὴ. "Αντὶ νὰ ποῦνε παραμῦθι πέσανε σὲ συλλογισμούς.
 — "Ατιμὴ φτώχεια !. εἶπε σιγὰ ὁ Λεώπης.
 — Μά, "Οράτιε, πῶς νὰ βροῦμε λεπτὰ ; ρώτησε ὁ Μίρλας τὸν
 Λεώπη πέρνοντας τὸ ὕφος τὸ θεατρικόν. "Άλλο μέσο δὲν βλέπω,
 φίλτατε, παρὰ, παρὰ τὸ βούτηγμα !.
 — Καλὸ θάτανε, ἀπάντησε αὐτὸς χωρὶς νὰ ἀλλάξει τὴ φωνή
 του, πάλι, ἀλλ' ἡ θέση μας !. "Η θέση μας ! Θὰ πεῖς ποιά θέση μας ;
 "Άλλὰ νὰ ἡ θέση μας δὲ μᾶς τὸ ἐπιτρέπει !.
 — Κλειστὴ καὶ μιὰ ἄλλη πόρτα τοῦ παραδείσου !.
 Πάνω στὴ μελαγχολία των αὐτῇ ἓνα πρόσωπο φάνηκε στὴν
 πόρτα.
 — "Ο Ψαθούλας !. φώναξε ὁ Μίρλας.
 — Παππούλη ! "Ελα σῶσε μας !. τοῦ εἶπε ὁ Λεώπης.
 "Ο Ψαθούλας, ἓνας γέρος μὲ κατάσπρα μαλλιά, γένεια καὶ κοκ-
 κινωπό, τριανταφυλλένιο, πρόσωπο, ἀδύνατος, μὲ μαγκούρα χοντρὴ
 στὰ χέρια πλησίασε.

- Παππουλάκι !
- Σὺ μαλλιαρὲ νὰ πῶς !. εἶπε στὸν Λεώπη ἀπότομα.
- Ἐγὼ μαλλιαρὸς παππουλάκι ;
- Ναὶ βρὲ !. Ἐπρεπε νὰ πεῖς πάππε !.
- Πάππε !. ἔκαναν ὅλοι σὰ νὰ ἀποροῦσαν.
- Μὰ πάππος λέγεται ὁ ἄντρας τῆς πάπιας !. εἶπε ὁ Ἀλίμης.
- Ὁ γέρο Ψαθούλας τὸν κύταξε.
- Ἐσένα σὲ θέλω !.

— Τί τρέχει ;

— Γιὰ κέρασέ μας τώρα !. τοῦ εἶπε ὁ Λεώπης.

— Ὅρίστε !. Ἀντὶ νὰ μὲ κεράσουν...

— Μὰ δὲ ρωτᾷς, ἔχουμε ;

— Ἄ, τότε ἔχετε δίκαιο !. Ποῦ εἶναι ἓνα κάθισμα ;

— Ἐνα κάθισμα στὸ ἑκατοσταράκι !

Ὁ Μίρλας σηκώθηκε γρήγορος καὶ πῆρε ἓνα κάθισμα, ἐνῶ ὁ Λεώπης χτυποῦσε τὶς παλάμες φωνάζοντας μὲ χοντρὴ φωνή :

— Κάπηλας !.

Ὁ ταβερνιάρης, ποῦ βρισκόταν ἔξω, παρουσιάσθηκε στὴν πόρτα καὶ τοὺς κύταξε μικραίνοντας τὰ μάτια του.

— Ἐνα ἑκατοστάρι !. Καθαρὸ καὶ γρήγορα !. διέταξε ὁ Λεώπης.

Ὁ ταβερνιάρης, σιγά, σιγά πῆγε στὸ τεζάκι, ἔριξε νερὸ στὸ ἑκατοστάρι, τὸ κούνησε, τὸ στράγγισε καὶ χάθηκε στὸ ὑπόγειο.

— Ποῦ λές, ἔλεγε ὁ Ψαθούλας στὸν Ἀλίμη, νὰ πᾶς αὐριο στοῦ Γιωργούλα, τὸν ξέρεις ; Τοῦ μίλησα γιὰ σένα ! Πρόσεξε, ὅμως γιὰ τὸ θεό, νὰ μὴ τοῦ κάνεις τὸ μισοκακόμοιρο ! Ὅλα νὰ κάνεις ὅτι τὰ ξέρεις !. Καὶ ὅχι μ' αὐτὰ τὰ μούτρα !.

— Θὰ τ' ἀλλάξει ! μίλησε ὁ Μίρλας.

— Σκάσε σύ !. τοῦ εἶπε ὁ Λεώπης.

— Νὰ κάνεις τὸν πολύξερο ! Ὁ ἄνθρωπος, παιδί μου, εἶνε κουτός...

Ὁ ταβερνιάρης ἔφερε τὸ ἑκατοστάρι μαζί μὲ τέσσερα ποτήρια βρεμμένα καὶ τ' ἄφισε στὸ τραπέζι.

— Μοίρασε ! εἶπε ὁ Μίρλας στὸ Λεώπη. Αὐτὸς μὲ σοβαρότητα ἄρχισε νὰ μοιράζει κυτᾶζοντας νὰ εἶνε σὲ ὅλους ἴσιο. Ὅστερα ἀφίνοντας τὸ ἑκατοστάρι ἐκύταξε τὸ Μίρλα.

— Κάσιε ! τοῦ εἶπε μὲ φωνὴ βαρυτόνου καὶ πέρνοντας ὕφος θεατρικό.

— Ὅρατιε ! ἐμούγκρισε ὁ ἄλλος ὑψώνοντας τὸ κεφάλι πολὺ καὶ γουρλώνοντας τὰ μάτια.

— Μὰ ἡ ὥρα εἶνε περασμένη !

— Νά, μεσάνυχτα χτυποῦνε !

— Καὶ οἱ συνωμότες ἀκόμα νὰ φανοῦνε !.

Τὸ ἀπόγευμα πῆγε στοῦ Γεωργούλα. Οἱ δυὸ φίλοι του τὸν συνοδέψανε ἴσαμε καὶ. Θέλανε νὰ μάθουν, ὅσο τὸ δυνατόν ἡρηγορότερα, τί θὰ ἀπόκαμνε.

Ὁ Γεωργούλας ἓνας παχούτσικος ἄνθρωπος, τὸν δέχτηκε καλά.

Εἶχε ἀνάγκη ἀπὸ ὑπάλλληλο καλὸ, δραστήριο καὶ νὰ μὴ φοβᾶται τὴ δουλιὰ, γιὰτὶ καὶ αὐτὸς ὑπάλλληλος ἦτανε καὶ ἡ ἀγάπη του στὴ δουλιὰ τὸν ἔκανε ἀφέντη. Αὐτὰ τοῦ εἶπε.

Ὁ Ἀλίμπης εἶχε ἀκούσει ὅτι αὐτὸς δὲν ἦτον ὑπάλλληλος νὰ κρατᾷ βιβλία, ἀλλὰ νὰ δίνει πρᾶμμα καὶ νὰ σηκώνει σακκιά καὶ ὅτι ὅχι ἡ ἀγάπη του στὴ δουλιὰ, ἀλλὰ κάτι ἄλλο ποῦ λέγεται ἄλλοτε κλοπὴ, ἄλλοτε κατεργαριὰ καὶ ἐξυπνάδα, αὐτὸ τὸν ἔκαναν πλούσιο!

Τὸν ρώτησε ὁ Γεωργούλας ποῦ ἦτανε καὶ μὲ κάποιον δισταγμὸ, ὁ Ἀλίμπης, τὸ εἶπε. Ὑστερα ἀπ' αὐτὸ συμφωνήσανε καὶ γιὰ τὸ μυσθό. Ἐφυγε ἀπ' ἐκεῖ. Τὸ πρωῒ θὰ πήγαινε νὰ πιάσει δουλιὰ.

Οἱ φίλοι του ξετρυπώσαν ἀπὸ κάπου ποῦ εἶχανε καθήσει, χωρὶς νὰ πάρουνε τίποτα, καὶ τὸν ρωτήσανε τί ἀπόκανε.

— Θὰ πάω αὔριο! τοὺς εἶπε αὐτός.

— Ἐξω φτώχεια! Φωνάξανε αὐτοὶ χειρονομώντας μανιακὰ σὰ νὰ βλέπανε κεῖ μπροστά τους τὴ φτώχεια καὶ τὴ διώχνανε.

— Μὰ πρέπει κάποιος ἀπὸ μᾶς νὰ δουλεύει! εἶπε ὁ Λεώτης φιλοσοφικά.

Ἦτανε ἡ ὥρα ποῦ σχολοῦσανε τὰ κορίτσικα ἀπ' τὰ μοδιστράδικα, καπελάδικα καὶ οἱ δρόμοι εἶχανε γεμίσει ἀπ' αὐτά.

Ὁ Ἀλίμπης τὰ κύταζε μὲ μιὰ εὐχαρίστηση καὶ χαρὰ. Αἰσθανότανε νὰ θέλει νὰ ἀγαπήσει μιὰ ἀπ' αὐτές, νὰ τὸν ἀγαπήσει μὲ λατρεία μεγάλη, μεγάλη, γιὰτὶ ἡ ζωὴ ἦτανε τόσο πρόσκαιρη!. Μιὰ ἐνθύμηση τοῦ ἦλθε καὶ τὸν ἔκανε νὰ μελαγχολήσει.

Μιὰ φορὰ εἶχε ἀγαπήσει μιὰ κόρη, ποῦ καθὼς πήγαινε τὸ πρωῒ στὴν ἐργασία του τὴν σιναντοῦσε νὰ πηγαίνει σὲ κάποιο σχολεῖο. Ἦτανε γαλανὴ μὲ πλούσια ξανθὰ μαλλιά καὶ τριανταφυλλένια μάγουλα. Ὑστερα ἄρχισε νὰ τὴν περιμένει, πηγαίνοντας ἐνωρίτερα, στὸ δρόμο κεῖνο νὰ φανεῖ. Καὶ ὅταν ἐρχότανε τὴν ἀκολουθοῦσε ἴσαμε τὸ σχολεῖο. Φαινότανε νὰ δέχεται τὴν ἀγάπην του, καὶ θυμᾶται τὴ χαρὰ ποῦ εἶχε, ὅλη τὴν ἡμέρα ὅταν αὐτὴ τὸν κύταζε πιὸ πολὺ. Μιὰ μέρα ὅμως μάταια τὴν περίμενε νὰ περάσει. Καὶ τὴν ἄλλη ἐπίσης. Στὸ δρόμο κείνον ἡ μορφὴ της ἡ γλυκεῖα δὲν φαινότανε. Προσποιήθηκε τὸν ἀσθενῆ, γιὰ νὰ ἔχει περισσότερο καιρὸ, καὶ κάθησε ἔξω ἀπ' τὸ σχολεῖο της. Τίποτα. Αὐτὴ εἶχε χαθεῖ! Τί νὰ συνέβηκε; Καὶ τὸ σπῆτι της δὲν τὸ εἶχε μάθει, γιὰτὶ ἡ ἐργασία του δὲν τὸν ἄφινε νὰ βρεθεῖ στὸ σχολεῖο τὴν ὥρα ποῦ σχολοῦσε καὶ γιὰτὶ κυλοῦσε ἀπὸ καιρὸ ἀπὸ τὴ μιὰ μέρα στὴν ἄλλη μιὰ ἀπόφαση ποῦ εἶχε πάρει νὰ λείψει μιὰ μέρα ἀπ' τὴν ἐργασία του γιὰ νὰ μάθει ποῦ κατοικοῦσε αὐτή.

Καὶ τώρα ποῦ τὸ σκέπτεται αἰσθάνεται τὴν παλὴν ἐρώτησιν, ποῦ τόσο τὸν ἐβασάνισε, μῆνες τὸν τυραννοῦσε, νὰ ἔρχεται καὶ νὰ εἶχνη ἀνησυχία στὴν ψυχὴ του.

— Τί νὰ συνέβηκε;

Καὶ πόσο, πόσο ἠθελε νὰ ἦτανε καλὰ αὐτὴ καὶ ἄς μὴν τὴν ἔβλεπε πιά!

Θυμῆθηκε, ἔπειτα ὁ Ἀλίμπης, κάτι λόγια του.

— Καὶ πρέπει ὁ φτωχὸς νὰ ἀγαπᾷ; δὲν πρέπει νὰ ἀποφεύγει τὴν ἀγάπην;

Αὐτὰ τοῦ ἥρθανε σὸ νοῦ καὶ τὸν μελαγχόλησαν, καὶ ὅπως σύννεφο μαῦρο ποῦ κρύβει τὸν ἥλιο, τοῦ κρύψανε τὴ μικρή του χαρά.

— Γιὰ κύττα, γιὰ κύττα! . τοῦ ἔκανε ὁ Μίρλας.

Μιά κόρη παχουλὴ, κάτασπρη μὲ γαλανὰ μάτια γλυκά, γλυκὰ περνοῦσε. Μὲ μιὰ ματιά περαστικὰ τοὺς εἶδε, ἀλλὰ πάλι ἡ ματιά της τολμηρὰ ζήτησε αὐτόν, τὸν Ἀλίμπη.

— Θεέ! . εἶπε σιγὰ, σιγὰ αὐτὸς ποῦ αἰσθάνθηκε τὰ μάτια της μέσα του, μέσα σὸ σκοτάδι ποῦ εἶχε, νὰ φέρνει τὸ ξημέρωμα.

Ἡ κόρη πέρασε.

— Μωρὲ πράμμα! . εἶπε ὁ Λεώπης, ἔπειτα ὅμως στράφηκε σὲ μιὰ ἄλλη ποῦ τοὺς προσπέρασε.

— ὦ, ὦραϊο μου κοριτσάκι, τῆς εἶπε, εἶσε τόσο, μὰ τόσο ὦραϊο ποῦ οἱ ἄγγελοι θὰ σὲ φθονοῦν καὶ δὲ θὰ σὲ πλησιάζουνε!

— Καὶ ἔτσι θέλει ἕνας διάβολος νὰ σὲ πλησιάσει! . ἐπρόσθεσε ὁ Μίρλας.

Ὁ Ἀλίμπης ἤθελε νὰ γυρίσει νὰ δεῖ τὴν κόρη μὲ τὰ γαλανὰ μάτια, ἀλλ' ἡ ντροπὴ τὸν κρατοῦσε.

Προχωροῦσανε γιὰ τὴν ταβέρνα τοῦ Καλοῦδα καὶ οἱ τρεῖς στὴ γραμμὴ. Στὴ δύση χρῶμα πορφύρας εἶχε ἀπλωθεῖ. Ψυχρὸς ἀέρας φουσοῦσε.

— Νὰ μὴν ἔχουμε νὰ γλεντήσουμε, νὰ εορτάσουμε τὴν ἐπιτυχία! . ἔλεγε ὁ Λεώπης.

Ξαφνικὰ στάθηκε.

— Βρέ! . ἔκανε φέροντας τὸ χέρι του πάνω ἀπ' τὸ ἕνα μάτι του, λησμονήσαμε τὸν Ρῶγα!

— Μωρὲ ἀλήθεια! . Καὶ εἶνε πρώτης τάξεως ρῶγα, τώρα, γιὰ τὶ δουλεύει! Ἀλλὰ θάρθει;

— Αὐτὸ εἶνε δικιά μου δουλειά! . Τραβᾶτε σεῖς καὶ θὰ τὸν φέρω! .

— Λές νὰ τὸν καταφέρεις;

— Σοὺ εἶπα εἶναι δικιά μου δουλιὰ! . Τραβᾶτε γιὰτὶ εἶνε ἡ ὥρα ποῦ σκολνᾷ! . Στοῦ Καλοῦδα!

Καὶ ὁ Λεώπης ἔφυγε, χάθηκε μέσα σὸ πλῆθος μὲ γογγόγο βῆμα. Οἱ δυὸ ἄλλοι προχωρήσανε γιὰ τὴν ταβέρνα τοῦ Καλοῦδα.

Ἕνα τσιτσιρίσμα γλυκὸ, διαπεραστικὸ καὶ μιὰ μυρουδιά γαργαλι-στικὰ ἔφθασε στὰ αὐτιά τους καὶ στὰ ρουθούνια τους μόλις ἔφθασανε.

— ὦχ! Οἱ Σειρῆνες! . ἔκανε ὁ Μίρλας.

— ὦ, Θεέ! βοήθα μας ἀπὸ τὸν πειρασμόν.

Μέσα εἶδανε σὲ μιὰ φουφοῦ ψηλὴ, τὸν ταβερνιάρη νὰ τηγανίζει μαρίδες μὲ προσοχή.

— Κλεῖσε τ' αὐτιά σου, εἶπε ὁ Μίρλας στὸν Ἀλίμπη, καθὼς καθήσανε στὴ θέση τους, γιὰτὶ χάθηκαν!

Καὶ ἐνῶ ἔτσι συμβούλευε αὐτὸς ἐπρόσθεξε.

Οἱ φωνὲς τῶν μαρίδων, ποῦ ξαπλωμένες ἦτανε σὸ τηγάνι, τίς ἀκούσε νὰ ὑψώνονται προκλητικῶς...

Ὁ Ἀλίμπης ἦτανε σιωπηλός. Στὸ νοῦ του ἐρχότανε ἡ κόρη ἐκείνη, ποῦ εἶχε δεῖ σὸ δρόμο, καὶ ἕνα σκανδαλιάρικο ποῦ εἶχε, τὸ πρόσωπό της, τοῦ ἀναβε τὴ μανία, τὴν ἐπιθυμία νὰ τρέξει νὰ τὴν ἀποκτήσει. Καὶ στὴ θέση τῶν παλιῶν συλλογισμῶν νέοι συλλογισμοὶ

ἐρχόντανε νὰ τὸν βοηθήσουν στὴν ἀγάπη του. Καὶ αἰσθανότανε καὶ ἐπιμονὴ μεγάλη νὰ συντρίψει ὅτι ἐμπόδιο τοῦ παρουσιαζόταν ἐμπρός.

Κάποτε κύταξε ἔξω στὸ δρόμο, ἐνῶ ὁ φίλος του ἐπρόσεχε στὴ φουφοῦ, στὶς φωνὲς τῶν μαριδῶν, ἢ τῶν σηρείνων, καθὼς τὶς ἔλεγε, καὶ σὰν Ὁδησεὺς δεμένος κανένα κίνημα δὲν μπορούσε νὰ κάνει γιὰ νὰ τὶς πλησιάσει.

Ἀπὸ μιὰ μαρμαρένια σκάλα, εἶδε, ἕναν μὲ σταχτιά ρούχα νὰ κατεβαίνει σιγά, σιγά βάζοντας τὰ γάντια του. Εἶχε τὸ γέλιο στὸ στόμα τοῦ εὐτυχημένου. Κάποιος ἄλλος τὸν περίμενε κάτω, στὸ πεζοδρόμιο.

— Αὐτός, σκέφθηκε ὁ Ἀλίμπης, εἶνε πλούσιος, καὶ ἂν ἤθελε τὴν ἔπερνε !. Στὸ χέρι του εἶνε.

Καὶ ἀναστέναξε. Καὶ μὲ μιᾶς σὰ νὰ εἶδε πόσο τὸ χρῆμα ἔκανε τὸν ἕνα ἄνθρωπο νὰ διαφέρει ἀπὸ τὸν ἄλλον, πόσο ὕψωνε τὸν ἕνα καὶ πόσο κάτω ἔρριχνε τὸν ἄλλον.

— Τί θέλω γὼ τὴν ἀγάπη !. εἶπε μέσα σὲ μιὰ ἀπελπισία, ποῦ ἔδιωξε ὅτι εἶχε σκεφθεῖ, τὰ σάρωσε ἢ τὰ ἔκρυψε μὲ τὰ θαμπάδια της, μὲ τὸ σκοτάδι της, καὶ κύταξε μέσα τὸν ταβερνιάρη, ποῦ τηγάνιζε, μὲ τὸ γέλεο, καὶ ξεσκοῦφωτος, ἐνῶ πίσω του ἕνα κομμάτι ἀπ' τὸ κόκκινο ζουνάρι του κρεμώτανε, τὸν φίλο του, μὲ τὶς λιγοστὲς ξανθὲς τρίχες γιὰ μoustaki, νὰ κυτᾶζει τὶς μαρίδες καὶ νὰ πέρνει μυρουδιά.

Αὐτὸς γύρισε στὴ ματιὰ τοῦ Ἀλίμπη, τὸν εἶδε καὶ κουνῶντας τὸ κεφάλι του εἶπε σιγά καὶ μὲ κάποια ἔχθρα.

— Ἀτιμὴ φτώχεια !

Ἡ νύχτα ἐρχότανε. Σκοτάδι εἶχε ἀπλωθεῖ ποῦ μέσα θαμπὸς ὁ ταβερνιάρης φαινότανε. Γιὰ μιὰ στιγμή ἄφησε τὶς μαρίδες καὶ ἀναψέ φῶς. Καὶ μὲ τὸ φῶς ποῦ ἀπλωσε τὶς φτερούγες του φωτίζοντας τὴν ταβέρνα, μπῆκε ὁ Λεώπης μὲ ἕναν νέο μὲ στρογγυλὸ πρόσωπο, μελαχρινὸ καὶ μὲ γουρλωμένα μάτια, μεγάλη.

— Νά τον !

— Ἐπὶ τέλους !

Ὁ νέος τοὺς χαιρέτησε καὶ κάθησε.

— Λοιπὸν θὰ πιοῦμε; ρώτησε ὁ Λεώπης ποῦ στεκόταν ὀρθιος.

— Ἀκοῦς λέει ! ἀπάντησεν ὁ Μίρλας.

— Ναί ! Ἄς φέρει μισὴ ὀκτῶ, εἶπε ὁ νέος, ποῦ ἦταν ὁ Ρῳγάς, καὶ κάμποσες μαρίδες ! εἶνε ἔτοιμες ; ρώτησε τὸν ταβερνιάρη.

— Ἐτοιμες, ἔτοιμες ! εἶπε ἐκεῖνος χωρὶς νὰ στραφεῖ, κρατῶντας τὸ τηγάνι καὶ προσέχοντας στὸ τηγάνισμα.

Κοντὰ του, σ' ἕνα τραπέζι μιὰ πιατέλα ἦταν γεμάτη μαρίδες.

Ὁ Λεώπης ἔτριψε τὰ χέρια καὶ κάθησε. Ὁ Μίρλας ἔξυσσε τὸ κεφάλι του, χωρὶς νὰ τὸν ἐνοχλεῖ αὐτὸ ἀπ' ἔξω καὶ κύταξε τὸν Ρῳγά.

— Γιὰ νὰ σοῦ πῶ, Ρῳγά, τοῦ εἶπε, γέροντας σ' αὐτόν, μοῦ δανεῖζεις τρεῖς δραχμὲς ;

— Οὐμ !. ἔκανε ἐκεῖνος.

— Τί οὐμ, θὰ σοῦ δώσω νὰ κρατᾷς κεῖνο τὸ ψαλίδι, τὸ καλό.
Λόγο τιμῆς !

Ὁ Λεώπης ἔλαβε μέρος.

— Μάριε, εἶπε στὸν Ρώγα, μὲ τὸ ὕψος του τὸ μελοδραματικὸ
κεγῶ μαζὶ μ' αὐτὸν σοῦ δίνω τὸν λόγο μου. Θὰ σοῦ τὸ φέρω γώ !

Ὁ Ρώγας ἔγειρε τὸ κεφάλι στὰ πλάγια.

— Καλά, εἶπε.

Καὶ βγάζοντας τὸ πορτοφόλι του ἔδωσε τρεῖς δραχμὲς στὸν
Μίρλα.

Ὁ Λεώπης ὄρθωσε τὸ κορμί του.

— Κάσιε, τοῦ εἶπε, τί τρέμεις; Μὴ φοβᾶσαι τὴ μέλλουσα ζωή;
Πάει, πάει, παιδίον, ἔχθηκε ! Ὑπῆρξε μιὰ φορὰ καὶ ἕναν καιρὸ,
ἀλλὰ τώρα ἀπωλέσθη !

— Ἀρκετὰ ὅμως, μὰ τὸ Θεό, ἔζησε ! εἶπε καὶ ὁ Ἀλίμπης.

— Ὅχι, Ὁράτιε, δὲν τρέμω γιαντὸ ποῦ λές, φοβοῦμαι καὶ
κλαίω τὴν κατακαϊμένη γῆ ! Γιαντὴν θρηγῶ καὶ κλαίω ! Ποῦ μιὰ
μέρα ὁ μόνος κάτοικός της θὰ εἶνε ὁ τυφλοπόντικας.

— Δὲ λέγεις καλὰ, Κάσιε, κακὰ πράγματα μοῦ λέγεις ! Τότε ἡ
δόξα σου τί θὰ γενεῖ ;

— Θὰ ὑπάρχει ὁ τυφλοπόντικας νὰ τὴ θανατᾷ !. εἶπε ὁ
Ἀλίμπης καὶ σκέφθηκε.

Θὰ γείνει ἄρα γε αὐτό ; Μετὰ ἑκατομμυρίων ζωὴ θὰ ὑπάρχει
τίποτα ἐδῶ ἐπάνω ; Ὁ χρόνος δὲ θὰ τὰ φάει ὅλα; Ἀνθρώπε, ἄν-
θρώπε ! Καὶ ἔτσι θὰ πάψει αὐτὴ ἡ γελοία καὶ λυπηρὰ κωμωδία !.
Στὸ διάβολο !.

— Κρασί !. Φώναξε ζαλισμένος, ποῦ σκέφθηκε αὐτὰ καὶ σὰ
νὰ αἰσθάνθηκε, ἢ νὰ εἶδε τὸ βάθος τῶν χρόνων, ποῦ ὅλα θὰ πέ-
φτανε, τὸ θηρίο τὸν χρόνο τὸν παμφάγο, μὲ τὴ μεγάλη, τὴν ἀμέ-
τρητὴ δύναμη !. Εἶδε τὶς μαρίδες νὰ ἔρχονται στὸ πιάτο καὶ τοῦ
φανήκανε σὰ νεκροὶ σὲ νεκροκράβατο.

Τὰ ποτήρια γεμίσανε καὶ χτυπήσανε δυνατὰ. Οἱ μαρίδες γενή-
καν ἄφαντες.

— Ἀλλες τόσες ! Φώναξε ὁ Μίρλας.

— Θὰ τὸ κάψουμε !. βρουχήθηκε ὁ Λεώπης.

Ὁ Ρώγας χαμογελοῦσε καὶ ἔβυσε τὸ σβέροκο του. Ὁ Ἀλίμπης
ἔτρωγε χωρὶς νὰ μιλᾷ καὶ προσπαθοῦσε νὰ μὴ σκέπτεται. Καὶ αἰ-
σθανότανε ζάλῃ πάλι στὶς σκέψεις τοῦ θανάτου, τῆς αἰωνίας σιωπῆς
ποῦ χωρὶς νὰ θέλει περνοῦσαν ἀπ' τὸ νοῦ του.

Ἄλλῃ μισῇ ἦρθε. Καὶ ἡ νύχτα προχωροῦσε. Ἐνα πρόσωπο
παρουσιάσθηκε στὴ μέση.

— Γειά σας !.

— Ὁ Ψαθούλας !

— Ἐπῆγες ; ρώτησε αὐτὸς τὸν Ἀλίμπη.

— Ναί, ναί !. Αὔριο θὰ πάω. Ἐνα κάθισμα καὶ ἕνα ποτήρι !

Ὁ γέρο Ψαθούλας χτύπησε δυνατὰ μὲ τὴ μαγκούφα του τὶς
πλάκες τῆς ταβέρνας.

— Ἀ, ἔτσι !. Εὐχαριστήθηκα, εἶπε καὶ κάθησε κοντὰ τους.

— Μὰ τί φῶς εἶν' αὐτό! ἔκανε.

— Κάπηλας! Σήκωσε τὸ φῶς!.

Ὁ ταβερνιάρης σιγά, χωρὶς νὰ βιάζεται, ἀνέβηκε σ' ἓνα κάθισμα καὶ τὸ ὕψωσε.

— Ἔτσι ντέ! Ζωή!.

— Παρηγοριά! εἶπε ὁ Ἀλίμπης.

Πάντα τοῦ φαινότανε τὸ φῶς νὰ τὸν κυτᾶζει παρήγορα, τοῦ φαινότανε σὰ γλυκὸ πρᾶσωπο, φιλικό, ἀγαπημένο νὰ τὸν κυτᾶζει μὲ συμπάθεια. Καὶ ἀρχίσανε ὅλοι μὲ μιᾶς νὰ τραγουδοῦνε κυκλωμένοι ἀπ' τὸ σύννεφο τῆς εὐδαιμονίας ποῦ ρίχνει τὸ θεῖο κρασί.

Τὰ περασμένα μας τὰ χρόνια

ἄχ τὰ νιάτα μας...

— Πιάσε μιὰ ὀκᾶ παιδί! Φώναξε ὁ Ψαθούλας χτυπῶντας τὸ χέρι του ἄγρια στὸ τραπέζι.

Ὁ Μίρλας καὶ ὁ Λεώπης κυταχθήκανε μὲ τὰ πλάγια.

Ἦρθε ἡ ὀκᾶ, μαζὶ καὶ οἱ μαρίδες.

— Ἄς φέξει! Φώναξε ὁ Λεώπης.

— Ἄς μὴ φέξει! Φώναξε ὁ Μίρλας.

Ὁ Ἀλίμπης μελαγχόλησε ξαφνικά, αἰσθάνθηκε αὐτὴ ὅλη τὴ χαρὰ σὰν κάτι πολὺ, πολὺ πρόσκαιρο, σὰ μιὰ ὀμίχλη ποῦ φεύγει καὶ ἀφίνει νὰ φανοῦνε τὰ πράγματα τὰ στερεά.

— Ὑστερα ἀπὸ λίγο; Πάλι τὰ ἴδια! εἶπε.

Ὁ Λεώπης ἄρχισε μὲ φωνὴ βαρυτόνου νὰ τραγουδᾷ ἓνα κομμάτι ἀπὸ μελόδραμα.

— Ὅχι, ὄχι αὐτό, ὄχι! Δὲ θέλουμε ἡμεῖς τέτοια! Τὸ ἄλλο, τὸ ἄλλο! φώναξε ὁ γέρο Ψαθούλας.

Πρῶτος ὁ Μίρλας ἄρχισε μὲ φωνὴ τριζᾶτου μπάσου.

Τὰ περασμένα μας τὰ χρόνια

ἄχ τὰ νιάτα μας

Τὰ γλυκοκελαϊδίσματά μας

ἄχ τὰ νιάτα μας.

— Ἀχ θὰ πεθάνω ἀπόψε!

Καὶ ὁ Ψαθούλας χτύπησε δυνατὰ μὲ τὴ μαγκούρα του τὸ τραπέζι.

— Μὴ τὰ κακαρώσεις, γιὰ τὰ θεοῦ, γέρο Ψαθούλα, ἐδῶ καὶ μᾶς χαλάσεις τὸ γλέντι... τοῦ εἶπε ὁ Μίρλας.

— Μωρέ, γιὰ στάσου! ἐδῶ πάγωσα! ἔκανε αὐτὸς κυτᾶζοντας πίσω. Μωρὲ αὐτὴ ἡ πόρτα!

— Ἐξω ὁ γιατρός! Κλεῖστον ἔξω!

Πρὶν ὁ ταβερνιάρης κινηθεῖ, ὁ Ἀλίμπης σηκώθηκε νὰ τὴν κλείσει, ἐνῶ οἱ τρεῖς ἄλλοι, καὶ ὁ Ψαθούλας στὴ μέση, ἀρχίσανε πάλι τὸ ἴδιο τραγούδι, πρίμο, σιγόντο, μπάσο.

Στὸ νοῦ του ἦλθε ἡ αὐριανὴ μέρα, ἡ δουλιὰ του καὶ μαζί τὸ πρόσωπο τῆς κόρης. Ἡ καρδιά του σπαρτάρισε. Καὶ ἀντὶ νὰ κλείσει τὴν πόρτα βγήκε ἔξω, γέρονντάς την, καὶ στάθηκε γιὰ λίγο στὸν ψυχρὸ ἀέρα.

— Ὑπάρχει εὐτυχία! . εἶπε.

Ἐρριξε μιὰ ματιὰ ψηλά. Εἶδε ἓνα ἄστρο νὰ λάμπει δυνατὰ μέσα στὸν κατάμαυρο οὐρανὸ καὶ τοῦ φάνηκε σὰν πλοῖο, οἱ ἀκτῖνες του σὰν κατάρτια, πανιά, νὰ ταξειδεύει, νὰ ταξειδεύει, ἓνα ταξεῖδι αἰώνιο! .

Ἄνεμος δυνατὸς φυσοῦσε τὸ πρωτὶ τοῦ σηκώθηκε. Σκόνη, σκόνη ἔτρεχε στὴ γραμμὴ, καὶ χαμηλὰ σὰ νὰ ἔπαιζε τὸ σιδερόδρομο. Ἄλλο σύννεφο σκόνης ὑψώνετο πέρα στὸν γαλανὸ οὐρανὸ καὶ τοῦ χαλοῦσε τὸ χρῶμα. Σύννεφα κομματιασμένα, λίγα, σκορπιστά.

Ἐμεινε λίγο στὸ παράθυρο γιὰ νὰ περάσει λίγη ὥρα, γιατί ἦτανε ἀκόμα πολὺ πρωτὶ. Ἄν καὶ τοῦ ἐρχότανε νὰ τρέξει καὶ νὰ βρεθεῖ στὸ κατὰστημα τοῦ Γεωργούλα.

Θυμήθηκε τὴ χθεσινὴ διασκέδαση, τὰ λόγια, τὰ τραγούδια καὶ χαμογέλασε.

Ἐνα παράθυρο ἄνοιξε κοντὰ ἐκεῖ καὶ μιὰ μορφὴ γυναικεῖα εἶδε νὰ φανεῖ καὶ νὰ τὸ στερεώνει ἀχτένιστη. Τὰ μπράτσα τῆς ἄσπρα, παχουλὰ. . . Πάλι χάθηκε.

Τὸ πρόσωπο τῆς κόρης ἐκείνης παρουσιάσθηκε καὶ τοῦ ἔφερε συγκίνηση.

Νάταν ἐκείνη γυναῖκα του καὶ νὰ ἔμεναν ἔτσι σ' ἓνα σπιτάκι. . .

Σταμάτησε σὰ νὰ κύταξε τὸν ἥλιο καὶ δὲν μπόρεσε νὰ ὑποφέρει τὴ λάμψη του.

Ἄμα πιάσει δουλιὰ θὰ κυτᾶξει νὰ τὴν δεῖ, θὰ πάει...

Ἐνας κρότος ἔγινε ἀπὸ πάνω σὰ νὰ πηδοῦσαν, ἔπειτα ἄλλος, ἄλλος.

— Στὸ διάβολο!

Ἐθύμωσε καὶ τοῦ ἦρθε ἐπιθυμία νὰ τὴ φωνάξει, ἀλλὰ κείνη τὴ στιγμή σὰ νὰ βγήκε ἀπὸ τὸ θυμὸ του, ἢ ἦρθε μαζί μαντόν, τοῦ φάνηκε νὰ εἶδε ἓναν ἄνθρωπο μὲ σταχτιά ρούχα, νὰ κατεβαίνει γελαστός, βάζοντας τὰ γάντια του, τὴ χαρμαρένια σκάλα πλουσίου σπιτιοῦ. . . Τὸν θυμήθηκε. Καὶ χωρὶς νὰ σκεφθεῖ, πῶς παρουσιάσθηκε αὐτός, καὶ πῶς τοῦ φάνηκε, μελαγχόλησε, μελαγχόλησε πολὺ καὶ βγήκε ἔξω χωρὶς νὰ ξυπνήσει τὴ μάνα του.

Αἰσθανόταν ἐλαφρὸ πονοκέφαλο. Ἐνας καβαλάρης μὲ χαλὶ ροῦχο ἔτρεχε πάνω σ' ἓνα κόκκινο ἄλογο μέσα στὴν ἀσπρὰ σκόνη τῆς γραμμῆς τοῦ τράμ.

Προχώρησε γιὰ τοῦ Γεωργούλα.

Ὁ ἄνεμος ἦτανε ψυχρός.

Στὸ δρόμο εἶδε νέες νὰ πηγαίνουν στὴ δουλιὰ τους καὶ πάλε τὸ πρόσωπο τῆς κόρης φάνηκε στὸ νοῦ του.

— Ὅριστε, ἔκανε τώρα, σκληρὰ στὸν ἑαυτό του, ψῶμι δὲν ἔχουμε νὰ φᾶμε καὶ ραπανάκια γιὰ τὴν ὄρεξη γυρεύουμε! .

Μέσα ἀπὸ κάτι λόφους ἔρημους, ξερούς, κίτρινους, ἕνα σύννεφο, μιὰ στήλη σκόνης, ὑψώθηκε κοκκινωπὴ στὸν οὐρανὸ καὶ μὲ γύρους, γύρους γρήγορους ἐρχότανε πρὸς τὰ ἐκεῖ. Ἡ κορυφή της χανότανε ψηλά.

Μιὰ ἀνάμνηση μακρυνὴ τοῦ ἦρθε.

Τέτοια μέρα ἦτανε ! Φυσοῦσε ἄνεμος δυνατὸς ποῦ οὐρλιαζε στὰ αὐτιά των, τραγουδοῦσε κάτι δυστυχίες, ἔκλαιε. . . Αὐτὸς πηγαινε μὲ τὴ μάνα του καὶ τὸ θεῖο του στὸ ψηλὸ φρούριο, ποῦ μαῦρο ὑψώνετο πέρα. Ξαφνικὰ μιὰ στήλη σὰν ἀπὸ φωτιά καὶ ἀέρα φκριαγμένη φάνηκε νὰ ἔρχεται ἀπὸ τὸ ψηλὸ, σκυθρωπὸ φρούριο γυρίζοντας, χορεύοντας ἕναν ἀπαίσιο χορὸ. Καὶ ἐρχότανε ψηλὴ, πανύψηλη σὰ νάτανε κάποιο φάντασμα θανάτου, σὰ νάταν αὐτὸς ὁ θάνατος χορεύοντας τὸ χορὸ τῆς χαρᾶς του.

Καὶ ἦρθε κοντὰ τους, τοὺς κίκλωσε, τοὺς ζάλισε καὶ διαλύθηκε, χάθηκε σὰ νὰ πῆδησε στὸ ἄπειρο. . . Καὶ ἔτσι ἐπίστεψε τότε ὅτι ἡ ψυχὴ τοῦ πατέρα του βρισκότανε μέσα κεῖ κλεισμένη, αὐτὴν αὐτὸ κρατοῦσε. . .

Καὶ δὲν εἶχε ἀπατηθεῖ. Τὸν πατέρα του τὸν εἶχανε κόψει κείνη τὴν ὥρα. . .

— Τί ἔχουμε ὑποφέρει, τί ἔχουμε. . . εἶπε μὴ τολμῶντας νὰ προχωρήσει ἀκόμα στὴν ἐνθύμηση.

Στὸ κατάστημα δὲν βρῆκε τὸν Γεωργούλα καὶ κάθησε περιμένοντας.

Ὁ Γεωργούλας δὲν ἄργισε ὅμως νὰ φανεῖ. Μπῆκε μέσα ρίχνοντας σαυτὸν μιὰ ψυχρὴ ματιά καὶ μιὰ πιὸ ψυχρὴ καλημέρα.

Ἀπ' αὐτὰ ὁ Ἀλίμης ἐβγαλε κακὸ. Ὁ Γεωργούλας κάθησε μέσα στὸ καγκελωτὸ χωρίσμα ὅπου ἦτανε τὸ γραφεῖο του καὶ ἄρχισε νὰ κυτᾶζει τὰ χαρτιά του, τὰ βιβλία του, νὰ σημειώνει. Κάποτε τοῦ ἔρριχνε μιὰ κρυφὴ, γρήγορη ματιά.

Αὐτὸς μὲ τὸ καπέλο στὰ χέρια, ὄρθιος, περίμενε. Μιὰ ἀπελπισία, λύπη τὸν ἐκυρίευε.

Ἐπὶ τέλους ὁ Γεωργούλας ἄφισε τὴν ἐργασία του καὶ τὸν εἶδε. Κούνησε τὸ κεφάλι ἐλαφρά.

— Σκούρα τὰ πράγματα, τοῦ εἶπε. Τίποτα δὲ θὰ κάνουμε δυστυχῶς !. Ὁ σύντροφός μου βρῆκε κάποιον ἄλλον, καὶ μάλιστα, ἔκανε καὶ τὴν κονταμάρα, καὶ τοῦ ἔδωσε καὶ λεφτά, γιατί εἶχε μεγάλη ἀνάγκη. . . Ὡστε. . .

Σώπασε καὶ δὲν εἶπε τίποτα ἄλλο. . . μόνο τέντωσε τὸ λαιμό του, τὸ σαγώνι του πρὸς τὰ κάτω.

Ὁ Ἀλίμης προσπάθησε νὰ χαμογελάσει.

— Δὲν πειράζει, κύριε Γεωργούλα. τοῦ εἶπε, ἀφοῦ δὲν ἦτανε τυχερό. . .

Καὶ ἔφυγε.

Ὅλα φεύγανε, χανόνταν, ἐλπίδες, ὄνειρα, ποῦ μόλις ἔκαναν νὰ φανοῦνε σὰ νὰ τὰ σάρωσε μεγάλος ἀνεμοστρόβιλος καὶ μαζὶ ἡ μορφή τῆς κόρης πέρασε γρήγορη, ἔπεσε, χάθηκε σὰν εἰδωλο, ποῦ τὸ ρίχνει, μόλις σταθεῖ πάλι, νέα καταστροφή. . .

Ἀπ' τὰ βουρκαωμένα μάτια του, καθὼς ἦταν ἔτοιμα νὰ χύσουνε

δάκρυα, πετάχθηκε, μιὰ φλόγα καὶ τὰ ἔκανε νὰ γείνουν στεγνά, νὰ ξεραθοῦνε. Καὶ ἐπεθύμησε κάτι κακὸ μεγάλο νὰ ἔκανε στὴν ἀνθρωπότητα καὶ νὰ ἔβριζε, νὰ ἔβριζε τὴ μεγάλη δύναμη τοῦ διευθύνει τὰ πάντα!...

Οἱ μορφὲς τῶν φίλων του φανήκανε στὴν ἐνθύμησή του καὶ αἰσθάνθηκε τότε κάτι εὐχάριστο, γλυκὸ μέσα του νὰ ξανοίγει.

Θὰ τοὺς ἔλεγε, θὰ τοὺς ἔλεγε τί εἶχε πάθει, τὴν ἀπελπισία του... Καὶ βάδιζε γρήγορα πρὸς τὴν ταβέρνα τοῦ Καλοῦδα σὰν ἐκεῖ θὰ εὗρισκε καταφύγιο ἀπ' τὴν ἀπελπισία τοῦ τὸν ἔδερνε.

Ἔνα παιδάκι, εἶδε, νὰ σέρνει τὰ γυμνά του πόδια στὸ δρόμο καὶ νὰ σηκώνει σκόνη σὰ νὰ βοηθοῦσε τὸν ἄνεμο.

— Νάμουν!

Μετανόησε εὐθὺς καὶ σκέφθηκε ἓνα γέρο, ἐλεύθερο, στὸ τέλος τοῦ βίου του, ζητιάνο, καὶ σ' αὐτὸν βρήκε τὸ καλὸ, τὴν εὐτυχία, ποῦ ἔκανε νὰ ἐπιθυμήσει στὸ παιδί.

Μέσα στὴν ταβέρνα δὲν βρῆκε κανέναν ἀπ' τοὺς δικούς του. Ὁ κὺρ Θωμᾶς, ἓνας ἐξηντάρης, χωρὶς σπῆτι, χωρὶς κανέναν, ράφτης ἄλλοτε, συνάδελφος τοῦ Μίρλα, στεκότανε στὴ μέση φορῶντας τὴ μαύρη βελάδα του, ἐνθύμησις ἡμερῶν δόξας. Ἦτανε μεθυσμένος. Ἔστριβε, κάθε τόσο, τὸ μουστάκι του καὶ κύταζε τὸ ταβάνι πιάνοντας τὸ μέτωπό του.

Ὁ Καλοῦδας σ' ἓνα τραπέζι, κοντὰ στὸ τεζάχι, ἔστυβε πατάτες μέσα σ' ἓνα τρυπητό.

Στάθηκε σιωπηλὸς καὶ κύταζε. Ξαφνικὰ θυμήθηκε πῶς αὐτὴ τὴν κίνηση τὴν ἔκανε καὶ ἓνα ἄλλο χέρι ἀγαπημένο, ὅλο ρυτίδες. Τὸ χέρι τῆς μάνας του. Καὶ αἰσθάνθηκε μελαγχολία, λύπη στὴν ἐνθύμησή της.

Ὁ κὺρ Θωμᾶς τὸν πλησίασε μὲ ὑγρὰ μάτια, γιατί πάντα τοῦ ἦτανε δακρυσμένα.

— Μπορεῖτε νὰ μοῦ πεῖτε εἶμαι μεθυσμένος, ἢ δὲν εἶμαι; τὸν ρώτησε.

— Αὐτὸ φαίνεται...

— Τίποτα δὲ λές.. ἀπάντησε μὲ μιὰ κίνηση τοῦ χεριοῦ γεμάτη ἀγανάκτηση. Ἐγὼ θέλω κάτι νέο νὰ μοῦ πεῖς...

— Δὲν σοῦ τριάζει τίποτα νέο, γιὰ νὰ νὰ σοῦ πεῖ κανεὶς, κὺρ Θωμᾶ, ὅλα σου εἶνε παλιά.. τοῦ εἶπε ὁ ταβερνιάρης χωρὶς νὰ ἀπψει τὸ στύψιμο.

— Ἄ ξέρω.. ἔχεις δίκαιο..

Σώπασε καὶ τραβίχθηκε κοντὰ στὴν πόρτα. Σκούπισε τὰ μάτια του μ' ἓνα μαντίλι βρώμικο, κιτρινωπό..

— Νὰ τὰ σύννεφα τρέχουν ἄγρια.. εἶπε σὲ λίγο, κυτᾶζοντας ψηλά. Τί θεῖο πρᾶγμα.. Τὰ σύννεφα στὸν οὐρανό.. Νὰ καὶ ἓνας γλάρος..

— Γλάρος.. Περιστέρι, χριστιανέ μου, θάτανε!

Χωρὶς νὰ πεῖ ἄλλο, νὰ ἀπαντήσει ὁ κὺρ Θωμᾶς, ἄνοιξε τὴν πόρτα καὶ ἔφυγε.

Ἐταβερνιάρης πάνω στή δουλιά του θυμήθηκε νὰ ρωτήσῃ τὸν Ἀλίμπη.

— Τί ἀπέκαμες ; Δὲν πῆγες ;

— Θὰ βγάλει κάποιον ποῦ ἔχει ἀκόμα καὶ ἔπειτα... εἶπε αὐτὸς μὴ τολμῶντας νὰ πεῖ τὴν ἀλήθεια. Καὶ σιγὰ τραβίχθηκε καὶ κάθησε στὴ θέση ποῦ καθόντανε κάθε βράδυ. Ὁ ταβερνιάρης τελείωσε τὴ δουλιά του καὶ χάθηκε μέσα σ' ἓνα δωμάτιο ποῦ ἦτανε στὸ βάθος. Ἀπ' ἐκεῖ παρουσιάστηκε τὸ παιδί καὶ βιαστικὸ πλησίασε τὸ τραπέζι ποῦ δούλευε ὁ ταβερνιάρης, καὶ ποῦ ἦτανε γεμᾶτο σκουπίδια, καὶ τὸ καθάρισε.

Ὁ Ἀλίμπης εἶδε ὅτι φοροῦσε αὐτὸ καινούργια παπούτσια. Καὶ κύταξε καὶ αὐτὸς τὰ δικά του.

— Ἐγώ... Ἀλλοίμονο... εἶπε κουνῶντας τὸ κεφάλι.

Καὶ ὕστερα.

— Μὰ τί νὰ κάνω ;..

— Δουλιά, δουλιά... ἀπάντησε στὴν ἐρώτησή του.

— Ποῦ νὰ βρῶ... Δουλιά, μὰ ποῦ εἶνε ; Μὴ δὲ ζήτησα ;

— Χέρια ἔχεις δυνατά... Ἐργάτης... Σούφρωσε τὰ φρυδιά. Καὶ ἔτσι νὰ κάνει, τί κάθεται ; Στὰ γυαλιὰ τῆς κλειστῆς πόρτας τὸ κόκκινο πρόσωπο τοῦ Ψαθούλα παρουσιάστηκε καὶ κόλησε σ' αὐτὴ κινάζοντας μέσα στὴν ταβέρνα.

Ὁ Ἀλίμπης τοῦ ἔνεψε. Ὁ Ψαθούλας ποῦ τὸν εἶχε δεῖ, ἀνοιξε τὴν πόρτα καὶ μπῆκε μέσα.

— Καλὴ μέρα... τοῦ εἶπε. Τᾶμαθα... Κεῖνος ὁ ἄτιμος φταίει ὁ Δαβλίδας... Αὐτὸς τᾶκανε... Πῆγε καὶ τὸν ρώτησε ὁ Γεωργούλας, γιατί σὲ ἔβγαλε καὶ αὐτὸς τοῦ εἶπε καὶ τὸν συμβούλεψε νὰ μὴ σὲ πάρει... Ἀ, θὰ τοῦ τσακίσω τὸ κεφάλι...

— Καὶ γιατί νὰ τὸν συμβουλέψῃ νὰ μὴ μὲ πάρει. Τίποτε κακὸ δὲν τοῦ ἔκανε γώ, ἔτσι μὲ βγαλε, εἶπε πῶς θὰ ἔπερνε ἓνα συγγενὴ του φτωχό... τοῦ εἶπε ὁ Ἀλίμπης κόκκινος.

— Naί, τὸ παραδέχομαι... Ἀλλὰ δὲ σοῦ εἶπε τὴν ἀλήθεια...

Καὶ γέροντας ὁ γέρο Ψαθούλας τοῦ εἶπε σιγά.

— Ξέρεις γιατί σ' ἔβγαλε ; γιατί, λέει, τὸν πατέρα σου τὸν κόψανε στὴν καρμανιόλα...

Ἀφοῦ ἔφαγε κάθησε κοντὰ στὸ παράθυρο καὶ προσπάθησε νὰ διαβάσῃ ἓνα βιβλίο, ποῦ ἀπὸ καιρὸ τοῦ εἶχε δώσει ὁ Λεῶπης. Ἦθελε νὰ ἀπασχολήσῃ τὸ νοῦ του, νὰ μὴ σκέπτεται. Καὶ εἶχε βασιστεῖ πολὺ, πολὺ ἀπ' τὶς σκέψεις. Πῶς νὰ ἔκανε ; Ἄν τοῦ συνέβαινε αὐτὸ καὶ σὲ ἄλλους... Καὶ τοῦ ἐρχότανε ζάλη, ζάλη καὶ ἐπιθυμία νὰ ἐκδικηθεῖ. Εἶδε καὶ νὰ ἀγαναχτεῖ κρυφὰ ἐναντίον τῆς μνήμης τοῦ πατέρα του, θύμωσε ὅμως τότε καὶ ἔβρισε τὸν ἑαυτό του. Λίγη παρηγοριά τοῦ δώσανε κάτι λόγια τοῦ γέρο Ψαθούλα. Τοῦ εἶχε πεῖ αὐτὸς ὅτι θὰ πῆγαινε νὰ τοὺς κάνει νὰ κλείσουνε τὰ στόματά τους. Ἀλλ' εἶχε πάρει καὶ μιὰ ἀπόφαση. Μὰ ποιὸς νὰ τὸ εἶπε στὸν Δαβλίδα... Ὁ καιρὸς ἀκόμα εἶχε χαλάσει, ἐνῶ γιὰ λίγο ὁ ἄνεμος

εἶχε κοπεῖ, ξανάρχισε νὰ φουσᾷ πιὸ δυνατὸς καὶ ψυχρός. Καὶ ὁ οὐρανὸς εἶχε γεμίσει σύννεφα πάλι.

Στὴ μάνα του ἦρθε ἐπίσκεψη. Καὶ ἦταν αὐτὴ μιὰ παληά της γειτόνισσα, ποῦ δὲν καθότανε πιά ἐκεῖ, σαυτὴ τὴ γειτονιά. Καὶ ἀρχίσανε τὰ δικά τους.

Ὁ Ἀλίμπης δὲν μπόρεσε νὰ διαβάσει.

Ἄκουγε τὴ μάνα του νὰ γελᾷ ἀμέριμνα γιατί δὲν τῆς εἶχε πεῖ τὴν ἀποτυχία, καὶ αἰσθανότανε λύπη, λύπη γιαντὴ. Καὶ μιλοῦσε γιὰ τὴ γειτονιά.

Ἦταν εὐχαριστημένη πολὺ ποῦ μένανε κεῖ, ἀλλὰ θὰ μπορούσαν ἂν πήγαινε ἔτσι τὸ πρᾶγμα νὰ μείνουν ἀκόμα;

Καὶ στὸ νοῦ του ἦρθε, σὰ νὰ ἤθελε νὰ δυναμώσει τὴ λύπη του, ἦρθε ἡ ἡμέρα, ποῦ εἶχαν ἔρθει σ' αὐτὸ τὸ σπίτι. Ἦταν ὅταν αὐτὸς τώρα καὶ λίγα χρόνια, εἶχε βρεῖ ἐργασία στοῦ Δαβλίδα. Καὶ τὴν εἶχε βρεῖ τὴ θέση αὐτὴ πάνω στὸν καιρὸ ποῦ ἡ μάνα του εἶχε συντριφτεῖ ἀπ' τὴ δουλιὰ καὶ εἶχανε φάει ὅσα λεπτὰ εἶχανε φέρει ἀπ' τὴν πατρίδα των. Ὅταν ἡ μάνα του εἶδε τὸ σπίτι αὐτό, εἶδε καὶ τὸ παράθυρο, ποῦ εἶχε στὸ δρόμο, ἐδάκρυσε.

— Ἄ, ὦραϊα, ὦραϊα. . Καὶ παράθυρο στὸ δρόμο. . Παιδάκι μου νᾶχεις τὴν εὐχή μου. .

Χρόνια πολλὰ εἶχε νὰ δεῖ ἔτσι σπίτι. Ἀπὸ τότε ποῦ βρισκότανε στὴν Ἀθήνα κατοικοῦσανε πάντα σὲ δωμάτια ποῦ ἦτανε σὲ βάθος αὐλῆς, ἡ μάντρας. Νερὰ λιμνάζαν ἐμπρὸς τους, κοφίνια, σκάφες, σοῦστες, ὄρνιθες γυρῶζανε, πάπιες, γουρουνία κυλιόντουσαν στὴ λάσπη τὴ μαύρη. .

Ἡ μάνα του ἔπλενε, ξενόπλενε καὶ αὐτὸς ἐσπούδαζε. Τί κακές, τί δύστυχες μέρες ποῦ περνοῦσαν. . Καὶ πιὸ πολὺ φαινόταν ἡ δυστυχία τὶς ἡμέρες τὶς καλές. Ἡ κάθε καλὴ μέρα, ποῦ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι γλεντούσανε καὶ οἱ κάτοικοι οἱ ἄλλοι τῆς μάντρας φορούσανε τὰ ἐορτάσιμα ροῦχα τους, γι' αὐτοὺς ἦτανε πένθος καὶ λύπη. . Καὶ τὰ λεπτὰ τους τὰ λίγα, ποῦ εἶχανε φέρει μαζί τους ἀπ' τὴν πατρίδα των, φεύγανε σιγά, σιγά, γιατί ἡ πλύση τῆς μάνας του δὲν ἔβγαζε τόσα ὅσα χρειαζόνταν. .

Ὁ Ἀλίμπης ἄφησε τὶς σκέψεις καὶ ἔκλεισε τὸ βιβλίο. Τοῦ ἦρθε νὰ βγεῖ ἔξω, νὰ τρέξει μήπως βρεῖ καμμιά δουλιὰ, ὅτι δουλιὰ καὶ ἂν ἦτανε, ἀλλὰ κρατήθηκε.

— Αὔριο, αὔριο. . εἶπε.

Ἡ μάνα του καὶ ἡ γειτόνισσά της μιὰ γρηὰ παχειὰ μὲ μαῦρα καὶ μὲ μιὰ ἐλγά, κρεατοεληὰ στὸ μάγουλο μὲ τρίχες ψαρκές, ξακολουθοῦσανε τὴν ὁμιλία τους. Ἄκουσε τί λέγανε. Ἡ ξένη διηγότανε πῶς ἓνας ἔμπορος πλούσιος, ποῦ εἶχε κάποιο μεγάλο σπῖτ, μαρμαρένιο, κεῖ κοντά, ὅταν τοῦ ἔφερναν πράγματα, ἐμπορεύματα, φώναζε τὴ γυναῖκα του νὰ τ' ἀνοίξει, ἢ νὰ κάνει αὐτὴ τὴν ἀρχὴ γιατί τὴν εἶχε γιὰ γουρλίνα: Ἀπὸ τότε ποῦ τὴν ἐπῆρε εἶχε γεῖνει πλούσιος, ἐνῶ πρὶν ἦτανε μηδέν. . Καὶ αὐτὴ πάει μὲ ὅσα χρήματα καὶ ἂν ἔχουν κάνει, καὶ ἀνοίγει τὰ ἐμπορεύματα καὶ ἔτσι χρήματα, χρήματα ἄφθονα ἀκόμη τοὺς ἔρχονται. .

— Καὶ ἔπειτα ; ρώτησε ὁ Ἀλίμπης. Καὶ στὸ νοῦ του παρουσιάσθηκε ὁ θάνατος ποῦ ὅλα τὰ σβύνει. .

Πάνω στὶς σκέψεις αὐτὲς ἄκουσε ἔξω φωνὲς γνωστὲς καὶ μὲ χαρὰ εἶδε τοὺς δυὸ φίλους του νὰ στέκονται καὶ νὰ κυτᾶζουνε στὸ παράθυρό του.

— Νὰ ὁ Βροῦτος. . ἐμούγκρισεν ὁ Λεώπης, δείχνοντας τὸν Ἀλίμπη στὸ Μίρλα.

— Δὲ βλέπεις καὶ κακὰ Ὅρατιε.

— Σκάσε Κάσιε !. .

Καὶ οἱ δυὸ, χωρὶς νὰ τοὺς μέλει γιὰ τὸν ψυχρὸ ἄνεμο, μὲ τὰ σακάκια ἀνοιχτά καὶ τοὺς λαιμοδέτες νὰ ἀνεμίζονται, στεκόντανε γεμάτοι εὐθυμία στὸ πείσμα τῆς φτώχειας των. Ὁ Λεώπης αὐτὴ τὴν ἡμέρα φοροῦσε πλατύγυρο καπέλο μαῦρο κι' αὐτός.

— Μποροῦσε, ποῦ λές, Ὅρατιε, ἄρχισε ὁ Μίρλας νὰ μιᾷ μὲ ἴσιο σῶμα καὶ τεντωμένο λαιμὸ στὸ Λεώπη, σὰ ν' ἐξακολουθοῦσε ὁμιλία ποῦ εἶχε διακόψει καὶ νὰ μὴν ἔδινε πιά προσοχὴ στὸν Ἀλίμπη, μποροῦσε ὁ παπᾶς νὰ ἔλεγε:—Βάλλε τὸν δάκτυλο στὸ στόμα σου καὶ ἐκβάλλε τὸν Σατανᾶ τῶν Σατανάδων ποῦ ἔρριξες μέσα σου. .

— Σκάσε, Κάσιε, καὶ δὲν τὰ λές καλά.

— Ποιοὶ εἶνε ἀπ' ἔξω ; ρώτησε ἡ μάνα τοῦ Ἀλίμπη.

— Ὁ Λεώπης καὶ ὁ Μίρλας.

Ἡ ξένη σηκώθηκε.

— Γιατί ;.

— Ὅρα εἶνε νὰ πάω. .

— Θάρθεις ; ἔνεψε καὶ εἶπε ὁ Λεώπης στὸν Ἀλίμπη.

Αὐτὸς κούνησε τὸ κεφάλι λέγοντας μ' αὐτὸ ὅτι θὰ πάει.

Ἡ ξένη ἔφευγε καὶ τὸν χαιρετέσε. Ἡ μάνα του τὴν συνόδεψε ἴσαμε ἔξω. Καὶ θὰ βγῆκε καὶ στὴν πόρτα, γιατί εἶδε τοὺς δυὸ φίλους του νὰ χαιρετοῦνε μὲ εὐγένεια βγάζοντας τὰ πλατεῖά τους καπέλα, τὰ λιγδωμένα.

— Ἐρχόμεθα.

— Εὐχαρίστως. . εἶπανε σὲ κάτι λόγια τῆς μάνας του, ποῦ δὲν μπόρεσε νὰ τ' ἀκούσει καθαρά.

Ὁ Ἀλίμπης ἤξερε ὅτι ἡ μάνα του ἦ διωγμένη, ἡ κυνηγημένη ἀπ' ὅλους, ζητοῦσε τὴ συντροφιά καὶ εὐχαριστιότανε πολὺ ὅταν ἔβλεπε νὰ πηγαίνουν στὸ σπίτι της.

Οἱ δυὸ φίλοι του μῆχανε μέσα, ὁ ἕνας κοντὰ ἀπ' τὸν ἄλλον, βγάζοντας τὰ καπέλα τους. Ὁ Ἀλίμπης παρατήρησε ὅτι πάλι αὐτὴ τὴν ἡμέρα τοὺς εἶχε πιάσει ἡ μεγάλη εὐγένεια, ποῦ κάθε τόσο, τοὺς ἔπιανε.

Ἡ μητέρα του τοὺς ἀκολουθοῦσε γελαστή.

— Καλῶς τους, καλῶς τους, τοὺς ἔλεγε.

— Μὴ ρωτᾷς, ὅταν τὸ ἔμαθα πῆγα. . ἄρχισε ὁ Λεώπης νὰ λέει, ἀλλ' ὁ Ἀλίμπης μ' ἓνα νέψιμο τὸν ἔκανε νὰ σωπάσει.

Καθὼς ὅμως τοῦ Ἀλίμπη ἡ μάνα πῆγαινε νὰ τοὺς φέρει λίγο νερό, λυπημένη γιατί δὲν εἶχε γλυκὸ νὰ τοὺς τρατάρει, τοῦ εἶπε σιγά.

— Τὰ μάθαμε, ποῦ λές, ἀπ' τὸ γέρο Ψαθούλα. . Στὸ διάβολο. Στὸ διάβολο. . Δὲν ξέρεις πῶς εἶμαι. .

— Μωρὲ καλὰ θὰ κάνω κ' ἐγώ, εἶπε ὁ Μίρλας, κουνῶντας τὸ χέρι του κοφτά, ποῦ θὰ τοῦ δώσω ! Μακρυνά ! μακρυνά ἀπ' αὐτὸν τὸν τόπο.

Ὁ Λεώπης κουνούσε τὸ κεφάλι ἀπελπιστικά. Ὁ Ἀλίμπης κατέβασε τὸ κεφάλι. Πῶς ἤθελε καὶ αὐτὸς νὰ ἔφυγε !

Ἡ μάνα του ἔφερε τὸ νερὸ καὶ ἅμα ἤπιανε πῆρε τὰ ποτήρια καὶ ἔφυγε πάλι.

Ὁ Μίρλας κάτι ἔβγαλε ἀπ' τὴν τσέπη του καὶ τὸ ὕψωσε δείχνοντάς το.

— Τρεῖς της ! εἶπε.

— Βρέ ! ἔκανε ὁ Λεώπης μισανοίγοντας τὰ χέρια τῆς παλάμης σὰ νὰ ξαφνιάσθηκε. Καὶ ποῦ βρεθήκανε αὐτά ; Αὐτὸς ὁ θησαυρός ; Ἔ, Κάσιε ; Ἀγαπητὲ Κάσιε ; Μὴ κατὰ λάθος ἐπῆρες καμμιὰ βουτιά σὲ κανενὸς τὸ θυλάκιον ;

— Μὲ συγχωρεῖς, Ὁράτιε, μὲ συγχωρεῖς. . Τὸ ψαλίδι μου, τὸ ξίφος μου ἤθελα νὰ πῶ, ἐπούλησα στὸ Ρῶγα. . Τοῦ ἤθελα τρεῖς καὶ τοῦ πῆγα τὸ ψαλίδι, τὸ ξίφος μου δηλαδή, ὅλο ἢ γλῶσσα μου κάνει λάθος, καὶ τοῦ εἶπα : — Δώσε μου ἄλλες τρεῖς καὶ πάρτο ! Ἐμένα μοῦ εἶνε ἄχρηστο στὸν τόπο αὐτόν ! Τί νὰ δουλεύω καὶ νὰ πεινῶ . . δὲ δουλεύω καθόλου. . Καὶ μοῦ τις ἔδωσε γρήγορα καὶ μὲ χαρὰ μεγάλη. .

— Καλὰ ἔκαμες, Κάσιε, καλὰ. . Μπράβο. . Πρώτη φορὰ ποῦ σκέφθηκες τόσον ὥραϊα. . Μὰ τὸν Δία καὶ τὸν Ἑρμῆ τὸν κλέφτη, τὸν παντοτεινὸ θεὸ τῶν Ἑλλήνων ! Ἐκανες ἄριστα ! σὰ σοφὸς ἀνὴρ. Καλλιτέρα νὰ πουλᾷς παρὰ νὰ βάζεις ἀμανάτι. . Τώρα γιὰ νὰ δοῦμε. Τί νομίζετε, δὲν ἔχω κ' ἐγώ ; Γιά, γιά ! Ἐδῶ κυττάτε. . Βλέπετε ;. Κάποιος γελάστηκε καὶ μοῦ ἔδωσε, δανεικὰ καὶ ἀγύριστα, μιὰ δραχμή.

— Αὐτὸ εἶνε θαῦμα ! Φώναξε ὁ Μίρλας. Καὶ ποιὸς ἦταν αὐτός ;

— Ἀστετον ! Τὸν λυποῦμαι, μὰ τὸ Θεό, ἀλλὰ τί νὰ τοῦ κάνω ; δὲ θὰ τοῦ τῇ δώσω ! Ἄν καὶ αὐτὸς δὲν πιστεύω νὰ τὸ πολυπιστεύει ὅτι θὰ τὴν ξαναῖδεϊ, γιατί δὲν εἶνε τόσο πολὺ κοντός !

— Ἄς εἶνε. . Σὺ εἶσε θέσει καὶ ὄχι φύσει κανονιέρης, ὅπως ἔλεγε ὁ πρῶν ταβερνιάρης μας, ποῦ ἔκοβε στὴν καθαρεύουσα ! . .

— Καί, μὰ τὸ θεό, εἶδε τέτοιους ὅχι λίγους, ὁ φουκαρᾶς !

— Ὅπου θ' ἀναγκαστεῖ στὸ τέλος νὰ γείνει καὶ αὐτός. Πόσα τοῦ θέλαμε ;

— Λοιπὸν τί θὰ κάνουμε ; τοὺς διέκοψε ὁ Ἀλίμπης.

— Τί θὰ κάνουμε ; Φιλοσοφία θέλει ; Νὰ ἐμπρὸς γιὰ τοῦ Καλοῦδα ! Ἀρχισε κρὺο καὶ θὰ εἶνε σὰ βρύση οὐρανία. .

— Ἐμπρὸς πάμε.

— Κάσιε, Κάσιε !

— Τί θέλεις Ὁράτιε ;

— Μοῦ μύρισες τσιγάρο ! Καὶ εἶσε, εἶσε ἀχρεῖος ἀπὸ φύση ! . . Περισσότερα θὰ πῆρες ! Ἐχεις πακέτο !

— Ἔ, ναί ! Πῆρα τρισήμιση.

— Βλέπεις ; Τὸ τσιγάρο !

Αὐτὸς ἔβγαλε ἓνα πακέτο ἀδύνατο, ζωωμένο καὶ τοῦ τὸ ἔδωσε.

— Βρὲ τὸν ἀθεόφοβο!

— Ψᾶξε καὶ κάτι θὰ βρεῖς!

Καθὼς ἔβγαιναν ἡ μάνα τοῦ Ἀλίμπη ἔτρεξε.

— Τόσο γρήγορα; τοὺς φώναξε.

— Ἔχουμε μιὰ σπουδαία ὑπόθεση νὰ τελειώσουμε! τῆς εἶπε ὁ Λεώπης.

— Δηλαδή νὰ τὴν ξετινάξουμε, διώρθωσε ὁ Μίρλας.

Καὶ βγήκαν ἔξω πανηγυρικά. Βαδίζανε καὶ οἱ τρεῖς μέσα στὸν ψυχρὸ ἄνεμο εὐχαριστημένοι. Ὁ Λεώπης τρογουδοῦσε μὲ ψεύτικα φωνὴ κάνοντας τὴν πριμαντόνα.

Σὲ μιὰ βιτρίνα ποῦ εἶχε καθρέφτη σταθήκανε καὶ εἶδανε τὰ πρόσωπά τους.

— Γιατί, Ὁράτιε, ἡ μορφὴ σου εἶνε ὠχρά;

— Γιατί; γιατί... δὲ βλέπεις Κάσιε!

Ὁ Ἀλίμπης σήκωσε τὰ μουστάκια του καὶ κύταξε νὰ τοὺς μιμηθεῖ στὴν εὐθυμία.

— Μόσο λυποῦμαι τὸ καῖμένο! εἶπε κι' αὐτός.

— Τί λυπᾶσαι σύ; τὸν ρώτησε ὁ Λεώπης.

— Τὸ σᾶμα μου. Τὸ ἔχω συνηθίσει καὶ σκέπτομαι, κάποτε, ὅτι θὰ χωριστῶ μιὰ μέρα ἀπ' αὐτό, καὶ τὸ λυποῦμαι!

— Βρὲ ἀδελφέ, τί λόγια εἶνε αὐτά!

— Μελαγχολικά!

Καὶ ἡ παρέα ξακολούθησε τὸ δρόμο της.

Ὁ Ἀλίμπης σκεπτόταν.

— Μετὰ δύο, τρεῖς ἢ τέσσερις ὥρες τὸ πολὺ, πάλι τὰ ἴδια! Ἐρημιὰ καὶ κακομοιριά. Γιατί χαίρουμε!;

Καὶ ὅλα τοῦ ἦρθαν στὸ νοῦ σὰν ἄνεμος καὶ τὸν ζαλίσανε, τὸ πρωϊνὸ του διώξιμο, ἡ φτώχεια του, τὰ λεπτά ποῦ σωνόντανε. Κοντὰ στοῦ Καλούδα εἶδανε ἓνα γέρο μὲ μεγάλα νεανικά βήματα νὰ ἔρχεται κρατῶντας μιὰ μαγκούρα χοντρή..

— Κατὰ φωνή!.. ἔκανε ὁ Λεώπης δείχνοντάς τον.

— Ὁ γέρο Ψαθούλας!

— Ἐργασία, ἐργασία. Ἐργάτης μωρέ, ἔλεγε μὲ τὸ νοῦ του ὁ Ἀλίμπης χτυπῶντας μὲ τὰ λόγια αὐτὰ τὴν ὀπελπισία του καὶ θέλοντας νὰ φέρει τέλος σ' αὐτὸ ποῦ σκεπτότανε, νὰ σταματήσει, ἐνῶ ἔβλεπε τὸν Ψαθούλα νὰ πλησιάζει.

Καὶ ὁ γέρο Ψαθούλας τοὺς πλησιάζει ὀρμητικός.

— Καλῶς τον!

— Ζήτω τοῦ γέρου Ψαθούλα. Αὐτὸς ἦρθε κοντὰ καὶ χωρὶς νὰ χαιρετήσῃ, ἄρχισε νὰ λέει.

— Πῆγα σὲ κείνον τὸν ἄτιμο, τὸν Δαβλίδη καὶ παρὰ λίγο νὰ τοῦ τσακίσω τὸ κεφάλι!.

— Γιά σου μαλλιάρé! τοῦ εἶπε ὁ Μίρλας.

— Τί λές βρέ;

— Τί λέω; Νὰ λέω, πῶς δὲν λένε τσακίζω, ἀλλὰ λένε θραύω!

— Βρὲ ἄσ' τὸ διάολο! ἄσεμε ἡσυχο!.

— Δὲν ἔπρεπε νὰ πεῖς ἄσεμε!

- Ἔχει δίκην ο Μίρλας !
- Στὸ διάολο καὶ σὺ μὴ σοῦ δώσω καμμιὰ μαγκουριά.
- Μαγκουριά !
- Λέξη κακιὰ, βάρβαρη !
- Πρόστιχια !
- Μαλλιάρη !
- ὦ !

Ὁ γέρο Ψαθούλας θύμωσε, ἢ ἔκανε τὸν θυμωμένο περισσό-
τερο, καὶ κίνησε τὴ μαγκούρα του, ἀλλ' αὐτοὶ τὸν ἀρπάξανε ἀπ' τὰ
χέρια.

- ὦ, γέρο Ψαθούλα, εἰσε αἰχμάλωτος !
- Μωρὲ ἀφήστε με.
- Τί λέει ;
- Τίποτα ! Ἀδिका κουνιέσαι.
- Καὶ λιγιέσαι !
- Τί νὰ τὸν κάνουμε ;
- Τί νὰ τὸν κάνουμε ; ρωτᾷς ; Νὰ τὸν πᾶμε στοῦ Καλούδα !

Ὁ Ἀλίμπης τοὺς ἔβλεπε χαμογελῶντας. Ξαφνικὰ ὅμως σκέ-
φτηκε.

Καὶ νὰ σκεφτεῖ κανεὶς πῶς ὅλοι αὐτοί, καὶ πρῶτος, ἴσως, ὁ γέρο
Ψαθούλας, μετὰ κάμποσο καιρὸ θὰ ἀκολουθήσουν τὸ πεπρωμένο !.
Ξαπλωμένοι, χωρὶς καμμιὰ πιά εὐθυμία, ὅλα λησμονημένα αὐτά, μὲ
πόνον καὶ στεναγμὸ θὰ τελειώσουν τὴ ζωή ! Μέσα στὴ γῇ θὰ τοὺς
κλείσουν τὰ κόκκαλά τους, ἔπειτα θὰ πεταχτοῦνε καὶ ἴχνος δὲν θὰ
τοὺς μείνει, οὔτε καμμιὰ ἀνάμνηση, σὰ χάραγμα, ὅλα αὐτά, πάνω
σὲ νερό ! Ὑπῆρξαν, ἢ δὲν ὑπῆρξαν ; Καὶ ὅμως γελοῦνε ἀντὶ νὰ
κλαῖνε !.

Ὁ Λεώπης τοῦ διέκοψε τὶς σκέψεις.

— Ἐλα λοιπόν ! Πᾶμε ! τοῦ εἶπε.

Κρατῶντας αὐτοὶ καλὰ τὸ γέρο Ψαθούλα τὸν πηγαιναν στὴν
ταβέρνα τοῦ Καλούδα.

— Βρὲ παιδιὰ, ἔχω δουλιὰ !

— Δὲν πρέπει νὰ λές, τοῦ ἔλεγε ὁ Λεώπης, μαγκούρα, πρέπει
νὰ λές βακτηρία, ρόπαλον, δὲν πρέπει νὰ λές οὔτε βρέ, οὔτε δουλιὰ !
Πρέπει νὰ λές...

Τὴν ἄλλη μέρα σηκώθηκε καὶ ἔφυγε πολὺ πρῶτὶ πάλι. Ὁ οὐ-
ρανὸς ἦτανε κατάμαυρος καὶ πότε, πότε σταγόνες νεροχιονιοῦ πέ-
φτανε. Φυσοῦσε καὶ ἄνεμος, ἀλλ' ὄχι τόσο δυνατὸς ὅσο τὴν περα-
σμένη μέρα.

Πρῶτα τράβηξε γιὰ τὸ μεσιτικὸ γραφεῖο. Ἐπρεπε νὰ πάει καὶ
ἀπ' ἐκεῖ μὴν εἶχε βρεθεῖ καμμιὰ θεσοῦλα.

Ὁ Ψαθούλας τοῦ εἶχε πεῖ πῶς ὁ Δαβλίδης καὶ ὁ Γεωργούλας
θὰ κλείνανε τὰ στόματά τους πιά, δὲν θὰ λέγανε, σὲ ὅποιον τοὺς
ρωτοῦσε, τίποτα γιὰ κεῖνο.

— Μὰ ποιδς τὸ εἶπε στὸν Δαβλίδη ; πάλι σκέφθηκε ὁ Ἀλίμ-

της καὶ πάλι ἀνησύχησε· ἔπειτα αἰσθάνθηκε θυμὸ καὶ σκέψη κακιά πέρασε ἀπ' τὸ νοῦ του.

Διὰ παντὸς μέσου ὅμως ἔπρεπε νὰ φύγει, νὰ φύγει ἀπ' αὐτὸ τὸ μέρος, ἀπ' αὐτὴ τὴν πόλιν !. Νὰ πάει ἄλλου ! Στὴ Σμύρνη, στὴν Πόλιν..

Στὴ σκέψη αὐτῇ, νὰ φύγει, αἰσθάνθηκε γλυκεῖα ταραχὴ στὸ νοῦ του. Ἦτανε τὰ ὄνειρά του ποῦ ἔκαναν νὰ ξυπνήσουν.

Στὸ μεσιτικὸ γραφεῖο τὸν περιέμενε ἀποτυχία. Τίποτα ἀκόμα.

Δουλιὰ δὲν εἶχε παρουσιαστεῖ, τοῦ εἶπε ὁ μεσίτης.

Ἀντὶ νὰ λυπηθεῖ ψυχρὸς, ψυχρὸς πῆρε τὸ δρόμο, ποῦ ἔφερνε σ' ἓνα καφενεῖο ἐργατικόν.

Πάλι τὸ ἴδιο, ὅς ἐργαστεῖ τώρα, ὅπως καὶ ὅπως, ὅσο νὰ βρεῖ δουλιὰ νὰ πιάσει λεπτὰ, καὶ νὰ φύγει, νὰ φύγει!.

Εἶχε γνωρίσει κάποτε ἓναν ἐργατικόν, ποῦ ἔφερνε μικροδουλιὰς ἐργολαβεία καὶ αὐτὸν ἐπῆγαινε νὰ εὔρει. Ἦξερε ὅτι ἐκεῖ εὐύχναζε καὶ ἦτανε βέβαιος πὼς ἂν δὲν εἶχε δουλιὰ, θὰ τὸν εὔρισκε.

Αὐτόν, ὁ Ἀλίμπης, τὸν εἶχε σώσει μιὰ φορὰ ἀπὸ δυνατὸ ξύλο ποῦ τοῦ ἔδιναν ἄλλοι ἐργατικοί.

Καὶ τώρα καθὼς προχωροῦσε γιὰ τὸ καφενεῖο, θυμᾶται κείνη τὴ σκηνὴ καὶ σὰ νὰ τὸν βλέπει πὼς ἔκανε νὰ φυλαχθεῖ ἀπ' τὰ χτυπήματά τους, μὲ τὴ μύτη λίγο ματωμένη, ἐνῶ κοντὰ στὰ σίδηρα τοῦ σιδηροδρόμου ἦτανε πεταμένο τὸ καπέλο του, μιὰ σταχτιά ρεπούπλικα. Δὲν ἦτανε ὅμως καὶ γενναῖος !

Ἐδῶ ὁ Ἀλίμπης στάθηκε τυχερός. Τὸν βροῖκε. Κείνη τὴ στιγμή τοῦ ἔφερναν τὸν καφέ του.

Καθότανε μόνος σ' ἓνα τραπέζι, μὲ τὸ τσιγάρο ἔτοιμο στὰ δάχτυλα, ἀκίνητος...

Μόλις εἶδε τὸν Ἀλίμπη, εὐθὺς τὸν γνώρισε. Εἶχανε κάνει ὅμως καὶ ἄλλοτε παρέα.

— Μίτσο!.. κύρ Μίτσο!.. τοῦ εἶπε καὶ ἔσυρε ἓνα κάθισμα. Καθῆστε ! Τί θὰ πάρετε ;

Στὴν ἀρχὴ ποῦ εἶδε αὐτὴ τὴν ἀξίαν νὰ τοῦ δίνει, αἰσθάνθηκε ὁ Ἀλίμπης δυσκολία πὼς θὰ τὸ ἔλεγε, πὼς θὰ κατέβαινε ἀπ' ἐκεῖ ποῦ τὸν ἀνέβαζε, καὶ θὰ γινόταν ἴσαμε αὐτὸν καὶ πιὸ κάτω ἀκόμα. Ἀλλὰ γρήγορα τὴ νίκησε καὶ τοῦ εἶπε τί ἤθελε. Ὁ Μαυρούκης, ἔτσι λεγότανε, ξαφνιάσθηκε καὶ φάνηκε νὰ λυλήθηκε.

— Μὰ κάνετε γι' αὐτὲς τὶς παληοδουλιὰς κύρ Μίτσο ; Ἄν πάλι ἔχετε τόσο ἀνάγκη !

— Γιατί δὲν κάνω ; Δυνατὰ χέρια ἔχω !

— Τὸ ξέρω.. Εἶσε σίδηρο μονάχο.. Ἀλλὰ... εἶνε βαρειά, πρόστυχη, πὼς νὰ τὸ πῶ !

Ὁ Ἀλίμπης ἐπέμενε καὶ ὁ Μαυρούκης ἐπείσθηκε.

— Ἰσα, ἴσα ἔχω κάποια δουλιὰ. Ἀπὸ αὔριο θ' ἀρχινίσω ! Εἶνε κεῖ κοντὰ στὸ Φάληρο. Θὰ βγάλουμε κατὶ σουλῆνες. Ἔλα αὔριο πρωτὶ ἐδῶ. Δὲ θ' ἄχεις κασμά ; Ἄμ' ποῦ νὰ τὸν εὔρεις... Θὰ σοῦ οἰκονομήσω γῶ ! Ἀφοῦ τὸ θέλεις !

Ὁ Ἀλίμπης ἤπιε σιγὰ τὸν καφέ του καὶ κύταζε τοὺς πελάτες τοῦ καφενεῖου.

“Άλλοι γέροι μὲ σκαμμένο ἀπ’ τὴν κακοπέραση πρόσωπο σὰν τὶς μεριὲς ποῦ τὶς σχίζουν ὀρμητικὰ νερά, ἄλλοι νέοι, καὶ αὐτοὶ ὅμως μὲ τὰ αὐλάκια, τὶς σχισμάδες ποῦ ἀφίνουν τὰ ὀρμητικὰ νερά. “Ἄλλὰ τὴ ματιά τους, ἐνῶ τὴν περιέμενε θλιβερή, τὴν εἶδε νὰ λάμπει ὅλο ξεννοιασιά!”. Ἄκουσε κεῖ κοντὰ του καὶ μιὰ ὁμιλία.

— Πάμε νὰ πιοῦμε ἓνα..

— Πάμε ! Θάρθεις ; “Ἐλα νὰ πᾶνε οἱ πίκρες κάτω.

“Ὅλοι στὸ κρασί, στὸ κρασί γιὰ νὰ πνίξουνε τὶς πίκρες τῶν καὶ πνιγόντανε καὶ αὐτοὶ μαζί ! σκέφθηκε. “Ἄλλὰ μὴ κι’ αὐτὸς δὲν ἔκανε τὸ ἴδιο ; “Ἐκεῖ δὲ ζητοῦσε τὴν παρηγοριά;

Τοῦ εἶχε κάνει ἐντύπωση ὅμως πολὺ ἡ ξεννοιασιά τους καὶ τοῦ φάνηκε ὅτι δὲν θὰ αἰσθανόντανε πολὺ βαριεὲς τὶς πίκρες τῶν ἐπ’ αὐτῶν τους.

“Ὅταν αὐτοὶ εἶχανε δουλιά, αὐτὴ τὴν κακιὰ δουλιά, τὸ βάσανο, θὰ ἦταν ὅλο χαρὰ καὶ εὐτυχία !

— Μὰ πῶς μποροῦνε ; Δὲν ἔχουν ἀναμνήσεις, ὄνειρα νὰ τοὺς ταράζουνε ; Καὶ σὰ νὰ εἶδε μέσα του, μὲ τὴ σκέψη αὐτὴ, καὶ νὰ εἶδε κατὶ σὰν θάλασσα ταραγμένη, ἄγρια, νὰ κονιέται ὀρμητικὰ καὶ μύριες φωνές, τὶς φωνές της, νὰ ἄκουσε !

— Μὴ ὅμως αὐτὸ εἶνε πιὸ καλὸ ἀπ’ ὅτι αἰσθάνομαι γώ, ρώτησε, ἀφοῦ τοὺς εἶδε πάλι, εἶδε τὴ μελαψή, τὴν ἡλιοκαμμένη μορφή καὶ ἀδύνατη τοῦ Μαυρούκη, ποῦ κάπνιζε τὸ τσιγάρο του χωρὶς νὰ φαίνεται νὰ σκέπτεται μὲ μιὰ εὐτυχία ἀπλωμένη στὸ πρόσωπό του.

“Ὁ Ἀλίμπης σὲ λίγο ἔφυγε. Πῆρε τὸ δρόμο τοῦ σπιτιοῦ του καὶ βιάδιζε μὲ βῆμα σταθερό.

— “Εργάτης τώρα !. ἔλεγε.

Κάποτε ἓνα χιονάκι ἐρχότανε καὶ τὸν χτυποῦσε στὸ πρόσωπο.

“Ὁ κόσμος, ἀραιὸς στοὺς δρόμους, ἔτρεχε γρήγορα νὰ ξεσταθεῖ.

Καὶ ὁ ἄνεμος ψυχρὸς, σουβλερὸς τὸν χτυποῦσε στὸ πρόσωπο. Τὰ χέρια του τὸν πονοῦσαν ἀπ’ τὸ κρύο καὶ τὰ ἔχωσε μέσα στὸ στήθος του.

Εἶδε ἓναν μὲ γάντια. Κάτι ἔκανε νὰ σκεφθεῖ, ἀλλὰ κατέβασε τὸ κεφάλι καὶ περπάτησε πιὸ γρήγορα. Εἶχε φθάσει σ’ ἓνα δρόμο μεγάλο πλατὺ, ὅταν ἄκουσε βῆμα ρυθμικὸ καὶ τὸν ἔκανε νὰ στραφεῖ. Εἶδε μιὰ γραμμὴ μεγάλη παιδιῶν τοῦ σχολείου νὰ βγαίνει ἀπὸ ἓνα δρόμο στενό.

Περάσανε ἀπὸ κοντὰ του. Δὲ γύρισε τώρα τὸ βλέμμα νὰ τὰ δεῖ, συλλογιζόταν.

Τοῦ φαινότανε γελοῖο τὰ τόσα βάσανα τῶν παιδιῶν γιὰ τόσα λίγα χρόνια ζωῆς ἔπειτα. Καὶ βρῆκε ὅτι ἔμοιαζε ἡ ἐτοιμασία αὐτῆς τῶν παιδιῶν μὲ παιδεμα ἐνὸς νὰ κατασκευάσει γιγάντιο καράβι γιὰ νὰ περάσει μικρὴ λιμνούλα !.

Πρωτὶ, πρωτὶ σηκώθηκε καὶ ἐτοιμάσθηκε γιὰ τὴ δουλιά. “Ἐβαλε στὸ λαιμό του ἓνα μαντὶλι σκοῦρο, χωρὶς νὰ βάλει κολλάρο, φόρεσε μιὰ παλῆα φορεσιά, ποῦ εἶχε, καὶ πέρνοντας σὲ μιὰ πετσέτα ἓνα κομματί ψωμί, ἔφυγε. Στὴ μάννα του δὲν εἶπε τίποτα γιὰ δουλιά,

μόνο πῶς κάπου θὰ πήγαινε μὲ τοὺς φίλους του καὶ ἐπειδὴ μπορούσε νὰ λερωθεῖ, γιατί ὁ καιρὸς ἦτανε βροχερός, φόρεσε τὰ παλιά του.

Τὸ Μαυρούκη τὸν βρῆκε στὸ καφενεῖο μὲ δυὸ ἄλλους ἑτοιμούς γιὰ δουλιὰ. Εἶχανε μαζί τους κασμάδες, φκιάρια.

Ὁ Μαυρούκης εἶχε δυὸ κασμάδες. Γιὰ μιὰ στιγμή νόμισε ὅτι αὐτός, ὁ Μαυρούκης, θὰ σήκωνε καὶ τοὺς δυό, ἀλλὰ γρήγορα τὸν ἄκουσε, μόλις ἔκαναν νὰ ξεκινήσουνε νὰ τοῦ λέει.

— Νὰ ὁ δικός σου, πάρτον!..

Οἱ δυὸ ἄλλοι τὸν κυτᾶνε περίεργοι. Ἄπ' ἐκεῖ μπήκανε στὸν τροχιόδρομο. Στὴν ἀρχὴ ντρεπότανε ποῦ κρατοῦσε τὸν κασμά καὶ νόμιζε ὅτι ὅλοι θὰ τὸν βλέπανε, καὶ εὐχαριστήθηκε ποῦ εἶδε τὸν κόσμο νὰ περνᾷ ἀπὸ κοντά του, τρέχοντας στὴν ἐργασία του, χωρὶς νὰ δίνει καμμιά προσοχὴ σ' αὐτόν. Καὶ ἔτσι ἀμέριμνα ἡσύχασε καὶ κύταξε νὰ πάρει τὸ ἀμέριμνο ὕφος τῶν συντρόφων του.

Καθὼς τὸ τράμ ἔτρεχε αὐτὸς ἐκύταξε ἔξω χωρὶς νὰ ἀνακατενθεῖ στὶς κουβέντες τῶν ἄλλων. Ἐβλεπε τὰ δέντρα, τὰ σπιτάκια, τὴν ἀγροτικὰ ζωὴ καὶ ἡ καρδιά του πετοῦσε. Ἀναμνήσεις μακρινές, τῆς πατρίδος του, μιᾶς ζωῆς ὁμοίας σχεδὸν μὲ τὴν ἀγροτικὰ, τοῦ ἦρθανε καὶ σὰ νὰ αἰσθάνθηκε μαζί τὴ μυρουδιά τῆς γῆς της, τοῦ χόρτου της, τῶν ἀγρίων λουλουδιῶν της, μιὰ μυρουδιά ἰδιαίτερη, ποῦ μάταια τὴν εἶχε ζητήσῃ στὶς ἐξοχὲς τῶν Ἀθηνῶν ὅταν ἐπήγαινε.

Τὸ τράμ ἔφθασε καὶ κατέβηκαν. Εἶδε τὴ θάλασσα νὰ εἶνε θολή, κοκκινωπὴ στὴν ἀρχή, πράσινη πιὸ πέρα καὶ μαύρη βαθειά, μιὰ γραμμὴ μαύρη, μαύρη ποῦ μέσα ἢ πάνω της ἔνα βαπόρι στεκόταν καπνίζοντας.

Καὶ μέσα στὴ θάλασσα τὴν πράσινη κάτι ὅμοιο μὲ φειδάκια, φειδάκια λαμπερά, ἄπειρα, ἐκουνιόντουσαν, φαινόντανε νὰ κολυμποῦνε..

— Ἄπ' ἐδῶ!. τοὺς εἶπε ὁ Μαυρούκης δείχνοντας μὲ τὸ κεφάλι του ἓνα δρομίσκο σὰ γεφύρι, γιατί ἀπ' τὴ μιὰ μεριά του καὶ τὴν ἄλλη λιμνάζανε νερά.

Καὶ πῆγε ἐμπρὸς μ' ἓνα φκιάρι καὶ ἓναν κασμά στὸν ὄμο.

Ὁ βορριάς φυσοῦσε δυνατὸς καὶ σύννεφα τρέχανε στὸν οὐρανό. Κρύο. Κάπου ἓνα χιονάκι ἐρχότανε φερμένο ἀπ' τὸ μακρινὸ σύννεφο, ποῦ πέρα προσπαθοῦσε νὰ ντύσει στὰ λευκὰ τὸ γέρο Ὑμηττό, ὅπως εἶχε ντύσει τὸν σκοτεινὸ Πάρνη καὶ εἶχε ἀσπρίσει τῆς γλυκειᾶς Πεντέλης τίς καλόγραμμες ράχες. Περάσανε τρεῖς καλύβες ἔρειπωμένες μὲ δίχως πόρτα καὶ ἀνοιχτὰ παράθυρα καὶ τὰ κεραμίδια ἄνω κάτω. Στὸ παράθυρο τῆς μιᾶς ἓνα μαυρισμένο, ποῦ δὲν θὰ εἶχε βαφεῖ ποτέ, ἓνα πανὶ ἄσπρο, βρώμικο, κρεμώτανε καὶ κουνιόταν ἀπ' τὸν ἄνεμο. Μιὰ ἔπαυλη, ἔπειτα μὲ πύργους κλειστή, σιωπηλή, ποῦ στὰ δέντρα της, τὰ περισσότερα, γυμνὰ ἀπὸ φύλλα, ὁ ἄνεμος τραγουδοῦσε, βογγοῦσε, σφύριζε. Ὑστερα μιὰ ἐκκληροῖτσα ποῦ εἶδαν ἓνα φωσάκι νὰ χρυσίζει μέσα μικρό. Βούρλα, λάκκοι μὲ νερά, δέντρα ψηλά μὲ τὸν κορμὸ γυμνὸ πολλά. Καὶ ἐρημιὰ. Ἐνας ἄνθρωπος φάνηκε νὰ σέρνει μιὰ ἀγελάδα ἄσπρη καὶ μαύρη, καὶ χάθηκε πίσω ἀπὸ φράχτες. Μιὰ μάνδρα μεγάλη καὶ μιὰ καπνοδόχος ψηλή, ψηλή. Ἐργαστάσιο!.

— Έδω! Σταθήτε έδω!. τούς εἶπε ὁ Μαυρούκης καὶ προχώρησε μόνος καὶ μπῆκε μέσα στὸ ἐργοστάσιο. Ἡ πόρτα τοῦ ἦταν ἀνοιχτή.

Ὁ Βορριάς φουσούσε ἄγριος. Παγωνιά. Τὰ δάχτυλα πονοῦσαν.

— Μωρὲ βελόνες ἔχει ὁ βορριάς! εἶπε ἓνας ἀπ' τοὺς ἐργάτες.

Ὁ Ἀλίμπης κρύωνε, κρύωνε. Αἰσθανότανε τὰ σαγώνια τοῦ νὰ θέλουνε νὰ χορέψουνε, καὶ τὰ δόντια τοῦ νὰ χτυπήσουνε τὸ χορὸ τους.

— Θεέ, τί τυραννία!. εἶπε σιγά.

Κρατώντας τὸν κασμὰ κύταζε πέρα, τὴν ἐρημιὰ τοῦ ἀπλωνότανε. Ἄνθρωποι δὲ φαινότανε, εἶδε μόνο τὸ τραῦμ νὰ φεύγει γιὰ τὴν Ἀθήνα καὶ αἰσθάνθηκε συγκίνηση.

Ὁ Μαυρούκης φάνηκε.

— Νά, νά, ἀπ' ἐδῶ θ' ἀρχινίσετε! Μίτσο, ἐδῶ! ἀπ' ἐδῶ!. Σ' αὐτὴ τῇ γραμμῇ ποῦ εἶνε χαραγμένη..

Καὶ ἡ δουλιὰ ἀρχισε. Κατέβαζε μὲ δύναμη τὸν κασμὰ στὴ γῆ καὶ σὲ λίγο δὲν αἰσθανότανε κρύο.

Χωρὶς ὁμιλίες δουλεύανε, δουλεύανε. Κάποτε ἐρχόταν ἓνα χιονάκι πάνω του, στὸ χέρι τοῦ, στὸ μάγουλό τοῦ, στὰ μάτια τοῦ. Καὶ ἡ ὥρα περνοῦσε ἔτσι. Σκαβόντας εἶχε φτάσει κοντὰ στὴν πόρτα τοῦ ἐργοστασίου. Πίσω τοῦ ἄλλος πετοῦσε μὲ τὸ φιαῖρι τὸ χῶμα ἔξω ἀπ' τὸ λάκκο, ποῦ ἀνοίγε αὐτός. Ἄκουγε τὸ θόρυβο τοῦ ἐργοστασίου καὶ ἔβλεπε ἔτσι, ὅχι καλὰ, τὴν κίνηση ποῦ γινότανε μέσα. Ὅταν στάθηκε γιὰ μιὰ στιγμή νὰ ἀναπνεύσῃ, εἶδε τὶς ρόδες ποῦ γυρίζανε γρήγορα, τὰ λουριά καὶ πέρα, στὴν ἄκρη, τὸν καμιναδόρο, ἓναν μὲ μαῦρα γένεια μακροῦ, ἴσαμε τὴν δερματένια ποδιά τοῦ, καὶ τὰ χέρια γυμνὰ ἴσαμε τοὺς ἀγκῶνες, νὰ χτυπᾷ τὸ φλογισμένο σίδερο κυκλωμένος ἀπ' τὶς σπῖθες σὰν μυθικὸς δράκοντας μάγος φκιάχνοντας φωτεινὰ φτερωτὰ ζωῖα. Ἀπὸ πίσω τοῦ ἐπρόβαλλε ἓνα παιδί μὲ μουντζουρωμένο πρόσωπο, σὰ σκύλος μῶψ, διορθώνοντας καὶ κυτᾷνοντας ἄλλα σίδερα ποῦ βρισκότανε στὴ σκεπασμένη ἀπ' τὸ κάρβουνο φωτιά, ποῦ μιὰ φλόγα της, μὲ χρῶμα μπλέ, ξεπετάχθηκε μὲ κίνηση δεμένου φειδιοῦ.

Πάλι δουλιὰ. Ἀρχισε ὁ ἰδρώτας νὰ τὸν λούζει μῶλο τὸ κρύο. Κατέβαινε στὰ μάτια τοῦ, στὸ στόμα τοῦ καὶ τὸν βοῖε ἀλμυρό, ἀλμυρό. Καὶ δούλευε, δούλευε σκυθρωπός, ἄγριος. Κάποτε ἔλεγε μὲ τὸ νοῦ τοῦ.

— Καὶ γιατί ὅλα αὐτὰ ; Γιὰ νὰ ζεῖ κανεῖς, γιὰ νὰ ζεῖ!.

Ἐνα σφύριγμα ἔγεινε ἀπ' τὸ ἐργοστάσιο ξαφνικά. Οἱ ἐργάτες σταθήκανε, αὐτὸς ξακολουθοῦσε νὰ σκάβει.

— Στάσου!. Δὲν ἄκουσες ; Κολατσιό!. τοῦ φωνάξανε οἱ ἄλλοι.

— Τί ὥρα νᾶνε ;

— Θᾶνε ἴσαμε ἐννιά!.

Φορούσανε τὶς πατατούκες των, ποῦ εἶχανε βγάλει πρὶν ἀρχίσουνε τὴ δουλιὰ.

— Μέσα νὰ πᾶμε ; ρωτήσανε τὸν Μαυρούκη ποῦ πιὸ πέρα φοροῦσε καὶ αὐτὸς τὸ σακκάκι τοῦ.

Μόνε ὁ Ἀλίμπης δὲν τὸν εἶχε βγάλει καὶ μετανοοῦσε τώρα.

— "Οχι, ὄχι!. θὰ πᾶμε δῶ κοντά, τοὺς εἶπε ὁ Μαυρούκης, στὸ δρόμο ποῦ πάει στὴν Ἀθήνα! εἶνε μιὰ ταβερνούλα καὶ ἔχει ἕνα κρασί πρώτης. Μιὰ στιγμὴ. . Τραβάτε σεῖς, ἀπ' ἐδῶ ἴσια, ἴσια.

Καὶ χώθηκε μέσ' τὸ ἐργοστάσιο. Σὲ ὄχι πολὺ, καθὼς αὐτοὶ προχωρούσανε σιγά, ἀκούσανε τὴ φωνή του καὶ τὸν εἶδανε νὰ ἔρχεται μὲ τὸν καμινάδορο μὲ τὰ μαῦρα γένεια καὶ τὴν πέτσινη ποδιά.

Ἐπὶ τέλους ἦρθε ἡ ὥρα νὰ σχολάσουν. Πήρανε τὰ ἐργαλεῖα καὶ προχώρησανε πάλι στὴν ταβερνούλα ποῦ ἦτανε ἕνα μικρὸ μαγαζάκι κοντὰ στὸν ἄσπρο μεγάλο δρόμο καὶ στὰ γιγάντια, γυμνωμένα ὅμως ἀπ' τὸν χειμῶνα, δέντρα.

Πάνω σ' ἕνα καλὰμι κυμάτιζε ἕνα κόκκινο πανὶ σημάδι ἀρειμάνιο τοῦ Βάχχου. Ἐκεῖ, θὰ γινόταν ἡ πληρωμὴ.

Τὰ χέρια τοῦ Ἀλίμπη εἶχανε γδαρθεῖ, ἀπὸ ἕνα δάχτυλό του ἔτρεχε αἷμα καὶ τὸ ἔκρυβε μὴ τὸ δοῦνε.

Τοῦ ἔδωσε ὁ Μαυρούκης τέσσερις δραχμές, ἐνῶ στοὺς ἄλλους ἔδωσε τρεῖς καὶ μισή.

Στὴν ἀρχή, ὁ Ἀλίμπης, τὸ πῆρε ὅτι τὸ ἔκανε αὐτὸς γιὰ τὴν παλὰ ἐκδούλευση, ἀλλὰ γρήγορα ἔμαθε ὅτι ἦτανε γιὰτὶ εἶχε ἐργασθεῖ καλὰ. Καὶ ἀπ' τὸν Μαυρούκη καὶ ἀπ' τοὺς ἄλλους δυὸ ἐργάτες ἀκουσε νὰ τοῦ λένε πῶς ἂν δούλευε ἀκόμα λίγο αὐτὴ τὴ δουλιὰ, θὰ γινότανε ὁ καλλίτερος ἐργάτης τῆς ἀγορᾶς. .

— Μωρὲ μπράβο σου. . τοῦ εἶπε ὁ ἕνας ἐργάτης, ψηλὸς κόκκινος ἀπ' τὴ Σαντορίνη, σὺ σκάβεις σὰ θηριό!. Δὲ σὲ πρόφταινα, στὸ θεό μου. .

Καὶ σκέφθηκε τότε καὶ αὐτός.

— Καλὰ ποῦ εἶνε μόνη γιὰ σήμερα. Ἄν ἦτανε καὶ αὐριό; θὰ μπορούσα;

Εἶχε σχετισθεῖ πιά μ' αὐτοῦς. Ἦπυε κρασί ἀρκετό.

Οἱ ἐργάτες, ὁ Μαυρούκης, ἦτανε ἄνθρωποι καλοὶ, ἀφελεῖς, ἄκακοι, μιλούσανε γιὰ τὴ δουλιὰ τους, γιὰ τοὺς κόπους τους, γιὰ τὰ γλέντια τους, ἀλλ' ὁ Ἀλίμπης αἰσθάνθηκε στενοχώρια κοντὰ τους. Θέλησε νὰ βρεθεῖ στὸν κύκλο του, κοντὰ στοὺς παράξενους φίλους του ποῦ κάθε τόσο τὰ πρόσωπά των περνοῦσαν ἀπ' τὸ νοῦ του. Καὶ τοὺς ἀνάγκασε νὰ φύγουνε.

Πήρανε πάλι τὸ δρόμο τὸν ἴδιο καὶ φθάσανε στὴ στάση τοῦ τραίμ. Αὐτὸς τώρα εἶχε γεῖνει πιὸ ὀμιλιτικός, καὶ αἰσθανότανε καὶ μικρὴ λύπη ποῦ θὰ χωριζόντανε.

Ἡ θάλασσα ἦταν ὅμοια σχεδὸν στὸ χρῶμα μὲ τὸ σκοτεινὸ μπλέ, σκοτωμένο, θολωμένο. Πέρα μακρὰ, στὸν ὀρίζοντα, μαύρη, καὶ ὁ οὐρανὸς ἐκεῖ, στὸ τέλος, κλεινόταν ἀπὸ ἕνα σύννεφο κατάμαυρο, χαμηλό, ποῦ πᾶνω του κομμάτια μικρῶν συννέφων ἐκινούντο.

Στὴ βυσσινόμανρη δύση κομματιασμένα σύννεφα τρέχανε.

Ὁ ἄλλος οὐρανὸς εἶχε καθαρίσει.

Ὅταν βρέθηκε στὴν Ἀθήνα εἶχε πιά νυχτώσει καλὰ. Πέρασε πρῶτα ἀπ' τὸ σπίτι του καὶ ἄφησε τὰ λεπτὰ, κρατῶντας μόνο γιὰ μισὴ ὁκτῶ, καὶ ἀφοῦ ἔφαγε, πῆγε νὰ βρεῖ τοὺς φίλους του.

Βάδιζε μὲ χαρὰ ποῦ πήγαινε νὰ τοὺς βρεῖ, καὶ ὅτι εἶχε ὑποφέρει ὅλη τὴν ἡμέρα, τὸ αἰσθανότανε, τώρα, εὐχάριστα θὰ τοὺς τὰ διηγότανε !.

Πάλι ὅμως ἡ λύπη τὸν ἔπιασε. Αὔριο; Αὔριο, ἢ μεθαύριο πάλι θὰ πήγαινε κάπου καὶ θὰ πάσχιζε ἔτσι νὰ βγάξει τὸ ψωμί του !.. Πῶς ζούσανε τόσοι ἄλλοι !. Καὶ γιατί ὅμως αὐτά !.

Αὐτὴ τὴ φορὰ ἀντικρὺ σ' αὐτὴ του τὴν ἐρώτηση φάνηκε μιὰ ἀπάντηση.

— Γιὰ τὴ μάννα μου !. Καὶ ἴσως, ἴσως !.. Κάτι ἄλλο ἔκανε νὰ σκεφθεῖ ἀλλὰ δὲν τὸ ἄφισε.

Στὴν πόρτα τοῦ Καλοῦδα, ὅταν ἔφθασε καὶ πλησίασε σιγά, κρυφά, ἄκουσε τὴ φωνὴ τοῦ Λεώπη νὰ λέει.

— Ποῦ λές, Κάσιε, ἅμα γίνουμε πλούσιοι, ποῦ θὰ κληρονομήσουμε τὸν ἄγνωστο θεῖο, δὲ θὰ στενοχωρεθοῦμε νομίζεις ἀγαπητέ μου φίλε, ποῦ θὰ μᾶς ἀφίσει ἡ ἀγαθὴ καὶ πιστὴ μας φτώχεια !

— Μάλιστα Ὁράτιε, τοῦ ἀπάντησε ὁ ἄλλος μὲ τὴν ἴδια φωνή, ἔχεις δίκαιο, χωρὶς νὰ λές τίποτα.

Καθόντανε στὸ ἴδιο τραπέζι, ποῦ ἦτανε καθαρό, δίχως ποτήρια, δίχως τίποτα ἐπάνω.

Ὁ ταβερνιάρης, πιὸ πέρα καὶ κάτω ἀπ' τὸ φῶς ἔτρωγε καὶ ἔπινε μὲ δυὸ ἄλλους, καὶ τὸ παιδί ὄρθιο στεκότανε ἀκουμπισμένο στὸ τεῖχος.

— Νάτος !. φωνάξανε ἅμα τὸν εἶδανε ποῦ μπῆκε.

— Βρὲ ἀδελφέ, τί ἔγινες !. Ἄμα δὲν ἔρθουμε νὰ σὲ πάρουμε δὲν ἐννοεῖς νὰ ἔρθεις !

— Εἶχε χαθεῖ καὶ ἀνευρέθη !. εἶπε ὁ Μίρλας.

— Ἀπολωλός, βρέ, καὶ ὅχι εἶχε χαθεῖ !. μὲ μιὰ χειρονομία τὸν διώρθωσε ὁ Λεώπης.

— Αὐλὸς εἶσε σύ !.

Ὁ Ἀλίμπης ἐκάθησε κοντὰ τοὺς. Αἰσθανόταν εὐτυχία κεῖ κοντὰ σ' αὐτοὺς. Ἐβλεπε τὴν ἀγάπη, τὴν εὐλικρίνεια, στὰ μάτια τοὺς, στὸ φέροισμά τοὺς. Καὶ τοὺς διηγήθηκε, ἀφοῦ ἐπρόσταξε νὰ φέρουνε κρασί, ποῦ οἱ φίλοι του τὸ ὑποδεχτήκανε μὲ φωνὲς ἄγριες.

— Σωπάτε βρέ.

— Τί !. Νὰ σωπάσουμε ; Μωρὲ τί λές ! ἔκανε ὁ Λεώπης κοινώντας τὰ χέρια του μανιακά, ἐδῶ μᾶς στεγνώσανε τὰ χεῖλια, ξεραθῆκανε !.

— Σὰ λουλούδι ποῦ δὲν ποτίζεται !

— Γαῖδουροάκαθο νὰ λές βρέ !.

— Καὶ ἔπειτα δὲν εἶνε καὶ καμμιά ἀτιμία ἡ ἀδεκαρία !.

— Ἡ ἀπενταριά, λέγε, ἀνόητε !. τὸν διώρθωσε ὁ Λεώπης.

Ἐκεῖ ἐμπρὸς στὰ μισογεμισμένα ποτήρια τοὺς διηγήθηκε ὁ Ἀλίμπης, τί ἔκανε. Αὐτοὶ ἔμειναν μὲ ἀνοιχτὸ τὸ στόμα.

— Ὡστε αὐτὸ τὸ κρασί εἶνε μὲ αἷμα ; εἶπε ὁ Λεώπης.

— Στὸ διάβολο !. Καλὰ θὰ κάνω κ' ἐγώ, μὲ θυμὸ καὶ ἀποστροφὴ μίλησε ὁ Μίρλας χωρὶς νὰ πεῖ τὸ παρακάτω. Ἦξερε ὅτι οἱ φίλοι του τὸ ἐννοοῦσαν, ὅτι ἦταν ὁ ξενειτεμός του.

Ὁ Λεώπης πρώτη φορὰ εἶχε μελαγχολήσει. Αὐτὸς κάποτε κάποτε

δούλευε, ἔγραφε δὴ καὶ κεῖ, σὲ δικηγορικὸ γραφεῖο, σὲ συμβολαιογραφεία. Ἔκανε καὶ ἄλλο ἐπάγγελμα. Ἐπιγραφὲς σὲ γυαλιὰ μόνο, ὄχι ἔξω στοὺς τοίχους, καὶ ζωγράφιζε, ζωγράφιζε μέσα σὲ μαγαζιά, στοὺς τοίχους των, φουστανελάδες, ληστής. Ἀγαποῦσε πρὸ πάντων νὰ ζωγραφίζει πρόσωπα τῆς μυθολογίας. Τὸν Ἡρακλῆ, τὸν Τάνταλο, τὸν Ὀρφέα ! Καὶ τὰ ἐξωγράφιζε μὲ ἀρκετὴ τέχνη, ποῦ ἔκανε νὰ λυπᾶται κανεὶς γιατί δὲν εἶχε σπουδάσει.

Ἐναν καιρὸ, ἢ ἓνα φεγγάρι, καθὼς ἔλεγε αὐτός, εἶχε κάνει καὶ μαθητὴς τοῦ Πολυτεχνείου. Ἀλλὰ δὲν μπόρεσε νὰ μείνει νὰ σπουδάσει. Τὸν τραβοῦσε ἡ ὥραία νύχτα, τὸ τραγούδι σὲ στενὸ δρόμο καὶ κάτω ἀπὸ παράθυρο γαλανομάτας, ἢ μαυρομάτας καὶ τὸ κιτρινωπὸ κρασί. Καὶ αὐτὰ τὸν ἔκαναν νὰ φύγει.

Τὸν Καλούδα, τὸν ταβερνιάρη, ἀπὸ καιρὸ τὸν ἔτρωγε νὰ τοῦ ζωγραφίσει στὸν τοῖχο καὶ πάνω ἀπ' τὴ θέση ποῦ καθόντουσαν κάθε βράδυ, αὐτὸς καὶ οἱ φίλοι του, τὸν Σίσυφο, ἢ τὸν Τάνταλο, νὰ θέλει νὰ πιεῖ νερὸ ἀπ' τὸ ποτάμι !. Θὰ ἔκανε καὶ τὸ νερὸ νὰ φεύγει.

Αὕτῃ τῇ βραδυὰ πάλι θυμῆθηκε τῇ ζωγραφιᾷ, ποῦ ζητοῦσε νὰ κάνει κεῖ, καί, ἀφοῦ κατὶ εἶπε καὶ ρούφηξε τὸ κρασί του, εἶπε στὸν ταβερνιάρη.

— Λοιπόν, δὲν τὰ εἶπαμε. Τί λές ; Θὰ κάνουμε τὸν Τάνταλο ; Αὐτὸ εἶνε ἀπ' τὴν Ἑλληνικὴ μυθολογία ἓνα πρᾶγμα ἀριστοεργηματικό ! Αὐτὰ πρέπει ὁ καθένας Ἑλληνας νὰ ζωγραφίζει, τέτοιες ζωγραφιὲς νὰ ἔχει τὸ κάθε μαγαζὶ καὶ ὄχι αὐτὰ ποῦ κρεμᾶς ἐκεῖ. Πόλεμο Εὐρωπαϊὸν μὲ ἐπαναληπτικὰ ὅπλα ἐναντίον μαύρων μὲ τόξα καὶ μὲ δόρατα. Ντροπές.

— Καὶ τὸν ὑποκόμη τῆς Βαρκελώνης εἶπε καὶ ὁ Μίρλας δείχνοντας μιὰ ζωγραφιὰ ἱππότη μὲ φτερὸ ἄσπρο μεγάλο στὸ καπέλο, ποῦ ἦτανε κρεμασμένη κεῖ κοντὰ του.

Ὁ ταβερνιάρης φάνηκε νὰ θέλει περισσότερο ἀπ' ἄλλοτε. Οἱ φίλοι του, ἀφοῦ ρωτήσανε καὶ μάθανε, τὸν συμβουλέψανε νὰ τὸ κάνει. Θὰ ἔδινε ἔμορφιά στὸ μαγαζὶ ὅλο. Καὶ δέχτηκε.

— Μὰ πόσο ; ρώτησε.

— Δὲ σοῦ εἶχα πεῖ ; Εἵκοσι καὶ πέντε τῆς καὶ οἱ μπογιὲς δικές σου !.

— Σὰν πολλὰ..

— Τί λές !. Ἐδῶ πληρώνεις χιλιάδες γιὰ μιὰ ζωγραφίτσα τοσηδούλα ! Νά, τοῦ Ραφαήλ, μιὰ τόση δὰ θάτανε ! πουλήθηκε γιὰ ὀκτακόσιες ἐβδομήκοντα ὀκτὼ χιλιάδες. Ἀκοῦτε ! Ὀκτακόσιες ἐβδομήκοντα ὀκτὼ ἢ ἑννέα δὲ θυμοῦμαι καλὰ !.

Ὁ ταβερνιάρης, μ' ὅλα αὐτὰ, κατέβηκε λίγο, στὶς εἵκοσι δραχμὲς καὶ ἐκεῖ ἔμειναν σύμφωνοι.

— Ἀπὸ αὔριο ; Ἔτσι !. Τώρα φέρε μας μιὰ ὀκτῶ, εἶπε ὁ Λεώπης τρίβοντας τὰ χέρια του, γιὰ νὰ πιοῦμε γιὰ τὰ καλορίζικα τοῦ Τάνταλου !

Τὴν ἄλλη μέρα σηκώθηκε μὲ πόνους στὸ σῶμα, στὰ χέρια καὶ μὲ τὸ κεφάλι βαρὺ. Ἐξω ὁ ἥλιος ἔλαμπε σὲ καθαρὸ οὐρανὸ καὶ ἡσυχία εἶχε πέσει. Ὁ ἄνεμος δὲν ἀκουγότανε νὰ βουίζει, νὰ βογκᾷ.

Βγήκε ἔξω καὶ πάλι πέρασε ἀπ' τὸ καφενεῖο τῶν ἐργατικῶν. Ὁ Μαυρούκης ἦταν ἐκεῖ καὶ τοῦ εἶπε, ὅτι αὖριο θὰ τὸν χρειάζότανε καὶ νὰ πῆγαινε πρῶτ'.

Ἄπ' ἐκεῖ ἔφυγε γιὰ τὴν ταβέρνα. Εἶδε ὅτι δὲν αἰσθανότανε καμμιὰ στενοχώρια.

Κοντὰ στοῦ Καλούδα μιὰ νέα βγήκε ἀπὸ ἓνα σπιτάκι. Ἡ καρδιά του χύπησε δυνατὰ. Τοῦ φάνηκε πῶς ἦταν ἡ νέα μὲ τὰ γαλανὰ μάτια. Δὲν ἦταν ὅμως αὐτὴ καὶ σὰ νὰ εὐχαριστήθηκε.

Ἡ κόρη πέρασε ἀπὸ κοντὰ του καὶ αὐτὸς τὴν κύταξε. Ἀλλὰ καθὼς γύρισε ἀπ' τὴν κόρη τὸ βλέμμα, εἶδε δυὸ νέους ντυμένους καλὰ ποῦ δὲν εἶχε παρατηρήσει, νὰ γελοῦνε καὶ κάτω νὰ λέει ὁ ἓνας στὸν ἄλλον.

— Μὴ αὐτοὶ γελοῦνε γιὰ μένα ; ρώτησε τὸν ἑαυτοῦ του καὶ τοὺς κύταξε καλὰ.

Τοῦ φάνηκε νὰ εἶδε τὰ μάτια τους νὰ λάμπουν εἰρωνικά, καθὼς τὸν βλέπανε, καὶ μὲ μιὰ ὀρμὴ ἔπεσε στὴ σκέψη ὅτι ἂν ἦταν αὐτὸς ἄνθρωπος, ποῦ φύλαγε τὴ νύχτα, ληστής τῶν δρόμων, ἐπικίνδυνος ἄνθρωπος, ἀλλῶς θὰ τὸν κυτάζανε.

Ὑστερα ὅμως, ἀφοῦ περπάτησε λίγο.

— Σωστό, εἶπε. Μποροῦνε νὰ μὴ γελᾶσουν ; Μὲ εἶδανε μ' αὐτὰ τὰ χάλια νὰ κυτάζω κορίτσια. Μὲ τὸ σακκάκι λιγδωμένο, φαγωμένο. Καὶ εἶνε τὸ καλὸ μου. Καὶ μ' αὐτὰ τὰ παλιοπάπουτσα, τὰ ζωρωμένα σὰν γεροντίστικο μούτρο !

Ὁ Ἀλίμπης τὰ κύταξε, κύταξε ἓνα σκάσιμο ποῦ εἶχανε, μὴν εἶχε σχιστεῖ. Τοῦ φάνηκε ὅτι κρατοῦσαν ἀκόμα καὶ τὸ σκάσιμο ἔμμενε ὅπως ἦταν.

— Μπορεῖ νὰ μὴ γελοῦν !. εἶπε ἅμα ἠσύχασε.

Στοῦ Καλούδα εἶδε τὸν Λεῶπη μὲ παλῆθ καὶ ὅλο χρώματα σακκάκι, ὄρθιο, χωρὶς καπέλο, μὲ πινέλο καὶ μπογὲς διάφορες στὰ πίσω ἐνὸς πιάτου, γιὰ παλέτα ποῦ εἶχε ἀκουμπήσει σ' ἓνα τραπέζι κεῖ κοντὰ νὰ ζωγραφίζει τὸν Τάνταλο καὶ τὸ βάσανό του. Κοντὰ ὁ ταβερνιάρης κύταξε, πιὸ πέρα τὸ παιδί, καὶ σ' ἓνα τραπέζι, κοντὰ στὴν πόρτα, ὁ γέρο Θωμᾶς μεθυσμένος καὶ μὲ τὰ μάτια μισοκλαμμένα ἔμμενε χωρὶς νὰ κυτάζει πουθενά.

— Ὑστερα ἀπὸ λίγο θὰ δεῖς !. ἔλεγε στὸν ταβερνιάρη ὁ Λεῶπης, τώρα δὲ βλέπεις τίποτα !. Καλῶς τον !. εἶπε στὸν Ἀλίμπη.

Ὑστερα:

— Παιδί, ἓνα κρασάκι καὶ ἓνα μεζέ, γρήγορα.

Καὶ ξακολούθησε.

— Ἐδῶ πληρώνουν χρήματα καὶ χρήματα γιὰ ζωγραφικὴ... Νό, γιὰ μιὰ τοσηδούλα, δώσανε, μάτια μου, τὶς ἄλλες, τετρακόσιες, ἀκοῦς ; τετρακόσιες χιλιάδες ρούβλια ! Καὶ τὸ ρούβλιο δὲν ξέρω πόσα φράγκα πάει ! Τί νομίζεις ; Γιὰ σκέψου λοιπόν, τί θὰ πεῖ ζωγραφικὴ μὲ τὸ χέρι ! Ἐδῶ δὲν εἶνε φωτογραφία. Μιὰ μὲ τὴν πλάκα καὶ ἔξω ἀπ' τὴν πόρτα, γιὰ τὴν σου πῆρε τὴ σιὰ σου ! Ἐδῶ εἶνε τέχνη, καλλιτεχνία !

Ζωγραφικὴ, σοῦ λέει ἄλλος, ποῦ πᾶνε τὰ πουλιὰ καὶ τσιμποῦνε τὰ σταφύλια, γιὰ τὴν πέρνουνε γιὰ ἀληθινὰ. Γιατὶ δὲν πᾶνε καὶ στὶς φωτογραφίες ;

Τὸ παιδί ἔφερε τὸ μεζὲ καὶ τὸ κρασί στὸν Ἀλίμπη καὶ αὐτὸς τὰ πῆρε. Ἐφαγε τὸ μεζὲ καὶ ἤπιε τὸ κρασί καὶ ἔφυγε γιὰ νὰ ἀφίσει τὸ Λεώπη νὰ ἐργασεῖ.

Ὁ Μίρλας δὲν εἶχε φανεῖ καθόλου.

— Τὸ βράδυ, ἔ ; τοῦ εἶπε ὁ Λεώπης.

Στὴν πόρτα κοντὰ ὁ γέρο Θωμᾶς τοῦ μίλησε τραυλίζοντας.

— Ἐνα μόνο λουλουδάκι, ἕνα μόνο λουλουδάκι νὰ μοῦ πετάξετε ! Ἐνα κι' αὐτὸ κίτρινο καὶ μαραμένο.

— Σὰν φύλλο κίτρινο καὶ μαραμένο ! τραγουδιστὰ εἶπε καὶ ὁ Λεώπης καθὼς τραβίχθηκε λίγο μακριὰ νὰ δεῖ τὴν εἰκόνα του.

Ὁ Ἀλίμπης πῆρε ἕνα δρόμο ἔτσι ἄσκοπα.

— Τί νὰ κάνω, τί νὰ κάνω ; ἔλεγε.

Ἡ ζωὴ αὐτὴ τοῦ φαινότανε κακιὰ, βαρετή. Ἡ σκέψη του δὲν σταματοῦσε σὲ τίποτα καλὸ. Ὅλα τριγύρω του τὰ ἔβλεπε κλειστὰ, ἄγρια, ἔρημα, καὶ ἔτσι τοῦ φάνηκε σὰ νὰ βρισκότανε φυλακισμένη ἡ ψυχὴ του μέσα σ' αὐτὰ.

Χωρὶς νὰ θέλει ἔπεσε σὲ μιὰ πλατεία ποῦ ἦτανε γεμάτη ἀπὸ ἀνθρώπους καλοφορεμένους, ποῦ τοὺς εἶχε βγάλει ἡ ὥραία μέρα ἔξω, στὸν ἥλιο. Γυναῖκες χαρωπές, ἄνδρες γελαστοί, νέοι μὲ τὸ χαμόγελο, μὲ τὴν ἐλπίδα στὰ μάτια καὶ νέες μὲ τὸν ἔρωτα νὰ κρυφοκυτᾶζει σὲ κάθε ματιὰ τους.

— Κ' ἐγώ ; ρώτησε αὐτός.

Καὶ μέσα σὲ κεῖνο τὸ πλῆθος τῶν εὐτυχισμένων τοῦ φάνηκε αὐτὸς νὰ εἶνε σὰ σημάδι σκοτεινὸ, μέσα στὴ χαρὰ, στὸν πλοῦτο σὰν ἕνα κομμάτι τῆς δυστεχίας, τῆς φτώχειας, ποῦ τὸ κύλησε ἴσαμε κεῖ ὁ ἄνεμος.

Ντράπηκε γιὰ τὰ ροῦχά του, γιὰ τὸ καπέλο του καὶ ἔκανε γρήγορα νὰ φύγει, ἀφοῦ εἶδε ὅτι κανεὶς ἄλλος ποῦ νὰ τοῦ μοιάζει, δὲ βρισκόταν ἐκεῖ, νὰ φύγει, νὰ χωθεῖ μέσα στὰ δέντρα ποῦ πυκνὰ τριγυρίζανε τὸ μέρος ἐκεῖνο.

Ἐβλεπε τὴ χαρὰ σπάταλα νὰ τοὺς ἔχει σκορπισθεῖ, καὶ ἔφευγε σὰ Σατανᾶς πεσμένος, χωρὶς νὰ τὸ θέλει, σὲ μέρη παραδείσων.

Καὶ τοῦ φαινότανε τὰ πρόσωπα ὅλων τόσο ἄγνωστα, σὰ νάταν ἀπ' ἄλλες χῶρες. Κατέβασε τὰ μάτια καὶ ἔσκυψε τὸ κεφάλι σὲ μιὰ νέα, ποῦ παρουσιάσθηκε ἔμπρός του σὰν πλασμένη ἀπ' τὸ πρᾶγμα ποῦ γίνεται ἡ φλόγα, ἡ λάμψη ! Κεῖνη τὴ στιγμή μιλοῦσε καὶ στοῦ νοῦ του ἔμειναν τὰ χεῖλια της.

— Θεέ ! ἔκανε καὶ αἰσθάνθηκε ταραχὴ, θυμὸ, μανία σὰν πάθη ποῦ κοιμώντανε, νὰ ξυπνήσανε ζητῶντας τὸ δίκαιό τους.

Λίγο ἔλειψε νὰ πέσει πάνω σὲ μιὰ παχειὰ ντυμένη βελούδινο φόρεμα καφετί. Τὴν κύταξε, εἶδε τὸ βελούδο, καὶ λησμονῶντας τὴ νέα ποῦ εἶχε δεῖ, εἶπε μὲ τὸ νοῦ του.

— Μὲ τὰ λεπτὰ ἐνὸς κομματιοῦ μικροῦ βελούδου ἀπ' αὐτὸ θὰ ἔκανα παπούτσια !.

Εἶχε φτάσει κοντὰ στὰ δέντρα καὶ καθὼς εἶπε αὐτά, κύταξε τὰ παπούτσια του. Καὶ τοῦ φάνηκαν τότε, ἔτσι μὲ τὰ γνωστά, γνω-

στά τσακίσματα, τὶς ρυτίδες των, σὰ νὰ ἔβλεπε πρόσωπο γνωστό του, τὸ μόνο γνώριμο μέσα στὸ πλῆθος ἐκεῖνο !.

Τὴν ἄλλη μέρα πάλι δουλιὰ στὸ ἐργοστάσιο κεῖνο κοντά. Χάλασανε κάτι τοίχους καὶ ἀνοίξανε θεμέλια.

Τὸ βράδυ δὲ μπόρεσε νὰ πάει στὸ σπίτι του καὶ κοιμήθηκε μέσα σ' ἓνα δωμάτιο τοῦ ἐργοστασίου μὲ ὅλους τοὺς ἄλλους.

Καὶ κοιμήθηκε εὐθὺς μόλις ἔπεσε, ἢ καλλίτερα διπλοκοιμήθηκε, γιατί κανένα ὄνειρο δὲν τὸν ἐτάραξε. Ἰσως ὁ ὕπνος μάταια θὰ τοῦ ἀρράδιαζε ὄνειρα. Ἀρχίσανε τὴ δουλιὰ σχεδὸν χαράματα. Καὶ δὲν ἦτανε παρὰ μιᾶς ἡμέρας ἐργασία καὶ θὰ σχολάζανε.

Αὐτὸς δούλευε μὲ ὀρμὴ γιὰ νὰ τελειώσουνε πιδὲ γρήγορα καὶ νὰ τρέξει στὸ σπίτι του, στὴ μάνα του, ποῦ μὲ λαχτάρει θυμώτανα, στοὺς φίλους του. Ὅλη τὴν ὥρα σκάβοντας στὸ νοῦ του εἶχε τὸ Λεωπὴ νὰ ζωγραφίζει καὶ τοὺς ἄλλους νὰ βλέπουν. Μὴ δὲν ἦταν εὐτυχία νὰ ἔχει κανεὶς τέτοιους φίλους, ἔλεγε, καὶ γέμιζε τὸ στήθος του ἀπὸ συγκίνηση. Μόνε, μόνε μιὰ δουλιὰ, ὅπως ἦταν ἡ πρώτη καὶ ὄχι ἔτσι, ἔτσι !.

Τὰ ρούχα του εἶχανε σχισθεῖ, τὰ παπούτσια του ὅλο λάσπες ξερές, χρώματα καὶ τὰ αἰσθανότανε νὰ ἔχουνε τρυπήσει, τὰ χέρια του σὲ κακὸ χάλι !.

Ἀπ' ἐκεῖ ἔβλεπε τὸ λόφο τοῦ Φιλοπάππου καὶ τὸ μνημεῖο του σὰν κάποιο ὄρειο, γύπα γίγαντα πάνω του. Πιδὲ πίσω ἐπρόβαλλε ἡ Ἀκρόπολη, ὁ ναὸς τῆς, μόνο αὐτός, καὶ τοῦ φαινότανε σὰν κρανίον σκελετωμένο, ἓνα καύκαλο κύκλωπα, καὶ ἔπειτα, σὰ γέρος καθισμένος, καὶ ποῦ στὰ γόνατά του νὰ εἶχε τὸ κρανίον τοῦ κύκλωπα, ἐπρόβαλλε ὁ Λυκαβητός. Καὶ πιδὲ μακρυνὰ στολισμένη μὲ ραβδωτὸ ρούχο ἀπ' τὸ χιόνι ἡ Πεντέλη, τὸ ὠραῖο βουνό, δίπλα τῆς ὁ Πάρνηθ ἄγριος, μανριδερός ἄλλοτε, καὶ τώρα ἀσπρισμένος, καὶ ἀριστερά τῆς ὁ γέρο Ὑμηττός σὰ σκεπτικὸς μὲ τὴν καμπούρα του ἀσπρισμένη.

Καὶ ὁ καιρὸς πάλι χαλοῦσε. Βουνὰ ἀπὸ σύννεφα φαινότανε στὸν οὐρανὸ καὶ ὁ ἄνεμος φυσοῦσε δυνατός. Ἐπιτέλους ἡ δουλιὰ τελείωσε καθὼς ἔπεφτε τὸ σκοτάδι. Καὶ πάλι πηγαινε στὴν ταβερνούλα ποῦ τρώγανε, στὸ βρώμικο μαγαζάκι, ὅπου τοῦ φαινότανε νὰ μυρίζουν ὅλα κατσαρίδα, καὶ πληρωθήκανε. Φύγανε μαζί.

Στὸ σπίτι ὅταν ἔφθασε εἶχε νυχτώσει καλά. Ἡ μάνα ἦταν ἀνήσυχη, γιατί δὲν ἤξερε τί εἶχε γείνει.

Ἀναγκάσθηκε νὰ τῆς τὸ πεῖ ἀπ' τὰ χάλια ποῦ εἶχε.

Αὐτὴ ἄρχισε τὰ κλάμματα. Αὐτὸς ἐθύμωσε.

Ἔτσι τοῦ ἤρθε νὰ βροῖσει τὴ μνήμη τοῦ πατέρα του, νὰ βροῖσει ὅτι ἱερὸ εἶχε ἡ μητέρα του, ὅτι πίστευε !.

— Μὴν κλαῖς, ἄδικα κλαῖς !. τῆς εἶπε ἀφοῦ κρατήθηκε μὲ κόπο ἀπὸ τοῦ νὰ βροῖσει. Μπορεῖς νὰ βροῖσεις ; Νὰ βροῖσεις ἐκεῖνα, ποῦ αἰσθάνεσαι σὺ νὰ ἔχεις γιὰ ἱερὰ ; Ἐγὼ δὲν ἔχω κανένα !.

Ζήτησε ν' ἀλλάξει. Καὶ καθὼς ἐτοιμαζότανε μίλησε καλὰ στὴ μάνα του, τῆς ἐξηγήθηκε, μαλακά, μαλακά.

Ἐπρεπε νὰ πάει νὰ βρεῖ δουλιὰ. Τί μποροῦσε νὰ κάνει ; Καὶ

ἔπειτα μὴ θὰ τὸ ἔκανε πάντα αὐτό; **Ὅσο νὰ** περάσει ἡ κακιὰ περι-
στασι!.. Στὸ τέλος τῆς εἶπε νὰ σφάξει τὸ **τελευταῖο** πουλερικό ποῦ
τοὺς ἔμενε καί... ἔχει ὁ θεός!.

Τὸ τελευταῖο τὸ ἔσυρε, ἡ βγῆκε μὲ δυσκολία σὰ μίγα **πεσιμένη**
σὲ νερὸ **καὶ** ποῦ κατορθώνει καὶ βγαίνει.

Ἐφαγε **κατὶ** **γιὰ** νὰ μὴν πάει νηστικός στοῦ Καλούδα. Εἶχε φα-
σόλια μαγερέψει ἡ **μὰνα** **του**, **ποῦ** μὲ δυσκολία τῆς τὰ ἔδωσε ὁ μπα-
κάλης!. Καὶ τὸ λάδι σωνότανε!.

— Θὰ πάrouμε!.

Πάλι νὰ ἡ ἐργασία αὐτή!. Μόνε ποῦ **δὲν** **ἦταν** ταχτικιά!.

Ἐφαγε γρήγορα καὶ ἔφυγε. Ἦουχασμένος **τώρα** ἀπ' τὸ ἓνα
μέρος, ἔτρεχε σὸ ἄλλο.

Ἐξω, εἶδε τὴν ἡμισέληνο νὰ προβάλλει ἀπὸ ἓνα μαῦρο **σύννεφο**
ἀπλωμένο στὸν οὐρανό, ποῦ εἶχε σχῆμα **ξαπλωμένης** **μαύρης**, **καὶ**
νὰ φαίνεται σὰ σαρίκι τῆς, ἡ στέμμα τῆς φωτεινό.

Ἡ ζωγραφία ἦτανε τελειωμένη. Ὁ Λεώπης καθότανε στὴ θέση
του καὶ κοντά του ὁ γέρο Ψαθούλας. Ὁ Μίρλας ἔλειπε. Εἶχανε πο-
τήρια ἐμπρὸς τοὺς μὲ ρετσίνα.

— Βρὲ ἀδελφέ, πάλι χάθηκες! τὸν φώναξε ὁ Λεώπης ἀνοίγον-
τας τὰ χέρια του. Τώρα μάλιστα ποῦ ἔχουμε εὐτυχία!.. εὐτυχία εἰς
τὸν λαὸν τὸν ἐκλεκτόν! Φέρτο μεξέ!. Ἐκεῖνος ὁ κατάρματος χάθηκε.

— Μὰ πῶς; ρώτησε ὁ Ἀλίμπης καὶ κύταξε τὴ ζωγραφιά.

— Ξέρω κ' ἐγὼ τί ἔγινε;.. Οὔτε χτὲς ἐφάνηκε. Μόνος, κατάμο-
νος ἔμεινα!. Καὶ ἂν ἔλειπε καὶ ὁ γέρο Ψαθούλας; Θὰ εἶχα γιὰ μόνη
μου συντροφιά τὸν Τάνταλο. Ἐκανα καὶ κείνον, αὐτόν, πῶς διάολο
τὸν λένε; τὸν κύρ Θωμᾶ!. τὸν ἔκανα παρέα, ἀλλ' ἄς τὸ διάολο νὰ
πάει!. Μ' ἓνα κρασι μπερδεύτηκε ἡ γλῶσσα του, μὲ τὸ δεύτερο
πάει, χάθηκε, ἔχασε τὸ λογικά του!. Τώρα πάει γιὰ τσιγάρα καὶ
πιστεύω πῶς δὲ θὰ βρεῖ τὸ μαγαζὶ γιὰ νᾶρθει!.

Ὁ γέρο Ψαθούλας κύταξε μὲ χαμόγελο συμπαθητικὸ τὸν Ἀ-
λίμπη καὶ κουνούσε τὸ κεφάλι.

— Τᾶματα, βρὲ παιδί, τᾶματα!.

— Τοῦ τὰ εἶπα γώ!.

— Πρέπει νὰ σοῦ βροῦμε μιὰ θεσοῦλα!.

— Μὰ ἀφῆστε με νὰ δῶ τὴ ζωγραφιά!.

Ὁ ταβερνιάρης ἔφερε τὸ μεξέ. Ἀπ' τὴ μυρουδιά ποῦ τοῦ ἦρθε,
τοῦ Ἀλίμπη, γύρισε καὶ εἶδε. Ἦτανε πιτσούνια, ἡ κυνῆγι σὲ τζου-
βέκι!.

— Ἐ. . ρώτησε ὁ Λεώπης.

— Ναὶ ὠραία!. ἀπάντησε αὐτός, χωρὶς νὰ πεῖ ὅτι εἶχε φάει.

— Πιτσουνάκια!.

Πάλι εἶδε τὴ ζωγραφιά. Καὶ δὲν τὴν εἶχε καταφέρει ἄσχημα ὁ
Λεώπης.

Ἐνας ποταμός, πέτρες, βράχια ἀπ' τὴ μιὰ μεριά καὶ ἄγνωστα
δέντρα μὲ φύλλα σὰν τρίχες μακρυνές, μακρυνές, καὶ ἀπ' τὴν ἄλλη ὁ
Τάνταλος γονατισμένος, σκυμμένος νὰ πιεῖ νερὸ μὲ μιὰ λαχτάρα, ποῦ

φαινότανε στη μορφή του, ἀλλὰ τὸ νερὸ εἶχε τραβιχθεῖ, ἢ τραβιώ-
τανε πρὸς τὴν ἄλλη μεριά, ὅπου φαινότανε πολὺ, ἐσκέπαζε τὴν
ὄχθη μὲ μιὰ κίνηση κύματος, ἐνῶ στὸ μέρος του ἔβγαιναν οἱ πέτρες
καὶ τὰ βότσαλα !.

— Μπράβο, Λεώπη !.

— Ναί, ναί !. Ὠραῖο. Ὅλοι τὸ λένε εἶπε καὶ ὁ ταβερνιάρης
ποῦ εἶχε σταθεῖ κοντά τους καὶ κύταζε.

— Ἐχει τάλαντο, ἀλλὰ τί νὰ τὸν κάμεις ποῦ εἶναι ἄμναλος καὶ
δὲν κάθησε νὸ σπουδάσει !. εἶπε ὁ γέρο Ψαθούλας.

— Ἐλα, τώρα, τρῶτε. Θέλω νάρθει κείνη ἡ μούμια καὶ νὰ μὴ
βρεῖ τίποτα. . μὲ ἀγανάκτηση εἶπε ὁ Λεώπης.

— Μὰ τί ἔγινε ; Μήπως εἶνε ἄρρωστος ;

— Δὲν πιστεύω. Ἀρρωσταίνει αὐτός! Αὔριο, ἂν δὲν φανεῖ ἀπό-
ψε, θὰ πάω νὰ δῶ. Καὶ ἂν εἶνε καλά, νὰ μὴ μὲ λένε Λεώπη, ἂν δὲν
τὸν ξυλοφορτώσω.

— Θάρθω κ' ἐγὼ νὰ πᾶμε.

Τὸ κρασί ἤρθε. Γεμίσανε τὰ ποτήρια ξέχειλα καὶ τὰ ρουφήσανε.

Ἐξω εἶδαν μιὰ ἀστραπὴ νὰ λάμπει.

Τρώγανε μὲ εὐθυμία ὄχι τόση ποῦ ἔπρεπε. Κάτι ἔλειπε.

— Μὰ καὶ ὁ κύρ Θωμᾶς τί ἔγινε ; ρώτησε ὁ Ψαθούλας, ξα-
φνικά.

— Δὲ σᾶς εἶπα ὅτι θὰ χάσει τὸ δρόμο ;

— Τρῶτε, τρῶτε !

Ἡ πόρτα ἀνοίξε ξαφνικά καὶ κάποιος μπῆκε. Ὁ Μίρλας.

— Νᾶτος.

— Ὅρσε. Καὶ ὁ Λεώπης τὸν μούντζωσε μὲ ἀγανάκτηση.

— Μὰ τί ἔγινες ; τὸν ρώτησε ὁ Ἀλίμπης καθὼς αὐτὸς πλησία-
ζε σιγὰ καὶ μελαγχολικός.

— Κάτι. Θὰ σᾶς πῶ, ἀπάντησε καὶ ἔφερε τὸ χέρι στὶς λίγες
τρίχες τοῦ μουστακιοῦ του.

— Τί ἔχεις βρέ ; τὸν ρώτησε ὁ Λεώπης ἄγρια. Θὰ καθήσεις ; .

— Φέρε ἓνα κάθισμα παιδί.

— Ὅχι ! Νὰ αὐτὸ εἶνε τοῦ κύρ Θωμᾶ. Αὐτὸς δὲ θάρθει.

Ἡ παρέα πῆρε τὸν παλὴρό της ἐνθουσιασμό.

— Ἐμπρός, εἶπε σὲ λίγο, ὁ γέρο Ψαθούλας. Κανένα τραγουδάκι
τώρα.

Ὁ Λεώπης ἔβηξε.

— Πίε, Κάσιε, νὰ ἀνοίξει ὁ λάρυγγάς σου.

Αὐτὸς ἤπιε.

— Τί ὦραῖα ποῦ περνούσαμε, θὰ τὰ θυμούμαστε μιὰ μέρα,
εἶπε ἀφίνοντας τὸ ποτήρι ἄδαιο στὸ τραπέζι.

— Τί λέει αὐτός ; ρώτησε ὁ Λεώπης τοὺς ἄλλους.

Μὲ μικρὸ χαμόγελο, ὁ Μίρλας, καὶ μελαγχολικὸ εἶπε σιγὰ.

— Αὔριο τοῦ δίνω γώ.

— Τί λές ;

— Ποῦ :

— Γιὰ τὴν Ἀμέρικα. Ἀβάντι γιὰ τὴν Ἀμέρικα, αὔριο. Δὲ
σᾶς τόχα πεί ; Τὰ λεφτὰ ἤρθανε στοῦ ἐξαδέλφου μου, ἀπὸ κείνους

τοὺς συγγενεῖς, ποῦ ἔχω κεῖ. Βγάλαμε χτὲς τὰ εἰσιτήρια. Φέρε κρασί, παιδί.

Τὰ μάτια τοῦ Ἀλίμπη βουρκώσανε.

— Μωρέ, στάλήθεια τὸ λὲς ὅτι φεύγεις ; Μπὰ νὰ σὲ πάρει ὁ διάβολος. Μωρὲ στ' ἀλήθεια ; Καὶ γιατί, μωρέ, θὰ φύγεις ; τοῦ ἔλεγε ὁ Λεώπης μὲ χειρονομίες.

— Μποροῦσα τὰ μείνω δῶ. Μακρυνά ἀπ' αὐτὸν τὸν τόπο. Ἔλα πούντο τὸ κρασί.

Τὸ κρασί ἦρθε. Ἐβαλλε στὰ ποτήρια, γρήγορα.

— Εἰς ὑγείαν... εἶπε. Καὶ τὸ ἤπие ὅλο μὲ μιᾶς, ἐνῶ οἱ ἄλλοι μόλις βρέξανε τὰ χεῖλια τους.

Γιὰ λίγο ἡ σιωπὴ ἐκράτησε κεῖ. Σὲ καθενὸς τὸ νοῦ κατὶ περνοῦσε, σχεδὸν ἄμορφο, ἀλλὰ γεμάτο συγκίνηση.

— Ἔτσι θὰ χαλάσει ἡ γλυκειά μας παρέα καὶ θὰ σκορπισθοῦμε στὶς ἄκρες τῆς οἰκουμένης, εἶπε σιγὰ καὶ μελαγχολικὰ ὁ Λεώπης.

— Μὰ πῶς νάκανα, γιὰ πέτε μου, πῶς νάκανα. Δὲ βλέπετε δῶ. Νά, αὐτὸ μοῦ τὸδῶσε ὁ ἐξάδελφός μου. Κόντενα νὰ μείνω γυμνός. Μοῦ πῆρε καὶ παπούτσια, αὐτὲς τὶς ἀρβίλες, ποῦ πάει, ἡ κάθε μιὰ πέντε ὀκάδες. Πῶς μποροῦσα νὰ μείνω ; Καὶ ἔπειτα δῶ γιὰ νὰ ζήσει κανεὶς δὲν εἶνε τόπος. Τί νὰ δουλεύει κανεὶς μόνη γιὰ λίγο φαί !.

— Καὶ τὸ ἄλλο, ἐπρόσθεσε ὁ Λεώπης τραβῶντας τὸ αὐτί του, καθὼς μάθαμε μεῖς, δὲ μποροῦμε νὰ δουλέψουμε δῶ. Τὰ ζιζάνια δὲ μᾶς ἀφίνουνε ! Εἴμαστε καὶ γεννημένοι γιὰ ἀρχόντοι.

— Ἄς πιοῦμε !. εἶπε ὁ γέρο Ψαθούλας.

— Καλὴ ἀντάμωση. Λυποῦμαι ποῦ φεύγω ἀπὸ δῶ, γιατί φεύγω ἀπὸ σᾶς. Ἀπὸ πατρίδα. Ἄστην !

— Νὰ μᾶς γράφεις ταχυτικά. Αὐτό, αὐτό.

— Ὅσο γιαντό...

— Βουνό, μὲ βουνό δὲ σμίγει... ἔκανε ὁ Λεώπης, σὰ νὰ τὸ ἔλεγε στὸν ἑαυτό του.

— Γιὰ σᾶς, παιδιά, ναί, εἶνε δυνατόν... Ἀλλὰ γιὰ μένα ; Πάει, πάει. Ἐγώ, παιδιά μου, δὲν μπορῶ νὰ τὸ πῶ. Μόνο νά, κάποτε νὰ θυμώσατε, ἐκεῖ στὴν ξενιτιά, ποῦ θὰ εἴσατε, καὶ τὸ γέρο Ψαθούλα, ποῦ μ' ὅλα τὰ ἐβδομήντα πέντε χρόνια του σᾶς ἔκανε παρέα.

— Βρέ, βρέ, βρέ, ἀπόψε ὅλο συγκίνηση ἔχουμε. Ἐφώναξε ὁ Λεώπης.

— Καὶ νὰ δεῖτε. Σήμερα ἀπ' ὅπου περνοῦσα χίλια δυὸ μοῦ ἐρχόντουσαν στὸ νοῦ. Ὅλο θυμῶμουν τί κάναμε, τὰ γλέντια μας. Πέρασα καὶ ἀπ' τὸν Ἀλευρά καὶ θυμήθηκα τὴν ἱστορίαν τοῦ καλόγερα ποῦ ἀνεβήκαμε στὰ κεραμίδια του καὶ τοῦ κάναμε καντάδα. Θυμᾶστε ; Καλόγερε ἁμαρτωλὲ βγάλ' τὴ γυναῖκα ἔξω. Ποῦχε κείνη τὴ χοντρήλα τοῦ σκουπιδιαρῆ κλεισμένη μέσα... Ἐπειτα πάλι ἀπ' τοῦ Πατούκα τὴν ταβέρνα...

Ὁ Ἀλίμπης εἶχε μελαγχολήσει πολὺ, πολὺ. Μαζὶ ὅμως μιὰ εὐχαρίστηση αἰσθανότανε γι' αὐτὸ ποῦ γινότανε, γιὰ τὸ χωρίσμα τῶν φίλων του, καὶ γιὰ τὴ λύπη ποῦ βυθιζότανε.

Πῆρε τὸ ποτήρι γεμάτο, ξέχειλα, κρασί, ποῦ τοῦ ἔβρεξε τὰ

δάχτυλα, καὶ τὸ ἦπτε μὲ μιᾶς. Ὑστερα ἀφίνοντάς το δυνατὰ στὸ τραπέζι, ἄρχισε νὰ τραγουδᾷ κόβοντας τὶς ἐνθυμήσεις, ἢ τὴν ἀρίθμηση τῶν ἐνθυμήσεων, ποὺ ἔκανε ὁ Μίρλας :

Ἄχ πῶς περνούσαμε ἀγαπημένα
δίχως μαλώματα, δίχως γυνάτια!..

Καὶ οἱ ἄλλοι, παύοντας κάθε κουβέντα, ἐβοήθησαν, εἶπανε τὸ τραγουδί αὐτό, ποῦ εἶχε κάτι περασμένο, μιὰ εὐτυχία ποῦ εἶχε χαθεῖ!.. Μαζὶ φώναζε καὶ ὁ γέρο Ψαθούλας, φώναζε κι' αὐτὸς μὲ δάκρυα στὰ μάτια, ποῦ οἱ ἄλλοι δὲ θέλανε, ἀποφεύγανε νὰ βλέπουν.

Καὶ ἔξω ὁ ἄνεμος βογκοῦσε σείοντας μανιακὰ πόρτες, παράθυρα καὶ ἡ ἀστραπὴ ἔλαμπε καὶ φώτιζε κάποτε, σὰ νὰ ἔδειχνε κόσμο δικό της, ποῦ ζωγραφισμένος ἦτανε στὴ λάμψη της.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς ἄλλης μέρας ὁ Ἀλίμπης πῆρε τὸ δρόμο τοῦ καφενεῖου τῶν ἐργατικῶν. Ἦθελε νὰ βρεῖ ἐργασία, νὰ ἐργαστεῖ, καὶ ἔνας φόβος μεγάλος τὸν εἶχε πιάσει τώρα...

Τὸ πρωὶ εἶχε πάει καὶ ἀπ' τὸ μεσιτικὸ γραφεῖο, ἀλλὰ τίποτα ἀπ' ἐκεῖ.

Τὸ σῶμα του τὸν πονοῦσε, τὰ χέρια του. Ἀλλὰ τί νὰ ἔκανε ;.

Καὶ ἔρριχνε χιονόνερο πάλι αὐτὴ τὴν ἡμέρα καὶ ὁ βορριάς φυσοῦσε ἄγριος. Τὰ βουνὰ κάποτε κλεινόntonσαν, χανόνταν σὰν ἀπὸ σκέπη, ποῦ ὅταν ἀνοίγε παρουσίαζε τὴν ἐργασία, ποῦ εἶχε γεῖνει κεῖ.

Καὶ καθὼς βάδιζε, γιὰ τὸ καφενεῖο, πάντα τοῦ φαινότανε νὰ βλέπει τὸ σταχτερὸ πανταλόνι τοῦ Μίρλα νὰ χάνεται μέσ' τὸ σκοτάδι. Καὶ τοῦ ἐρχότανε νὰ κλάψει, νὰ κλάψει...

Ὁ Μαυροῦκης ἦταν ἐκεῖ. Δουλιά, τίποτα, «πρὸς τὸ παρὸν!» τοῦ εἶπε ὁμως.

Μαζὶ τοῦ εἶπε καὶ κάτι ἄλλο, ποῦ τὸν φόβισε πολὺ, πολὺ. Τοῦ εἶπε ὅτι μπορούσε καὶ νὰ μὴν παρουσιαστεῖ δουλιά. Χειμῶνας βλέπεις, καὶ καθὼς ἔδειχνε βαρὺς χειμῶνας, καὶ οἱ δουλειὲς κλείνουνε !.

Ἐφυγε ἀπ' ἐκεῖ ἀπελπισμένος.

— Τώρα ; Τώρα ; Καὶ ἂν δὲν παρουσιαστεῖ ;.

Εἶδε τὶς ἐλπίδες ποῦ εἶχε, ὅτι μπορούσε νὰ ψευτοζήσει ὡς ἐργάτης, νὰ χάνονται.

Στοῦ Καλοῦδα ποῦ πέρασε, δὲν βρῆκε κανένα δικό του. Μέσα ἦτανε τρεῖς καὶ ἔπιναν καθισμένοι στὴ θέση, ποῦ καθόταν αὐτὸς καὶ οἱ φίλοι του κάθε βράδυ, κοντὰ στὸν Τάνταλο. Κάθησε παρὰ κάτω.

Ἐνας ἀπ' τοὺς τρεῖς ποῦ πίνανε, αὐτὸς μόνο μιλοῦσε, μιλοῦσε καὶ δὲν ἄφινε κανέναν ἄλλον νὰ πεῖ τίποτα.

Ὁ Ἀλίμπης κύταζε τὴ μορφὴ του, τὰ μάτια του τὰ βαθουλὰ, ὅταν γιὰ μιὰ στιγμή τοῦ φάνηκε τὸ πρόσωπο αὐτὸ νὰ ἦτανε μέρος σάπιας πέτρας, ἢ σκληροῦ χώματος καὶ τοῦ ἦρθε, νομίζοντας ὅτι ἔσκαβε καὶ κρατοῦσε κασμά, νὰ τὸ χτυπήσει δυνατὰ.

Ὁ ταβερνιάρης τοῦ ἔκανε λίγο παρέα καὶ μιλῆσανε γιὰ τὸ φίλο, ποῦ ταξείδευε. Καὶ αὐτὸς, ὁ ταβερνιάρης, ἂν μπορούσε θὰ ἔφευγε ! Δὲν ἦταν τόπος αὐτός, ἔλεγε, οἱ ἄνθρωποι ἔχουν χαλάσει πολὺ καὶ ὁ κάθε τίμιος ἄνθρωπος ὑποφέρει !. Ἄν πεῖς γιὰ τὴν ἀρχή ; Τρεῖς φορὲς χειρότερα.

Ὁ Λεώπης δὲ φαινότανε.

Ὅταν εἶδε νὰ πλησιάζει τὸ σκοτάδι δὲν μπόρεσε νὰ μείνει πιά κ' ἐσηκώθηκε καὶ ἔφυγε.

Βάδιζε σιγὰ μέσ' τὸ χιονόνερο, στὸν παγωμένον ἀέρα. Στὸ θαμπὸ ἀπ' τὴν ἀπελπισία νοῦ του, ποῦ πάλι τὸν εἶχε πιάσει, ἔκανε νὰ φανεῖ κάποιο φῶς. Ἐβλεπε τοὺς ἀνθρώπους, ποῦ πῆγαιναν στὰ σπίτια τοὺς βιαστικοὶ καὶ τοὺς ἔβλεπε, ὅταν τοῦ φαινόntonτουσαν εὐτυχεῖς, μὲ βλέμμα κακὸ.

Δυὸ γελαστοὺς μὲ μακρὰ ἐπανωφόρια, ποὺ περάσανε ἀπὸ κοντά του καὶ τοὺς ἄκουσε νὰ λένε γιὰ θέατρα καὶ ποῦ θέλανε συναντηθεῖ τὴ νύχτα, τοὺς εἶδε ἄγρια πολὺ καὶ ἐπεθύμησε νὰ τοὺς ἔκανε κακὸ μεγάλο...

Περάσανε πέντε ἡμέρες. Τὴν ἕκτη μέρα ἄρχισε νὰ χιονίζει. Τὰ βουνὰ κλεισμένα δὲν φαινόntonτουσαν.

Ὁ Ἀλίμπης ἄκουσε τὴ μάνα του νὰ βογκᾷ καὶ νὰ παραπονιέται γιὰ τὸ κρύο καὶ γιὰ πόνους, ποῦ εἶχε στὰ πλευρὰ καὶ τὴν κύταξε ἄγρια.

Κίτρινος ἀπ' τὴν αὐπνία, ζαλισμένος ἐτοιμαζότανε γρήγορα νὰ βγεῖ ἔξω. Δουλιὰ τίποτα, τίποτα ! Ὅλα εἶχανε σταματήσει. Ὁ Μανρούκης εἶχε φύγει γιὰ τὴν πατρίδα του, ὅπου θὰ ἔμεινε ὅσο νὰ περάσει ὁ χειμῶνας. Ἄν δὲν μαλάκωνε ὁ καιρὸς, δουλιὲς δὲν θάνοίγανε ! Τὰ λεπτά εἶχανε σωθεῖ, καὶ πίστωση δὲν ὑπῆρχε πιά !. Ὁ σπιτονοικοκύρης φοβέριζε !. Τί νὰ ἔκανε ; Καὶ εἶχε πεῖ στὸ μεσίτη ὅτι δουλιὰ καὶ ἂν ἦτανε, ὅτι...

Ὁ ρονιθα, ἢ πετεινὸς δὲν ὑπῆρχε πιά. Ὁ ρονιθῶνας ἔρημος ἔμεινε, μὲ πεσμένο τὸ πανί, μὲ τὸ νερὸ ἔκεῖ, χωρὶς νὰ ὑπάρχει ὀρνιθα νὰ πιεῖ, καὶ μὲ τὴ μυρουδιά τους ἀφιμένη θλιβερὴ ἀνάμνηση. Ὁ ἄνεμος κουνοῦσε τὸ πανὶ τὸ σκοῦρο καὶ τὸ χιόνι ἔπεφτε πάνω.

Βγῆκε ἔξω. Τὸ χιόνι πυκνὸ ἔπεφτε. Λυπήθηκε στὸ δρόμο τὴ μάνα του γιὰ τὴν κύταξε μὲ ἔχθρα, ἀλλὰ μὲ μιᾶς θύμωσε.

— Μὰ μὴ φταίω γώ ! εἶπε. Θυμήθηκε, ἔπειτα, πῶς τὴ νύχτα ἔβλεπε τὸν πατέρα του, μ' αὐτὸν ὅλο εἶχε νὰ κάνει. Δὲν τὸν ἔβλεπε ὅμως καθαρά. Εἶχε ἔρθει ὁ πατέρας του χαράματα, λέει, στὸ σπίτι, ἀπὸ μιὰ διασκέδαση, ποῦ εἶχε κάνει στὸ βοννὸ μὲ φίλους του, γιὰ τὴν εἶχε βγεῖ ἀπ' τὴ φυλακή. Καὶ ὁ Ἀλίμπης αἰσθανότανε χαρὰ, χαρὰ ποῦ θὰ τὸν ἔβλεπε συχνὰ τώρα, ὅπως ἄλλοτε, τὸν καλὸ καιρὸ, ποὺ ἔρχότανε τὸ μεσημέρι ἀπ' τὴ δουλιὰ, τρώγανε ὅλοι μαζί..

Στὸ μεσιτικὸ γραφεῖο πάλι τίποτα !.

Ἀπ' ἐκεῖ τράβηξε γιὰ τοῦ Καλοῦδα, ὅπου βρῆκε τὸ Λεώπη μόνον κατὰμονο. Καὶ ὁ ταβερνιάρης ἔλειπε. Τὸ παιδὶ στεκότανε σκεπτικὸ κοντὰ στὸ τεζάχι.

Ὁ Λεώπης ἦτανε μελαγχολικὸς πολὺ, πολὺ καὶ καθότανε κυτὰ ζοντας τὴ ζωγραφιά του.

— Μᾶς ἔφερε γρουσουζιά ὁ Τάνταλος ! εἶπε. Δὲν εἶδες ; Μόλις τελείωσε ἔφυγε ὁ Μίρλας !. Τώρα φτώχεια, φτώχεια καὶ κακόμερι ! Μάλωσα κ' ἐγὼ μὲ τοὺς δικούς μου !. Στὸ διάβολο !. Ἕνα κομμάτι φωμὶ μοῦ δίνανε καὶ μοῦ τὸ χτυπούσανε ὅλο ἕνα !. Τώρα, δὲ λέγω πῶς δὲν ἔχουνε καὶ δίκαιο, μὰ κ' ἐγὼ ἔχω περισσότερο !. Γιατί, βρὲ ἀδελφέ, γιὰ πὲς μου, ἀφοῦ ἔτσι πλάστηκα, ἔτσι μ' ἔκανε ἡ φύσις, νὰ σιχαίνουμε τὴ δουλιὰ τὴν πολλή, τὸ χαμαλίκι, τί θὲς νὰ κάνω ;. Καί, γιὰ νὰ σοῦ πῶ ; εἶνε ζωὴ τότες ἂν δουλεύεις, δουλεύεις ; ἔ ; .. Ἄν δὲν ἀπολάφουμε τὴ ζωὴ, τίς ἡδονὲς τοῦ κόσμου !..

Ἐδῶ, στὰ τελευταῖα ἄρχισε ὁ Λεώπης νὰ γίνεται ὁ παλιὸς Λεώπης, ἀλλὰ πάλι μελαγχόλησε.

— Θὰ φύγω κ' ἐγὼ, θὰ φύγω ! Δὲν κάθουμε δῶ !. Πάει, πάει δὲ μᾶς χωρεῖ αὐτὸς ὁ τόπος πιά !.

Ὁ Ἀλίμπης ποὺ μὲ τὸ νοῦ σκοτεινὸ τὸν ἄκουγε ποὺ μιλοῦσε, καὶ τοῦ φαινότανε σὰ νὰ χωριζόταν ἀπ' αὐτὸν ἀπὸ κάτι μαῦρο, ἀπαίσιο, ποὺ τὸν εἶχε κυκλώσει καὶ τὸν ἔσερνε, μὲ τὰ λόγια αὐτὰ αἰσθάνθηκε τὴν ἀπελπισία νὰ τὸν χτυπᾷ δυνατὰ, νὰ τὸν πνίγει.

Δὲν μπόρεσε νὰ κρατηθεῖ καὶ εἶπε τὴ θέση του στὸ φίλο του !.

— Κύριε ἔλεησον ! ἔκανε αὐτὸς. Μωρὲ τί μοῦ λές ; Μωρὲ γιὰ κύττα, μωρὲ ! καὶ ἔπρεπε νὰ τὸ βάλω μὲ τὸ νοῦ μου !. Σὺ δὲν ἔχεις κανέναν !. Δὲν ἔχεις τίποτα !.

— Καμμιὰ ἔξηνταριὰ λεπτά !!

— Ἔ, νὰ πάρει ὁ Σατανᾶς !.

Ἐτίναξε τὸ σακκάκι του μὲ δύναμη καὶ κύταξε τριγύρω. Ἡ ματιά του στάθηκε στὸ παιδί.

— Γιαννάκη, τοῦ εἶπε, ἔχεις νὰ μοῦ δώσεις μιὰ δραχμὴ καὶ θὰ στὴ δώσω. ἢ θὰ σοῦ κάνω τὴ ζωγραφιά σου !.

— Τὴ ζωγραφιά μου, καλλίτερα, κύρ Λεώπη !. Ἀμέσως κ' ἔφθασα !.

Μὲ τὴ χαρὰ στὸ πρόσωπο καὶ μ' ἕνα πλατὺ χαμόγελο τὸ παιδί κώθηκε πίσω ἀπ' τὸ χώρισμα, ἐνῶ ὁ Λεώπης ἔλεγε σιγά.

— Ὁ κουτός. .. δὲν τοῦλεγα δυὸ δραχμές.

Τὸ παιδί ἔφερε τὰ λεπτά καὶ τοῦ τὰ ἔδωσε, καὶ αὐτὸς μὲ τρόπο, ἅμα τὸ παιδί τραβήχτηκε, τὰ ἔβαλε στὸ χέρι τοῦ φίλου του, ποὺ στὰ μάτια του φανήκανε δάκρυα.

— Γιὰ τὴν Ἀμέρικα ποῦ λές. .. τοῦ εἶπε ὁ Λεώπης ξακολουθώντας πάλι ἐκείνη τὴν ὁμιλία, ποὺ ἔκαναν πρὶν.

— Μὰ ἐγὼ τί νὰ κάνω ; .. τὸν ρώτησε ὁ Ἀλίμπης μὲ μάτια ὑγρά.

— Ἐοῦ !. .. Ἐοῦ ἔχεις δίκαιο !. Εἶσε σὺ μεταξὺ Σκύλης καὶ Χαγρύβδης !. τοῦ ἀπάντησε αὐτὸς χωρὶς νὰ τὸν κυτᾷ, γιατί εἶχε δεῖ ὑγρά ἀπὸ δάκρυα τὰ μάτια του. Καὶ ἀφοῦ ἔμεινε λίγο σιωπηλός.

— Μὰ ὁ Ψαθούλας τί ἔγεινε ; ρώτησε.

— Οὔτε τὸν εἶδα !.

Ὁ Λεώπης στράφηκε στὸ παιδί.

— Γιάννη, τὸ γέρο Ψαθούλα, τὸν εἶδες ;.

— "Οχι, κύρ Λεώπη, ἔχει μέρες νᾶρθῃ!.. Καὶ ὁ Θωμᾶς κι' αὐτὸς δὲν φαίνεται!.

Μείνανε σιωπηλοί. Τὰ μάτια τοῦ Ἀλίμπη πήγανε στὸν Τάνταλο. Τὸν εἶδε νὰ κάνει τὴ μάταια προσπάθεια του..

Τὸ χιόνι ἔξω πύνκωνε, πύνκωνε ἔκρυβε τὸ ἀντικρινὸ μαρμαρένιο σπίτι.

— Ξέρεις, τοῦ εἶπε ὁ Λεώπης, τί σκέπτομαι ;. Νὰ πάρω, τώρα τώρα μάλιστα, βόλτα τὰ γραφεῖα πού ξέρω, καὶ ἂν βρῶ δουλιὰ νὰ σοῦ δίνω τουλάχιστο τὰ μισά, ὅσο νὰ περάσει ἡ κακιὰ περίστασι !.

Ὁ Ἀλίμπης συγκινήθηκε.

— Τότε γιατί νὰ μὴν πάω γώ; Δὲ μπορεῖς νὰ μὲ συστήσεις ;.

— Δὲν κανεῖς !. Δὲ ξέρεις σὺ νὰ μαγερεύεις τέτοια φαγιά!..
"Αν εἶνε σὲ συμβολαιογραφεῖο, γιὰ ἀντίγραφα ; ἀλλάζει, ἀλλὰ μπορεῖ νὰ μὴ θέλουν, νὰ θέλουν καὶ γιὰ πρωτότυπα !. Πάλι ἂν βρῶ σὲ δικαστικὸ κλητῆρα, καὶ αὐτοὶ θέλουνε οἱ περισσότεροι ἔτοιμη τὴ δουλιὰ, καὶ βάζουνε μόνο τὴν ὑπογραφή τους !. Τώρα μόνο γιὰ ἀντίγραφα !." Αν βρῶ, πᾶς ἐσύ !. "Ἀσεμε ἔμένα τὸ ἴδιο κάνει !. Κύταξε ἔξω.

— Γιὰ εὐτυχία !. εἶπε δείχνοντας τὸ χιόνι. Ἀλλοίμονο στὴ φτώχεια.

Πάλι σιωπή.

Τὸ παιδὶ πήγαινε πίσω ἀπ' τὸ χώρισμα γιὰ λίγο καὶ ἐρχότανε.

— Τί βράξεις, Γιάννη ;.

— Φασούλια, κύρ Λεώπη !.

— Τί ἔχεις σήμερα ; ρώτησε τὸν Ἀλίμπη.

— Κ' ἐγὼ τὸ ἴδιο !.

Ὁ Λεώπης χτύπησε μὲ λύπη τὸ χέρι του στὸ γόνατό του.

— Τί κρίμα !. Νὰ φᾶμε τὶς δέκα δραχμὲς, ἔτσι !. εἶπε.

— Γιατί ;

— Γιατί ; Νὰ ποῦ τὶς χρειαζόμεθα τώρα, ἀλλ' ἔτσι εἴμαστε μεῖς σὰν τὰ τσιτζίκια !.

Ξαπλωμένος ἔμενε στὸν παλὴν καναπέ. Τὸ μεσημέρι μόλις θὰ εἶχε περάσει. Ὁ ἥλιος ἔξω εἶχε βγεῖ καὶ φώτιζε τὰ χιόνια, πού εἶχαν ἀπλωθεῖ στὶς στέγες τῶν σπιτιῶν, στὶς ἄκρες τῶν δρόμων.

Κάποτε ἄκουγε τὴ μάνα του, πού βογκοῦσε μέσα στὸ δωμάτιο.

Ὁ Λεώπης εἶχε περάσει, πρὸ ὀλίγου καὶ τοῦ εἶπε ὅτι δουλιὰ τίποτα, τίποτα !.

Τὸ ἄκουσε χωρὶς νὰ λυπηθεῖ ἔτσι μὲ μιὰ ἀταραξία, ποῦ τὸν φόβισε καὶ αὐτὸν τὸν ἴδιο, πού τὴν εἶδε ἔπειτα.

Γιατὶ νὰ πάνε πίσω πάλι, τοῦ ἔλεγε θαμπὰ κάτι μέσα του, καλὰ ἔχουνε πάρει τὸν κατήφορο, καὶ γιὰ νὰ πάνε πίσω πάλι, πάλι σὲ λίγο θὰ ξαναρχίσει ἡ ἀγωνία πιο μεγάλη !. Ἐδῶ πᾶνε πιά πρὸς τὸ τέλος !.

Τοῦ ἔδωσε ὁ Λεώπης ἀκόμα μιὰ δραχμὴ καὶ μισή ! Ποιὸς ξέρει πῶς ἔτρεξε γιὰ νὰ τὴν βρεῖ !.

"Ἦθελε νὰ μὴ σκέπτεται, νὰ πάψει νὰ σκέπτεται καὶ ἐπιθυμοῦσε

νὰ κοιμηθεῖ, νὰ κοιμηθεῖ ἕναν ὕπνο βαθὺ βαθὺ καὶ μακρὸν...

Συγκινήθηκε. Στό νοῦ του ἦρθε τὸ ἀστέρι κεῖνο, ποῦ ἔβλεπε τὶς νύχτες κάποτε, καὶ ποῦ τοῦ φαινότανε σὰν πλοῖο νὰ ταξειδεύει ἕνα ταξίδι αἰώνιο, καὶ ἡ καρδιά του σπαρτάρισε ἀπὸ κάποια ἐλπίδα!

Ἡ ματιά του πῆγε στὸ ταβάνι πάνω. Εἶδε κεῖ σὰ σκιές παρὰ-ξενες, σκιές μὲ δική τους κίνηση, ἡ ζωή, ποῦ τοῦ θυμίσανε τὶς σκιές, ποῦ μετὰ τὴν Ἀχερουσία χάνονται στὰ βασίλεια τὰ σκοτεινὰ τοῦ Πλούτωνα, νὰ κινούνται οἱ σκιές τῶν διαβατῶν. Μιὰ παρουσιά-στηκε σὰ νὰ ξεφύτρωσε ἀπὸ κάπου κεῖ, μεγάλωσε καὶ σὰν καπνὸς ἐκουνιῶταν, ἐσάλεψε. Σὰν σύννεφο ἔπειτα πέρασε, χάθηκε.

Κύταξε ἄλλοῦ καὶ ἔμεινε χωρὶς νὰ σκέπτεται τίποτα.

Μιὰ πορτοῦλα πασαλιμένη ἀπὸ ἀσβέστες, σχισμένη, ὁ τοῖχος τῆς μάντρας μὲ πεσμένο τὸ σαμάρι. Ἐνα μαγαζὶ κοντὰ ἐκεῖ, κλειστό, ποῦ ἀπὸ μιὰ τρύπα φαινότανε μέσα κατὰμαυρο, ἕνα ἄλλο ἀντικρὺ, κλειστό κι' αὐτό, ποῦ στὴν πόρτα του ἀπ' ἔξω ἦτανε σανοί, ἄχυρα πεσμένα. Καὶ μέσα ἀπ' τὴ μάντρα, μέσα στὸ μεγάλο ἰσόγειο χτίριο, μιὰ σκάλα, μιὰ σκάλα γυριστὴ πῆγαινε πάνω, ὅλο κάγκελα τορνα-ριστὰ στολισμένη.

Συνῆρθε ἡ ξύπνησε. Ἦταν αὐτό, ποῦ εἶχε δεῖ, ἡ πίσω μεριά τοῦ καταστήματος τοῦ Δαβλίδα. Τὸ μαγαζὶ τὸ ἕνα ἦτανε γανουτζί-δικο, τὸ ἀντικρινό του πουλοῦσε σανό!

Ξαφνικὰ ἄλλο τοῦ ἦρθε στὸ νοῦ. Τὸ εἶδε αὐτὸ στὸν ὕπνο του ἡ τοῦ τὸ εἶπαν ;

Τοῦ φάνηκε νὰ τοῦ τὸ εἶπανε, νὰ τοῦ εἶπε — κάποιος, ὅτι τὸ φάντασμα τοῦ πατέρα του βγαίνει καὶ χορεύει γύρω στὰ μνήματα καὶ μέσα στὰ δένδρα τοῦ νεκροταφείου.

Καὶ ὁ Ἀλίμπης προσπάθησε νὰ θυμηθεῖ ποιὸς τοῦ τὸ εἶχε πεῖ, ἀλλὰ δὲν βοήκη.

— Ἴσως στὸν ὕπνο μου νὰ τὸ ᾄδα, ἔτσι σὰν κι' αὐτὸν τὸν ψεύ-τικο, ποῦ μὲ πιάνει τώρα! εἶπε.

Σηκώθηκε καὶ πατώντας σιγὰ πῆγε κοντὰ στὴ μάνα του.

Στάθηκε καὶ τὴν εἶδε ποῦ κοιμώτανε. Ψυχρά, ψυχρά σὰ νὰ σταμάτησε, νὰ χάθηκε ἡ συγκίνηση, ἡ ἀγάπη, ποῦ τῆς εἶχε, εἶδε τὴ μορφὴ τῆς τὴν ἀδύνατη, ποῦ τόσα καὶ τόσα τοῦ θύμιζε, ἀλλὰ γρή-γορα συνῆρθε.

— Μανούλα μου ! εἶπε σιγὰ. Μὰ τί νὰ τῆς κάνω ;.

Καὶ ἀναστέναξε. Ὑστερα τὴν πλησίωσε ἀκόμα καὶ τὴν ἄγκιξε μὲ τὸ δάχτυλο στὸ χέρι. Αὐτὴ ἀνοιξε τὰ μάτια της καὶ τὸν εἶδε.

— Καλὰ ἔκανες καὶ μὲ ξύπνησες, παιδί μου, τοῦ εἶπε κντάζοντάς τον μὲ τὰ κόκκινα ἀπ' τὸν ὕπνο μάτια της, κάποιος μὲ κυνηγοῦσε νὰ μὲ σφάξει !.

— Ἐγὼ πάω ἔξω, θέλεις τίποτα ;.

— Τί νὰ θέλω, παιδί μου, τί νὰ θέλω!. Γιὰ πές μου μόνο, παιδάκι μου, ἀπὸ λεφτὰ πῶς πᾶς ;.

Τὰ δάχτυλά του σφίξανε τὸ σακκάκι του καὶ τὰ μπράτσα του δυνατὰ τὰ πλευρά του.

— "Ε, θὰ περάσουμε!. Κάτι μένουν ἀκόμα!. Θὰ περάσουμε!. Πάω!. "Αφησέ με, θὰ κυττάξω καὶ γιὰ καμμιὰ δουλιά!.

— Καλά, καλά, πήγαινε, παιδί μου, μὴν ἀργήσεις μόνο. Κύταξε πῶς εἶμαι!.

Μὲ σκοτεινὸ νοῦ ἐβάδιζε.

— Τί νὰ τῆς κάνω; Αὔριο, μεθαύριο;.

"Ἐκανε πιὸ γρήγορα γιὰ νὰ μὴν ἀκούσει κάτι, ποῦ ἡ ἀπελπισία τοῦ ἔλεγε.

Τὸ χιόνι εἶχε ξαναρχίσει νὰ πέφτει καὶ ὁ ἥλιος εἶχε κρυφτεῖ. Καὶ ἔπερτε τώρα πιὸ πυκνὸ καὶ σὲ μεγάλα κομμάτια. Καὶ βάδιζε μέσα στὸ χιόνι, ποῦ κάποτε τοῦ φαινότανε νὰ μὴν ἦταν αὐτός, ἢ νὰ βρισκότανε μέσα σὲ ὄνειρο.

Στοῦ Καλούδα ἐρημιὰ! Τὸ παιδί μόνο. Ὁ Τάνταλος μὲ τὰ μάτια γεμάτα ἀγωνία ζητοῦσε νὰ πιεῖ νερὸ χωρὶς νὰ μπορεῖ.

Δέν πέρασε πολὺ καὶ φάνηκε ὁ Καλούδας χιονισμένος. Εἶπε κάτι γιὰ τὸ χιόνι καὶ τὸν καιρὸ καὶ βιαστικὰ ἔβγαλε μιὰ ἐφημερίδα καὶ τὴν ἔδωσε στὸν Ἀλίμπη.

— Γιά, τοῦ λέει, γιὰ διάβασε!. Πάει ὁ Θωμᾶς!. Χτὲς τὸν βρήκανε κοκκαλιασμένο στὸ δρόμο! Πάει ὁ φουκαρᾶς!

Πῆρε τὴν ἐφημερίδα μ' ἓναν τιναγμὸ νευρικό καὶ διάβασε τὴν εἶδηση χωρὶς νὰ συγκινηθεῖ διόλου, καὶ μάλιστα σὰ νὰ χάρηκε.

— Πάει, πάει στὴν ἀλήθεια! σκέφθηκε ἔπειτα, χωρὶς νὰ φήσει τὴν ἐφημερίδα. Ὅλοι θὰ περάσουν! Ἡ διαφορὰ εἶνε στὸ εἶδος τοῦ θανάτου! Ἀλλὰ τί πειράζει κι' αὐτό, ἀφοῦ τὸ ἴδιο πρᾶγμα γίνεται!

Τὸ σκέφθηκε αὐτὸ πάλι καὶ κάτι διάβασε ἀφηρημένος πιὸ κάτω. Σὲ λίγο σήκωσε τὰ μάτια του ἀπ' τὴν ἐφημερίδα καὶ εἶδε πάνω στὸ τραπέζι, ποῦ καθόταν ἄλλοτε αὐτὸς καὶ οἱ φίλοι του, κρέας ὦμὸ μὲ τὰ κόκκαλα νὰ ἀσπρίζουνε στὴ μέση σὰν πλήκτρα ὀργάνου.

— "Ἐχουμε κρέας!.. εἶπε μὲ τὸ νοῦ του, ἀλλ' εἶδε εὐθὺς ποῦ βρισκότανε, τὴ θέση του, μ' ἓνα χτύπημα, ἢ σκούνημα στὸ νοῦ, σὰ νὰ ἐρχότανε στὸν ἑαυτό του, μὲ τὴ βία νὰ περνοῦσε στὴν ἀλήθεια.

Καὶ ἔφυγε καὶ ἀπ' ἐκεῖ γρήγορα. Γιὰ μιὰ στιγμή, μόλις εἶχε κάνει λίγα βήματα, στὸ νοῦ του ἦρθε ὁ γέρο Θωμᾶς καὶ σὰ νὰ τὸν εἶδε κοκκαλιασμένο, νεκρό, μὲ τὴ βελάδα του τὴ λιγδωμένη, μὲ τὸ πανταλόνι του τὸ κοντό, κοντό, ποῦ ἄφινε νὰ φαίνονται τὰ χαλασμένα λάστιχα τῶν παπουτσιῶν του.

Πλανήθηκε πάλι μέσα στοὺς χιονισμένους δρόμους.

Καὶ τὸ χιόνι σὰ βέλο πυκνὸ, ἄσπρο, τὸν εἶχε κυκλώσει καὶ αὐτὸς καθὼς ἐβάδιζε μέσα, ἐνόμιζε, κάποτε, ὅτι ἔβλεπε μορφὲς νὰ χαμογελοῦνε περγελαστικὰ εἰρωνικὰ πίσω ἀπ' τὸ βέλο, ποῦ πυκνὸ κατέβαινε..

Τὰ φῶτα ἀνάψανε γρήγορα.

Βρέθηκε πάλι στοῦ Καλούδα. Μέσα βρισκόντουσαν δυὸ καὶ ἔπιναν μαζί μὲ τὸν ταβερνιάρη, καθισμένοι κοντὰ στὸν Τάνταλο. Ὁ Λεώπης εἶχε περάσει καὶ ἔφυγε. Κάθησε κι' αὐτὸς πιὸ πέρα. "Ἦθελε τὸ Λεώπη νὰ μιλήσουνε, νὰ τοῦ πεῖ...

Ὁ ταβερνιάρης καὶ οἱ συντρόφοι του μιλοῦσανε γιὰ κάποιο σπίτι μὲ κῆπο μεγάλο, δέντρα καρποφόρα..

Ξαφνικά ὁ Ἀλίμπης σὰ νὰ ξύπνησε κύταξε νὰ δεῖ ποῦ ἦταν. Εἶδε τὸ κίτρινο χώρισμα μὲ τοὺς μαύρους ῥόζους, τὸν ξυλένιο καναπέ, τὸν Τάνταλο νὰ προσπαθεῖ νὰ πιεῖ νερὸ καὶ τὸ φῶς νὰ λάμπει μέσα χωρὶς νὰ κινεῖται.

— Γιὰ ποῦ ; τὸν ῥώτησε ὁ ταβερνιάρης ποῦ τὸν εἶδε νὰ σηκώνεται.

Σὰν κάτι γνωστὸ πολὺ, ἀλλὰ περασμένο, ἀπὸ περασμένη ζωή, ἄκουσε τὴ φωνή του. Καὶ ἀπάντησε.

— Νά, ἴσαμε τὸ σπίτι!.

Καὶ ἔφυγε. Τὸ χιόνι εἶχε σταματήσει καὶ λίγο κάποτε ἔπεφτε.

Τὸ σπίτι βρῆκε σκοτεινὸ. Κρύο καὶ παγωνιά μέσα. Ἡ μάνα του ἀκόμα στὸ κρεβάτι. Δὲν μποροῦσε. Γιὰ τὸ φαῖ, πάλι τοῦ εἶπε, πῶς δὲν μποροῦσε νὰ τὸ φάει.

— Δὲν ἔχω διάθεση, δὲν μπορῶ νὰ τὸ βάλω στὸ στόμα μου !. Καλλιτέρα νηστικιά !.

Καὶ σηκώθηκε τρέμοντας. Εἶχε πλαγιάσει ντυμένη. Αὐτὸς ἄκουσε τὰ δόντια της νὰ χτυποῦνε ἀπ' τὸ κρῦο.

Κεῖνῃ τῇ στιγμῇ μιὰ φλόγα φώτισε ἔξω καὶ τὴν ἄκρη τοῦ τοῖχου τοῦ παραθύρου. Εἶδε δυὸ νὰ βγαίνουν ἀπὸ μιὰ πόρτα καὶ νὰ προχωροῦνε γιὰ τὴ φωτιά ποῦ ἦτανε πάνω, ὁ ἓνας κοντὸς καὶ ὁ ἄλλος ψηλὸς πολὺ. Οἱ σκιές των στὸν τοῖχο τὸν ἀντικρινό, στὸν τοῖχο τοῦ σπιτιοῦ ποῦ βγήκανε πάνω, φεύγανε καὶ αὐτές, χωρίζονταν ἀπ' αὐτούς, ἡ μιὰ κοντὰ στὴν ἄλλη, ψηλές, γιγάντιες ὅσο ποῦ χαθῆκανε στὴ γωνιά.

Ἡ μάνα του, καθὼς φωτισμένο τὸ σπίτι ἦτανε λίγο ἀπ' τὴ λάμψη τῆς φωτιάς, ἀναψε τὸ λύχνο.

— Δὲν ἔχουμε πετρέλαιο παιδάκι μου!.

Φαινότανε νὰ τρέμει πολὺ, πολὺ. Αὐτὸς τὴν ἔβλεπε χωρὶς νὰ μιᾷ. Αὐτὴ πάλι ἐκάθησε σὲ μιὰ καρέκλα.

— Μιὰ στιγμὴ !. Κάτι νὰ πάω νὰ ψωνίσω. . τῆς εἶπε ξαφνικά καὶ βγῆκε γρήγορα ἔξω.

Τὴν ἄκουσε κάτι νὰ τοῦ λέει, χωρὶς νὰ ξεχωρίσει τίποτα, ἐννόησε ὅμως ὅτι τὸν συμβούλευε νὰ μὴ ξοδέψει !.

Δὲν ἄργισε. Ἦλθε φέροντας, σ' ἓνα κοφίνι, κάρβουνα, δυὸ ρέγκες, τυρί, ἐλῆς καὶ κρασί.

— Παιδίμου, παιδάκι μου !. ἔκανε ἡ μάνα του στὴ θεά των ἀνοίγοντας τὰ χέρια της.

Αὐτὸς ἀπλώσε τις ρέγκες καὶ τὸ τυρὶ στὸ τραπέζι.

— Ἀχ, παιδί μου !. εἶπε πάλι ἡ μάνα του, τί βάρος ποῦ σου δίνω !. Παιδάκι μου !. Τὸ βλέπω !. Δὲ μὲ παίρνει ὁ θεὸς νὰ ἡσυχάσω !.

— Πὲς καλλιτέρα νὰ μᾶς πάρει νὰ ἡσυχάσουμε !.

— Ὅχι, ὄχι, παιδάκι μου, ὄχι νὰ ἡσυχάσεις σύ. Τότε γιὰ μένα θὰ εἶνε δυὸ φορὲς θάνατος !. Σὺ πρέπει νὰ ζήσεις καὶ νὰ εὐτυχῇσεις !. Μπά, μπά !. κλαῖς ; Γιατί ; Ἐχεις τίποτα.

— Τίποτα, τίποτα, μάνα !. Ἔτσι !. ἔτσι μοῦρθε. . μίλησε μὲ δυσκολία αὐτὸς, ἐνῶ προσπαθοῦσε νὰ κρατήσῃ τὸ κλάψιμο ποῦ μὲ ὀρμὴ τοῦ ἐρχότανε.

— Μὰ, γιατί παιδί μου ; τὸν ὤωτοῦσε ἡ γρηά.

— "Ἐτσι μάνα! τῆς εἶπε καὶ σήκωσε τὸ κεφάλι μὲ κάποια ἀγρια ἀκτίνα στὰ ὕγρά του μάτια. Πάει πέρασε!. Εἶχα στενοχωρεθεῖ σήμερα πολὺ!. "Ἐλα γιὰ ἄρχισε!.

Ἡ γρηὰ πῆρε βαθειὰ ἀναπνοὴ καὶ ἀπλώσε καὶ πῆρε τὸ ψωμί γιὰ νὰ τὸ κόψει. Ὁ Ἀλίμπης μὲ σουφρωμένα φρύδια ἔσκυψε τὸ κεφάλι. Μιὰ μορφή, ἔπειτα ἄλλη ἔκαναν νὰ φανοῦν...

— "Ἐλα παιδί μου!. ἄκουσε τὴ μάνα του νὰ τοῦ λέει μὲ σιγαλὴ φωνή.

— Ναί, ναί, μάνα!. ἐμπρός, τρῶγε!.

— Κρασί, μάνα!. εἶπε σὲ λίγο αὐτός. Πιὲ νὰ ζεσταθεῖς!.

— Νὰ ἔχεις τὴν εὐχή μου, παιδί μου!

— Τὴν κατάρρα σου μάνα!.

— Χρηστὸς καὶ Παναγιά!. Τὴν εὐχή μου, τὴν εὐχή μου!. Μείνανε σιωπηλοί. Ὁ Ἀλίμπης ἔμεινε μὲ σκυμμένο κεφάλι.

— "Ἐχω κάτι ἔξω τσιμπήσει!. Φάε μάνα! "Ἐλα, πιέτο κι' αὐτό!.

— Παιδί μου, μὲ ζάλισε!. "Αχ! κι' αὐτὸς ὁ πόνος!. Νᾶτος πάλι καὶ πιὸ δυνατός!.

Αὐτὸς δὲν μίλησε. Ἡ μάνα του ἤπιε τὸ κρασί της ὅλο.

— Θὰ χιονίζει ἔξω ; ὤωτησε.

— Ναί, ναί χιονίζει!. Καὶ ὁ κόσμος ὁ πλούσιος χαίρεται, ἔχει χαρά!.

— "Ἐτσι εἶνε, παιδί μου!. "Ἄλλοι εὐτυχισμένοι καὶ ἄλλοι δυστυχισμένοι!. Ἐμένα παιδάκι μου, ἦτανε στραβὴ ἡ μοῖρα, πὺ μὲ μοίρανε!.

— Πιέ, μάνα!. Ἐκανε αὐτὸς βάζοντας ἄλλο κρασί στὸ ποτήρι της.

— Πωπὼ! Πάει μέθυσα!. Καὶ νὰ τὸ πῶ αὐτό ;. Γιά!!

"Ἐκανε νὰ σηκωθεῖ καὶ δὲν μπόρεσε. "Ἐβαλε τὰ γέλια.

— Σὲ καλὸ μου!. Εἶπε ἔπειτα, εἶχα καιρὸ νὰ γελάσω!.

Τὸ φαί εἶχε φαγωθεῖ. Λίγες ἐλῆδες ἔμεναν πάνω στὸ τραπέζι.

— Τὰ κάρβουνα;. Δὲν ἔφερες, καὶ κάρβουνα;. Θ' ἀνάψει ἐσὺ τὸ μαγκάλι, ἐγὼ ποῦ μπορῶ!.

Ἡ γρηὰ ἔκανε νὰ σηκωθεῖ ἀλλὰ καὶ πάλι δὲν μπόρεσε.

— Μέθυσα, παιδί μου, μέθυσα!. Σὲ καλὸ μου!. Γιὰ βοήθα με!.

Αὐτὸς πῆγε κοντά της καὶ τὴν ἐβοήθησε.

— Νᾶχεις τὴν εὐχή μου!. τοῦ εἶπε. Τὴν ἐπῆγε ἴσαμε τὸ κρεβάτι της.

— "Αχ, πῶς ἤθελα νὰ κοιμώμουνα, παιδί μου, καὶ νὰ μὴ ξυπνοῦσα ποτέ!. Δὲ ξέρεις πόσο, πόσο τὸ θέλω!. "Ἦθελα νὰ πῆγαινα νὰ εὔρισκα τὸν Πάνο!. Καὶ θὰ ἡσυχάζα πιά καὶ ἀπ' αὐτὴ τὴ ζωή!

— Τὸ θέλεις, μάνα ;

— Τ'ᾔθελα, λέει, παιδί μου ; Τὸ ἤθελα καὶ τὸ παράθελα!..

"Ἐχω βασανιστεῖ πολὺ, παιδάκι μου, πολὺ καὶ ἤθελα νὰ ἡσυχάσω!.

"Ἄσε με, παιδάκι μου!. "Ἀντε!. Θὰ βγεῖς ἔξω ;. Πωπὼ!. τὸ κρεβάτι πῶς πάει!. Ἐγείνε καράβι καλέ!. φουρτοῦνα ἔχουμε.. ὦ, ὦ!.

Αὐτὸς ἔμεινε ἀκίνητος, σιωπηλὸς καὶ κύταζε. Ἦκουσε τὴν ἀναπνοή της γρήγορα κανονικιά νὰ γείνει. Εἶχε κοιμηθεῖ. Βγήκε ἔξω σιγὰ πατώντας στὰ νύχια, καὶ σὲ ὄχι πολὺ, ἦρθε μέσα κρατώντας, ἓνα μαγκάλι μεγάλο γεμάτο κάρβουνα μαῦρα, μαῦρα, ποὺ μέσα τους στὸ βάθος τους, ἦ φωτιά κρυφόβλεπε σὰν κρυμμένο τέρας.

Σιγὰ μῆλκε μέσα καὶ τὸ ἄφησε κάτω, ἔπειτα πλησιάζοντας στὸ κρεβάτι ἔσκιψε καὶ φίλησε τῆς μάνας του τὸ χέρι καὶ κάτω τῆς εἶπε σιγὰ, σιγὰ. Καὶ πάλι βγήκε ἔξω κλείνοντας τὴν πόρτα.

Ὁρθίος καὶ σκυμμένος λίγο, ἔμεινε μὲ τ' αὐτὶ ἀκουμπισμένο πάνω της.

Τίποτα μέσα. Ἠσυχία. Ἡ ὥρα περνοῦσε καὶ μιὰ βουὴ ἐρχότανε κάποτε στὴν ἡσυχία σὰν ἀνατρίχιασμα της.

Τίποτα στὸ δωμάτιο!.

Μὴ λέει κάτω σιγὰ, σιγὰ σὰ νὰ παραμιλᾷ; Ὁχι, ὄχι, δὲν εἶνε τίποτα!. Καὶ ἦτανε τὸ ψιθύρισμα τῶν ὥρῶν ποὺ μέσα στὴ σιωπὴ περνοῦσαν. . . .

Μὲ τ' αὐτὶ κολλημένο στὴν πόρτα προσπαθοῦσε νὰ ἀκούσει. Τίποτα ὅμως!. Ἡ βουὴ ἐρχότανε πάλι ἀπ' ἔξω καὶ πάλι ἡ γαλήνη, νεκρὴ γαλήνη ἀπλωνώτανε, θανάτου!.

Καὶ τὸ ψιθύρισμα ξανάρχιζε καὶ σὰ νὰ ἔλεγε, τοῦ φάνηκε τώρα, κάτω γιὰ χαμό, κάτω ποῦ περνᾷ καὶ σβύνει γιὰ πάντα!.

Ξαφνικὰ γονάτισε, ἔπесε ἔξω ἀπ' τὴν κλεισμένη πόρτα.

— Μάνα μου, μάνα μου!. ἔκανε κλαίγοντας μὲ λυγμούς!.

Καὶ ἔξω τὸ χιόνι γέμιζε τοὺς δρόμους, τὰ κεραμίδια, ἄλλαζε τὴν ὄψη τῆς πόλεως, ἐτοιμάζοντας ἔτσι ἓνα ὥραϊο θέαμα γιὰ τοὺς πλουσίους, τοὺς εὐτυχισμένους καὶ ἓνα σάβανο ἀπέραντο γιὰ τοὺς ἄστεγους, τοὺς δυστυχεῖς! . . .

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ Ν. ΒΟΥΤΥΡΑΣ